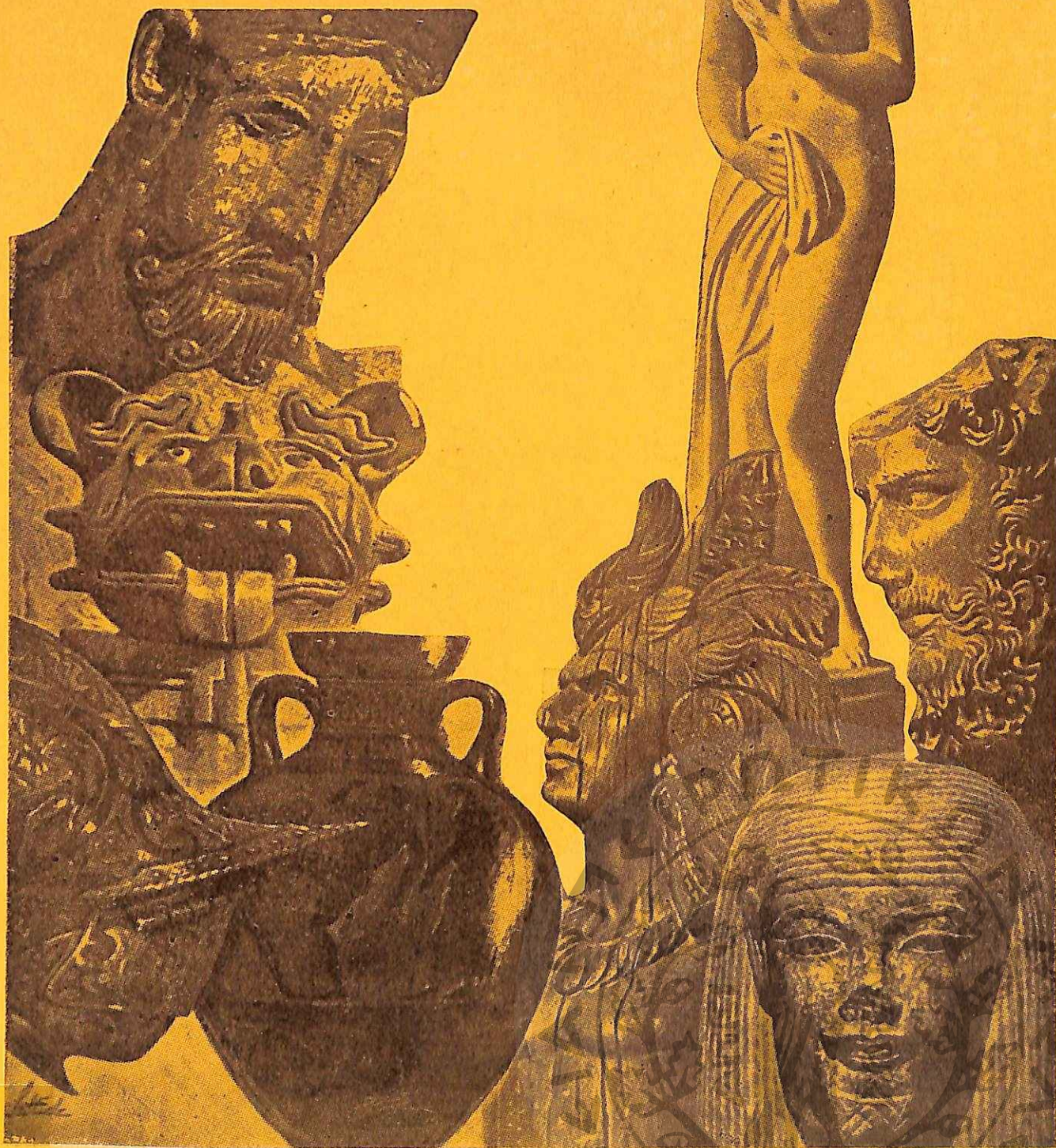

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

134

ΛΕΥΚΗ ΚΑΙ ΜΑΥΡΗ ΜΑΓΕΙΑ

ΔΡΑΧΜΑΙ
4

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έκδοτης — Διευθυντής ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Διευθυντής Συντάξεως Έπιμελητής "Υλης
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ

ΕΤΟΣ Γ' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 134 ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 4

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 636 τηλ. 813.180

Με το 1962, ένα αποφασιστικό βήμα του «Κόσμου» προς τα εμπρός...

Από την Τετάρτη, 17 Ιανουαρίου 1962, ο «Κόσμος» θα εκδίδεται σε 140 — 150 σελίδες, μικρότερου σχήματος, και θα κυκλοφορεί, ταυτόχρονα, σ' ολοκλήρη την Ελλάδα και το εξωτερικό, κάθε 15 μέρες.

Ο «ΚΟΣΜΟΣ», ΚΑΘΕ 15 ΜΕΡΕΣ

Η δεκαπενθήμερη έκδοση, σε μικρότερο, εύρηστο σχήμα βιβλίου και ο τριπλασιασμός των σελίδων του «ΚΟΣΜΟΥ» μάς έχουν επιβληθεί από την έκδοτική πείρα δύομισυ ετών, αλλά και τις επιμονες εισηγήσεις της παμπηφίας σχεδόν των αναγνωστών μας. Κατέστη γενική συνείδηση α' η μεταβολή της μορφής του περιοδικού, ώστε ν' ανταποκρίνεται απόλυτα στη μορφωτική του αποστολή και β' η συμπλήρωση της ύλης του με την τμηματική έκδοση συγγραμμάτων, μνημειώδους αξίας, ώστε, παράλληλα, να δημιουργείται μια Σύγχρονη Βιβλιοθήκη, που να καλύπτει τα γενικότερα ενδιαφέροντα της εποχής μας.

Η δεκαπενθήμερη έκδοση επιβάλλεται ήδη και από την ανάγκη επιλογής, προετοιμασίας και συγγραφής των άρθρων, δεδομένου ότι η ποσότητα της ύλης θα είναι υπερδιπλασία του σημερινού, εβδομαδιαίου τεύχους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΥ 32 ΣΕΛΙΔΩΝ

Ο «ΚΟΣΜΟΣ» εγκαινιάζει παράρτημα βιβλίου, 32 σελίδων σε κάθε τεύχος. Θα επισυνάπτεται στο περιοδικό, ώστε, αφαιρούμενο, να συγκροτεί κάθε 3 — 4 μήνες ανεξάρτητο τόμο.

Ο δεκαπενθήμερος «ΚΟΣΜΟΣ» βρίσκεται στην εξαιρετικά ευχάριστη θέση να εξαγγείλει ότι το πρώτο σύγγραμμα, που θα προσφέρει στο αναγνωστικό του κοινό — 32 σελίδες κείμενο και 8 σελίδες φωτογραφιών — είναι ένα από τα αξιολογότερα και τα πιο υπεύθυνα κεί-

IVAR LISSNER

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Οι μεγαλύτεροι πολιτισμοί της ανθρωπότητας

ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

Από τις 140 — 148 σελίδες του δεκαπενθήμερου «ΚΟΣΜΟΥ» οι 16 σελίδες θ' αντιπροσωπεύουν το καλλιτεχνικό μας παράρτημα. Με χάρτη, εξαιρετικής ποιότητας και με χρησιμοποίηση σύγχρονων τεχνικών μέσων, θα προσφέρουμε έργα τέχνης, Έλλήνων και ξένων καλλιτεχνών. Επίσης φωτογραφικά θέματα, επιστημονικού ενδιαφέροντος.

Ειδικά, στο πρώτο τεύχος, 8 σελίδες θ' αντιπροσωπεύουν την «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ» με 8 ζωγραφικούς πίνακες Έλλήνων ζωγράφων — που θα συνεχισθεί και στα επόμενα τεύχη — οι δε υπόλοιπες 8 σελίδες θα συνοδεύσουν το παράρτημα του βιβλίου, με φωτογραφίες έργων τέχνης από τους αρχαίους πολιτισμούς.

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ «ΚΟΣΜΟΥ», 10 ΔΡΧ.

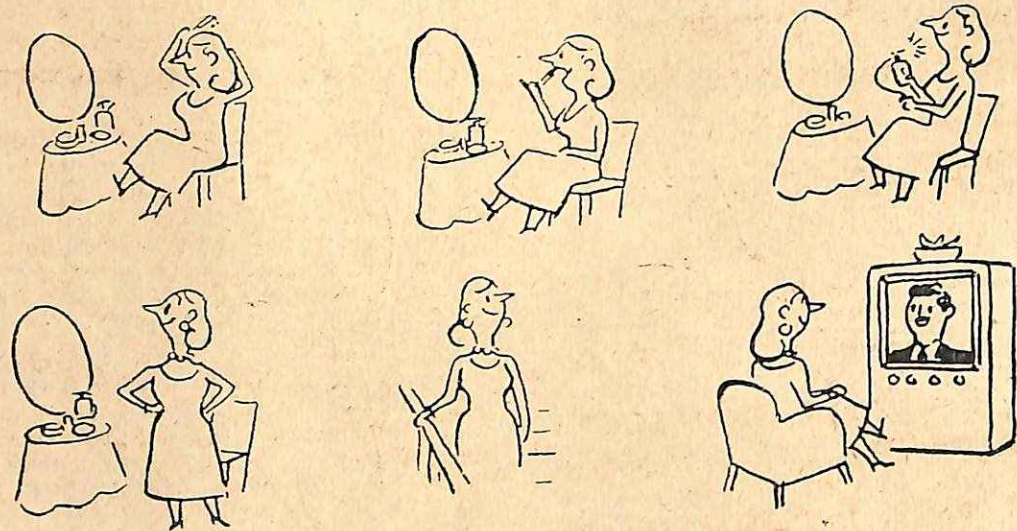
Μια συνηθισμένη έκδοση των 150 σελίδων, με τα βιβλιοπωλικά δεδομένα και την τιμή των τυπωποποιημένων βιβλίων — μυθιστορημάτων, πωλείται αντί 15 — 20 δραχμών. Αντίθετα, ο «ΚΟΣΜΟΣ», με 150 σελίδες, όπου περιλαμβάνεται το παράρτημα του βιβλίου και με ιδιαίτερα ηύξημένο κόστος — σχεδόν τριπλάσιο του σημερινού τεύχους — θα πωλείται μόνο με 10 δραχμές. Ουσιαστικά, ο αναγνώστης του «ΚΟΣΜΟΥ» με 20 δραχμές τον μήνα, θα προμηθεύεται δύο τεύχη με 280 — 300 σελίδες. Και, προ παντός, θα γίνεται, σε σύντομο διάστημα, κάτοχος ενός τόμου 300 — 400 σελίδων, που θα πωλείται αργότερα στα βιβλιοπωλεία αντί 100 δραχμών.

Ο «ΚΟΣΜΟΣ» θα έχει επίσης καλύτερο εξώφυλλο, που να επιτρέπει τη διατήρησή του στη βιβλιοθήκη, χωρίς νέα, χαρτόδετη βιβλιοδεσία.

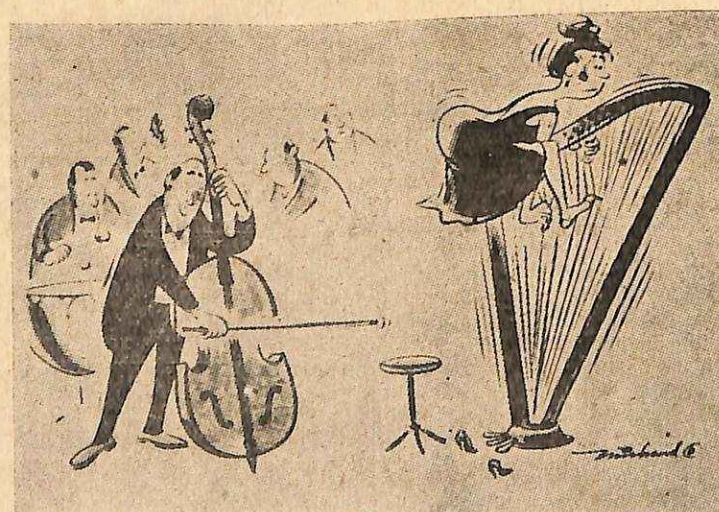
Επειδή το κόστος του δεκαπενθήμερου «ΚΟΣΜΟΥ» είναι υπερβολικά υψηλό, και, ταυτόχρονα, το περιοδικό θα κυκλοφορεί την ίδια μέρα σ' ολοκλήρη την Ελλάδα και το εξωτερικό, γι' αυτό ο αριθμός των τευχών μόλις θα καλύπτει την κυκλοφοριακή ζήτηση. Στους αναγνώστες μας συστήνουμε να ζητούν άμεσα το τεύχος των. Σε περίπτωση αδυναμίας να το προμηθευθούν, παρακαλούνται να ειδοποιούν τους εφημεριδοπώλες, τα περίπτερα της συνοικίας των, τους τοπικούς πράκτορες και τα γραφεία του «ΚΟΣΜΟΥ».

Από την Τετάρτη, 17 Ιανουαρίου 1962, ο «Κόσμος» θα κυκλοφορεί κάθε 15 μέρες, σε 140—150 σελίδες με παράρτημα βιβλίου 32 σελίδων και 16 ολοσέλιδες φωτογραφίες έργων τέχνης.

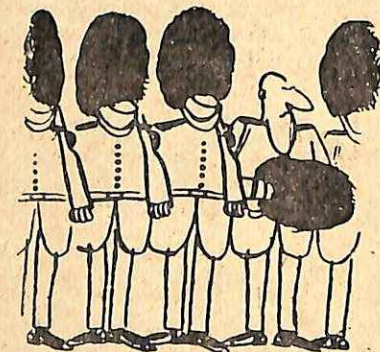
Μια προσαρμογή του «ΚΟΣΜΟΥ» σε πληρέστερη, αρτιότερη και συγχρονισμένη έκδοση, όπως τ' ανάλογα περιοδικά της Ευρώπης, της Αμερικής και της Σοβ. Ένώσεως.

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ *φρ. Τ. Σιδω*

ΗΜΕΡΟΜ. *4-6-92*

45573

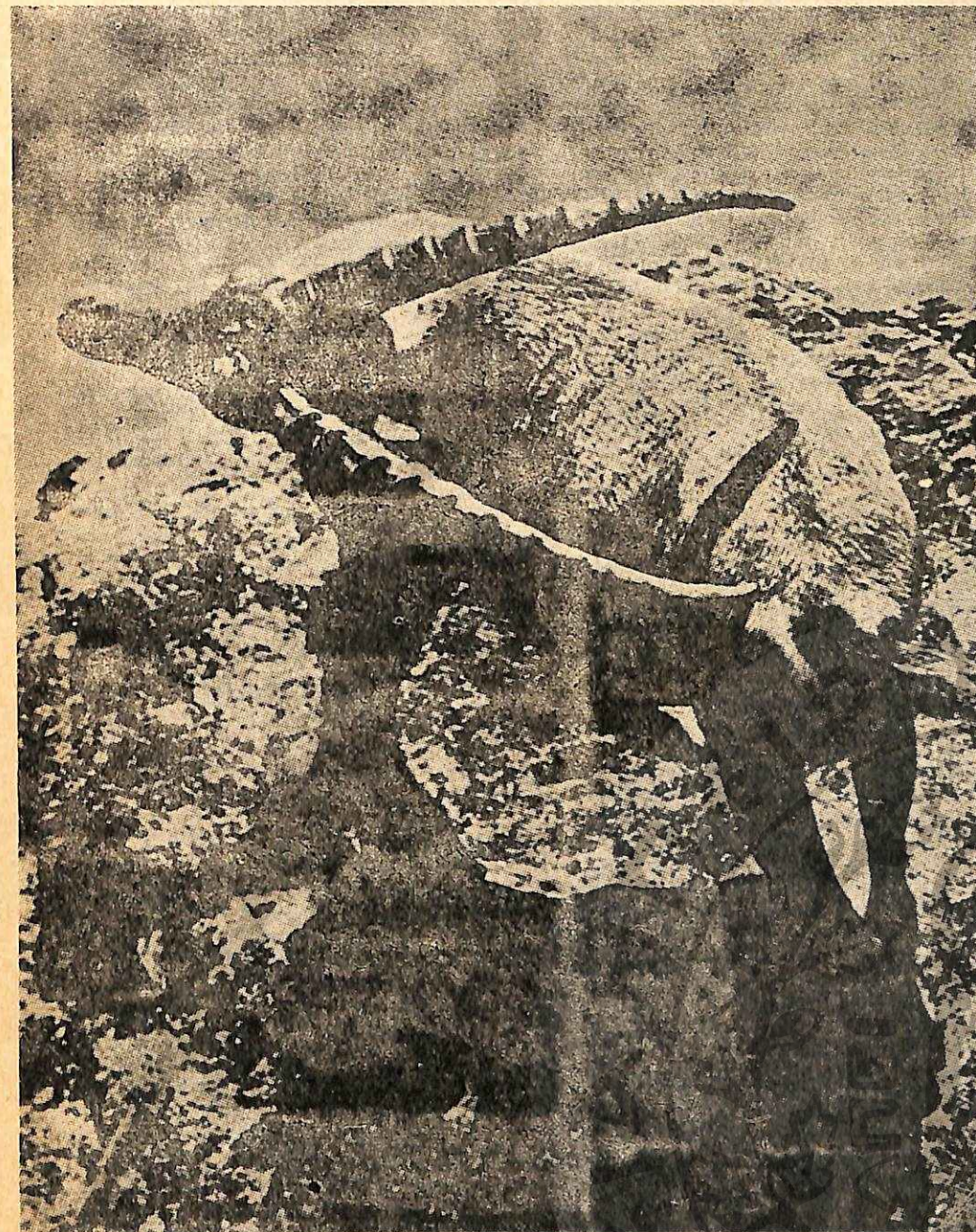
ΣΥΝΘΗΜΑ: ο «Κόσμος» σε κάθε σπίτι

ΤΙΡΟΣ II, ο δορυφόρος για την πρόγνωση του καιρού.

ΚΟΣΜΟΣ

Ένας «ίδηξ» που ξύνεται με το κέρατό του... Το αίγοειδές αυτό ήταν άλλοτε εξαιρετικά διαδεδομένο στις αλπικές περιοχές της Ευρώπης — Έλβετία, βόρεια Ιταλία, Γερμανία — ενώ σήμερα έχει σχεδόν εξαφανισθεί και διατηρείται μόνο στους ζωολογικούς κήπους. Ο ίδηξ της φωτογραφίας μας βρίσκεται στο έθνικό πάρκο Γκράν Παραντίσο στο Βάλ ντ' Αόστα της Ιταλίας, όπου υπάρχουν σήμερα 5.000 τέτοια ζώα.

Ο Τίρος II, ο δεύτερος δορυφόρος για την πρόβλεψη των ατμοσφαιρικών συνθηκών, υφίσταται την τελική του επιθεώρηση στο αεροδρόμιο Κανάβεραλ, πριν από την εκτόξευσή του. Είναι τοποθετημένος σ' ένα σφαιρικό κλουβί, με μαγνητικό πεδίο ανάλογό προς τη Γή. Περιλαμβάνει επίσης μαγνητικό σύστημα ελέγχου, κατευθυνόμενο από τη Γή. Ήδη, ο Τίρος II αποστέλλει τις πολύτιμες πληροφορίες του, που επιτρέπουν με απόλυτη ακρίβεια την πρόγνωση του καιρού.

ΑΝΤΙΠΟΓΟΙ

1

Ο ΤΥΦΩΝΑΣ που κλονίζει τα θεμέλια του αλβανικού καθεστώτος, ή επίσημη ανακίνηση από μέρους της κυβέρνησεως του Βελιγραδίου θεματος για την ύπαρξη μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τη συστηματική επίθεση της Βουλγαρίας για την «πυρηνική φρίκη» που την απειλεί, με όρμητήριο... το ελληνικό έδαφος — γενικά, μία κατάσταση έκρηκτικότητας που περιζώνει την πατρίδα μας επιβάλλουν, πιο πολύ από κάθε άλλη φορά, εξαιρετική σωφροσύνη, μοναδική ευστροφία, αλλά κι απρόσβλητη καθολικότητα στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων της χώρας. Δυστυχώς, η άσκηση της εξωτερικής μας πολιτικής, με την απărăδεκτη, την ξενόδοουλη μονομερείά της, μάς έχει οδηγήσει στη συνθηκολόγηση του Κυπριακού και μάς έχει καθηλώσει σε μία ύποπτη εξάρτηση από τη Δύση, με αποτέλεσμα να μονιμοποιήσουμε τη θέση μας σαν ούραγοί των συμπερόντων ενός κόσμου, που δεν ταυτίζει απόλυτα την ύπαρξή του με τη δική μας.

2

ΤΑ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΔΗ γεγονότα της βαλκανικής θα μπορούσαν να είχαν μία εξαιρετικά ευνοϊκή επίπτωση στην εξωτερική θέση της Ελλάδος, αν η πολιτική μας ήτανε πραγματικά ελεύθερη και μπορούσε να είχε αντιμετωπίσει την ιδιότυπη κατάσταση της Αλβανίας με έθνική σωφροσύνη και περίσκεψη — και όχι με στείορο πνεύμα κι αρνητική στάση. Σήμερα, με τις νέες εξελίξεις — που έσπινε κιόλας να τις εκμεταλλευθεί μονοπωλιακά η Ιταλία — θα μπορούσαμε ν' ασκήσουμε αποφασιστική πολιτική, ώστε να επιλυθούν οι πολίες και πρόσφατες διαφορές ανάμεσα στις δυο χώρες και ν' αποκατασταθούν σχέσεις στενής και δημιουργικής επαφής. Έγινε ακριβώς το αντίθετο: Η Ιταλία ξαναγύρισε στην Αλβανία. Με μία σημαντική οικονομική πρωτοβουλία, βρίσκεται παρούσα σ' όλες τις ζυμώσεις κι' εμείς, την τελευταία στιγμή, πληροφορηθήκαμε πως κάτι, τέλος πάντων, «άνησυχος» συμβαίνει στα σύνορά μας...

3

ΑΠΟ την άλλη μεριά, στις σχέσεις μας με τη Γιουγκοσλαβία έχουμε εξελιχθεί σ' ένα χρησιμοπύον, που μεταχειρίζεται το Βελιγραδί ανάλογα με τις ανάγκες που της επιβάλλει η ιδιοτυπία και το γόητρο της διεθνούς της ακτινοβολίας. Ποτέ δεν θελήσαμε να ξεκαθαρίσουμε το έδαφος ανάμεσα στις δυο χώρες, κι' έχουμε περιοριστεί σε μία πληθωρική ανταλλαγή φραστικών φιλοφρονήσεων, για να ξυπνούμε κάθε τόσο και να μαθαίνουμε, πως οι καλοί μας φίλοι δεν εγκαταλείπουν ποτέ τις σωβινιστικές τους διεκδικήσεις. Χρεωκοπία της εξωτερικής μας πολιτικής είναι ο πύδ άθώως χαρακτηρισμός — έθνικό έγκλημα θα μπορούσε να λεχθεί με πολλή επιεικεία.

Το εξώφυλλο
του «Κόσμου»

Μια σύνθεση από χαρακτηριστικά έργα της παγκόσμιας τέχνης με κεντρική μοφή την Αφροδίτη της Μήλου που συνιστούν την πολυτιμότερη κληρονομιά της ανθρωπότητας.

Επικαιρότητες

- Αντίλογοι Σελ. 5
- N. ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Μὲ τὸ περι- σκόπιο » 6

Επιστήμη και Τεχνική

- Κύτταρο: Ἡ πηγή τῆς ζω- ῆς » 7
- Λευκή και μαύρη μαγεία » 10
- Τὸ ὑπομονητικὸ τετράποδο » 14
- Ἀνθρωπος ὁ ἀνώριμος » 17
- Τὸ πλάσμα » 19
- Ἡ πολιομυελίτις δὲν εἶναι ἀήττητη » 20

ΕΙΔΙΚΟΥ: Βρῆκε πρὶν πεθάνει τὸ αὐτοκίνητο τοῦ ἔ- τους 2.000; » 31

Ἱστορία και Τέχνη

- NTANIEL ΡΟΠΣ: Ἱερουσα- λὴμ, τὴν ἐποχὴ τοῦ Χρι- στοῦ » 22
- ΦΟΝ ΦΛΕΡΙΩ ΝΤΕ ΛΑΝΓΚΛ: Ποιὸς ἦταν ὁ Νέλσον; » 26
- ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Ἀντρέ Μαλ- ρὸ » 33

Μυθιστόρημα
και Διήγημα

- ZAN - ZOZEF - ΡΕΝΩ: Ἡ ἡμινομαχία » 35
- X. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ: Ἡ κυ- νηγημένη πέρδικα » 37
- ΑΓΚΑΘΑ ΚΡΙΣΤΙ: Ὁ κύριος Μπράουν » 41

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ
ΤΕΥΧΟΣ

- Ἐνα συναρπαστικὸ ἄρθρο τοῦ διασημοῦ Ἀγγλοῦ ἀστρονόμου σὲρ Μπέρναρντ Λόβελ: «Υπάρ- χει ζωὴ και σ' ἄλλους πλανήτες;»
- Τὸ μυκρὸ σύστημα
- Τὰ βασανιστήρια τοῦ Μεσαίωνα

Μὲ τὸ περιεχόμενο

Ἡ νέα ποίηση

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

ΥΣΤΕΡΑ ἀπὸ τὴ θαυμάσια ἀνθολογία ποιήσεως τοῦ Η. Ν. Ἀποστολίδη ποὺ μετὰ τὴν ἐξῆς ὡς τὰ σήμερα ἐκδό- σεως τῆς ἐφερέσ' ἐπαφῇ εὐρύτερα στρώ- ματα κοινοῦ μετὰ τὴ νεοελληνικὴ ποίηση μιὰ νέα ἀνθολογία ἐρχεται νὰ βοηθήσει στὴν ὥρα αὐτὴ μύηση. Πρόκειται γιὰ τὴν «Ἀνθολογία Συγχρόνου Ἑλληνικῆς Ποιήσεως» τοῦ Ἀρη Δικταίου καὶ Φαί- δρου Μπαβλά ποὺ κυκλοφόρησε αὐτὲς τὶς μέρες ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος τοῦ Φέξη. Ἀνά- μεσα στὶς δύο ἀνθολογίες ὑπάρχει μιὰ οὐ- σιαστικὴ διαφορὰ. Ἡ πρώτη μᾶς δίνει τὴν ἑλληνικὴ ποίηση ἀνθολογημένη ἀπὸ τὸ 1703 ὡς τὶς ἡμέρες μας, ἐνῶ ἡ δεύ- τερη μᾶς παρουσιάζει τὴν ποίηση τῶν 30 τελευταίων ἐτῶν, ἀπὸ τὸ 1930 δηλαδὴ ὡς τὸ 1960. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ ἡ Ἀνθολογία τοῦ Φέξη ἀποχτᾷ μοναδικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ ὅσους ἐπιθυμοῦν νὰ γνω- ρίσουν τὴ νέα ποίηση, τὴν ποίηση τῆς τελευταίας τριακονταετίας, ποὺ ὅπως εἶναι γνωστὸ ἐκφράζεται μετὰ νέους τρό- πους ἐρχομένη κατὰ κανόνα, ἐγκαταλείπει τὴν παράδοση. Καὶ τὴν ἀνθολογία αὐτὴ τὴν κάνει πὺ ἐνδιαφέρουσα τὸ ὅτι εἶναι γινεῖ ἀπὸ ἀνθολόγους ποὺ ἐξέρουν. Ὁ γινεῖ Δικταῖος π. χ. ἐκλεκτὸς ποιητὴς καὶ ὁ ἴδιος, μετὰ πλῆθος αἰσθητικῆς καὶ μορφωτικῆς καλλιέργειας, δὲν θὰ ἦταν δυνατὸν — παρὰ τὰ ὑποκειμενικὰ κριτή- ρια ποὺ σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις δὲν εἶ- ναι δυνατὸ νὰ ὑπερβληθοῦν ἐντελῶς — νὰ μὴ δώσει μιὰ ἐκλογὴ ἐντελῶς ποιητικῆ, μιὰ ἐκλογὴ καλὰ ζυγισμένη ἀπὸ τὴν ἀ- ποψη τῆς οὐσιαστικῆς ἀξίας.

ἔχοντας λοιπὸν αὐτὸ τὸν τόμο μπρο- στά μου θεωρῶσα σκόπιμο νὰ συζητήσω μετὰ τὸν ἀναγνώστη μου μερικὸς στίχους τῆς, δίνοντάς του ἔτσι, ὅσο μοῦ εἶναι δυνατό, τὸ νῆμα τῆς ἐπικοινωνίας μα- ζὶ τους. Γιατὶ καὶ ἡ νέα ποίηση, εἶναι καὶ αὐτὴ ἀληθινὴ ποίηση καὶ γιὰ πολλοὺς μά- λιστα, σὲ βάθος καὶ σὲ λυρικὴ καθαρότη- τα, εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὴν παραδοσιακὴ ποίηση. Πηγαίνω δηλαδὴ βαθύτερα στὴ ψυχὴ καὶ στὴ σκέψη. Θὰ φέρω μερικὰ παραδείγματα καὶ νομίζω πὺ οἱ ἀνα- γνῶστες μου θὰ συμφωνήσουν. Ἀνοίγω τὴ σελίδα 66 καὶ διαβάξω τὸ παρακάτω μικρὸ ποίημα τῆς Ἑλένης Βακαλὸ ποὺ ἀναφέρεται σ' ἕνα σπίτι.

Μιὰ μέρα ὁ μεγάλος μου γιὸς εἶπε:
«Τὸ βράδυ δὲ θὰ γυρίσω σπίτι νωρίς».
Ἐβαλα τὰ μικρὰ νὰ κοιμηθῶντε
καὶ τότε θαρῶ πὺς κῆταξα τὸ σπίτι
(τι μας

γιὰ πρώτη φορὰ.

Ἦταν παλιὸ

καὶ τὸν χειμῶνα θὰ ἔσταζε μετὰ τὶς
βροχές.

Πολλὲς φορὲς τυχαίνει νὰ ζοῦμε σ' ἕνα σπίτι, ποὺ τὸ θεωροῦμε ὁμορφ, ζε- στό, μοναδικό. Ποὺ σὲ καμμιὰ περίπτω- ση δὲν θὰ τὸ ἐγκαταλείπαμε γιὰ νὰ τὸ ἀνταλλάξουμε μετὰ ἕνα ἄλλο. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ἔλξη ποὺ ἀσχεῖ πάνω μας, ἀπὸ ποῦ ξεκινάει; Εἶναι τὸ σπίτι ἢ μήπως εἶναι

τὰ ἀγαπημένα μας πρόσωπα ποὺ τὸ κα- τακτοῦν καὶ ποὺ μᾶς ἔχουν δέσει μαζί τους; Ἡ ὁμορφιά του εἶναι δική του, ἢ τὴν ἀντανακλῶν αὐτὰ τὰ πρόσωπα; Ἡ ποιητρία λοιπὸν εἶχε ἕνα γιό. Καὶ μιὰ μέρα, γιὰ πρώτη φορὰ, τὴν εἰδοποίησε πὺς θὰ ἀργούσε νὰ ἐπιστρέψει στὸ σπίτι. Τότε ἡ ποιητρία ἐνοιωσε κατὰ σὰν παγωνιά, σὰν ἐρημωση. Ὡστε ὁ γιὸς ἦ- ταν ποὺ ἔκανε ὁμορφὸ τὸ σπίτι. Χωρὶς αὐτόν... Γιὰ πρώτη φορὰ σήκωσε τὰ μά- τια τῆς καὶ τὸ εἶδε σὲ ὅλη τὴ δική του πραγματικότητα. Ποτὲ ἄλλοτε δὲν τὸ εἶ- χε προσέξει. «Ἦταν παλιό, καὶ τὸ χει- μῶνα θὰ ἔσταζε μετὰ τὶς βροχές». Μετὰ λιτὰ, ἐπιγραμματικά, τὸ μικρὸ αὐτὸ ποίημα ξυπνᾷ μέσα μας ἕναν κόσμο ἀπὸ πικρὰ συναισθήματα καὶ ἀλήθειες.

Στὴ σελίδα 224, διαβάσαμε τὸ παρα- κάτω μικρὸ ποίημα τοῦ Νίκου Καρυῖδη. Ἐπιγράφεται «Ἀν Εἶσαι»... καὶ εἶναι γραμμένο γιὰ τὸ παιδί του.

Ἀν εἶσαι μιὰ μικρὴ παραπονεμένη
(πέτρα

σὲ μιὰ ἐρημιά
ἂν εἶσαι ἕνα μοναχικὸ κυκλάμινο
στὸ βουνό
ἂν εἶσαι ἕνας βαπορίσιος καπνὸς
στὸν οὐρανὸ
ποῦ θὲς νὰ τὸ ξέρω;

Ἀν εἶσαι μιὰ βραδυὴ βροχὴ
στὴ θάλασσα
ἂν εἶσαι μοναχικὸ κυκλάμινο
στὸ πέλαγος
ἂν εἶσαι ἕνα παλιὸ εἰκόνημα
σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ
ποῦ θὲς νὰ τὸ ξέρω;

Ἀν εἶσαι ἕνα ἀγκάθι ἀγκάθι
στὴν καρδιά μου

Ἐγὼ ποὺ σ' ἀγαπῶ
πὺς θὲς νὰ τὸ ξέρω;

Στὰ πρόσωπα ποὺ ἀγαπᾶμε καὶ τὰ ἀ- γαπᾶμε πολλὴ, συγκεντρώνονται ὅλες οἱ χάρες καὶ οἱ ὁμορφιὲς τοῦ κόσμου. Ἐ- κεῖνο ποὺ ξέρουμε εἶναι ὅτι ἀγαπᾶμε καὶ δὲν ἐνδιαφερόμαστε νὰ κάνουμε καμ- μιὰ ἀνάλυση τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀγά- πης μας. Ἀκόμα καὶ ἂν δὲν εἶναι ἕνα ἄστρο ἢ ἕνα κυκλάμινο, ἀλλὰ ἕνα ἀγ- κάθι, ἐμεῖς τὸ ἀγαπᾶμε μαζί μετὰ ὅλες τὶς χαρὲς καὶ τοὺς πόνους ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς μεταδίδει. Στὸ πρόσωπό του ἀ- γαπᾶμε ὅλη τὴ ζωὴ, ἀγαπᾶμε τὸ πᾶν. Ἀ- γαπώντας τὸ ὑπάρχουμε.

Οἱ παρακάτω στίχοι τοῦ Κώστα Κου- λουφάκου ποὺ τοὺς βρίσκουμε στὴ σε- λίδα 243 στρέφουν τὴν ψυχὴ μας σὲ μιὰ ἄλλη ἀποψη ποὺ πολλὲς φορὲς ἴσως χω- ρὶς νὰ μποροῦμε νὰ τὴν συγκεντροποιή- σουμε τὴν ἔχουμε αἰσθανθεῖ.

Μὴ με γυρεύεις στὰ φύλλα.

Ἄκουσε τὸ πουλὶ μέσα στὸ σού- (ρουπι,

ἔκουσε τὸ ποτάμι μέσα στὸ πουλί.

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 36

ΣΤΑ ΒΑΘΗ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΒΥΣΣΟ
ΤΟΥ ΑΠΕΙΡΟΕΛΑΧΙΣΤΟΥ

Κατεβαίνοντας στὴν ἄβυσσο τοῦ ἀπειροελά- χιστου, οἱ βιολόγοι ἀνοίγουν καινούργιους δρόμους πρὸς τὴ διαλεύκανση τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς. Χάρη σὲ ὠριμένα καινούργια ὁρ- γανα - θαύματα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς - ἡ ἐπιστὴμη μπορεῖ νὰ εἰσδύσει ὅλο καὶ βαθύτε- ρα στὸ κύτταρο, τὴ βάση κάθε ζωντανῆς ὕλης.

ΣΗΜΕΡΑ γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τοὺς ἀστροναῦτες. Ἀλλ' οἱ νέοι «μικροναῦτες» — οἱ βιολόγοι ποὺ κατεβαίνουν στὴν ἄβυσσο τοῦ ἀπειροε- λαχίστου γιὰ ν' ἀποκαλύψουν τὰ μυστι- κά τῆς ζωῆς — πραγματοποιοῦν ἀθό- ρυβα, μετὰ πολλὴ μετριοφροσύνη, κατορ- θώματα σημαντικώτερα ἴσως ἀπὸ τὴν κατάκτηση τοῦ Διαστήματος.

Στὸ παρισινὸ «Ἐργαστήριον τῆς Ἐξε- λίξεως» ὑπάρχει ἕνα μηχανήμα ποὺ λέ- γεται «ὑπερμικρότομος». Εἶναι κατὰ ἀ- νόλογο μ' ἐκεῖνο τὸ ἐργαλεῖο ποὺ χρη- σιμοποιοῦν οἱ μπακάληδες γιὰ νὰ κό- θουν τὸ σαλάμι σὲ φέτες. Ἀλλὰ τὸ ὑ- περμικρότομο, ἀντὶ νὰ τεμαχίσει τὸ σα- λάμι καὶ τὴ μορταδέλλα, μπορεῖ νὰ τε- μαχίσει ἕνα μικρόβιο ἢ ἕνα κύτταρο — π.χ. ἕνα λευκὸ αἰμοσφαίριο διαμέτρου δεκαπέντε χιλιοστῶν τοῦ χιλιοστομέ- τρου — σὲ 750 φέτες!

Τὸ μηχανήμα αὐτό, ποὺ ἐπινοήθη- κε πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια καὶ χρησιμο- ποιεῖται σ' ἀμερικανικὰ ἐργαστήρια βιολογίας, εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ κό- βει φέτες μικροβίων ἢ κυττάρων πάχους ὄχι μεγαλύτερου ἀπὸ δύο ἑκατοντάκις χιλιοστὰ τοῦ χιλιοστομέτρου, οἱ ὁποῖ- ες ἐξετάζονται μετὰ τὸ ἠλεκτρονικὸ μικρο- σκόπιο. Στὴν ἰλιγγιώδη κατάκτηση τοῦ ἀπειροελαχίστου, ὁ τεχνικὸς ἄθλος τοῦ ὑπερμικρότομου ἀνοίγει καινούργιους δρόμους πρὸς τὴ διαλεύκανση τοῦ μυσ- τηρίου τῆς ζωῆς. Χάρη στὶς συσκευὲς αὐτές, οἱ βιολόγοι μποροῦν νὰ εἰσδύ- σουν ὅλο καὶ βαθύτερα στὸ κύτταρο, τὴ βάση κάθε ζωντανῆς ὕλης.

Η ΜΟΔΑ ΤΩΝ «ΕΓΧΥΜΑΤΙΚΩΝ»

ΤΟ ΥΠΕΡΜΙΚΡΟΤΟΜΟ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα παράδειγμα μεταξὺ πολ- λῶν ἄλλων ὀργάνων ποὺ ἐπιτρέ- πουν στοὺς «μικροναῦτες» — βιολόγους ὄχι μόνο νὰ μπαίνουν στὰ βάθη τοῦ κυττάρου, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποκοτῶν ὅλο καὶ σαφέστερες καὶ καθαρότερες εἰκό- νες τῆς ἐσωτερικῆς δομῆς του.

Ὁρισμένα ἀπ' αὐτὰ τὰ ὄργανα, ὅ-

πως τὸ νέο ἠλεκτρονικὸ μικροσκόπιο τῆς Τουλούζης, εἶναι τεράστια καὶ πανίσχυρα: Τὸ μηχανήμα ζυγίζει τέσ- σερις τόννους καὶ λειτουργεῖ μετὰ ἠλεκτρι- κῆ ἐνταση 1.500.000 βόλτ. Ὑπάρχουν ἄλλα ὄργανα ποὺ εἶναι θαύματα λεπτό- τητος καὶ ἐπινοητικότητος, ὅπως τὸ γάλ- λικὸ μικροσκόπιο μονοχρωματικῆς ἀκτί- νος (φῶς ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἕνα μή- κος κύματος) μετὰ τὸ ὁποῖο συνδέεται μιὰ συσκευὴ τηλεοράσεως γιὰ νὰ γίνονται ὁρατοὶ οἱ εἰκόνες ὅταν τὸ ἀντικείμε- νον «φωτίζεται» μετὰ ὁρατοὺς ὑπεριώδεις ἀκτίνες.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ὄργανα ἐξερευνοῦν τὸ ἄορατο κατεβαίνοντας σ' ἕνα μυστη- ριῶδες σύμπαν, στὶς πηγὲς τῆς ζωῆς.

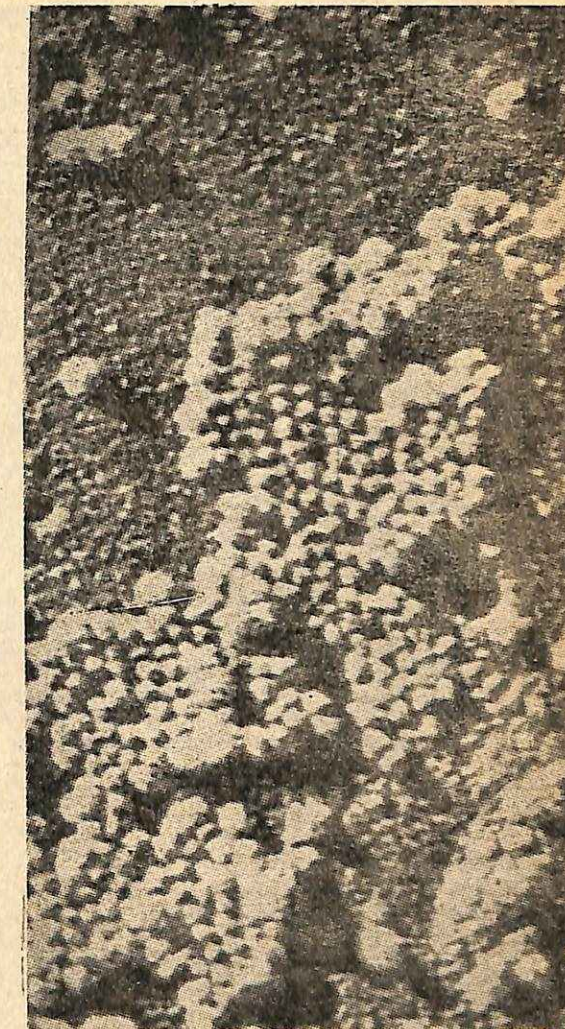
Τὸ πρῶτο μικροσκόπιο, ποὺ κατα- σκευάσθηκε τὸ 1950 ἀπὸ τὸν Ὁλλανδὸ Ζαχαρία Γιάνσεν, ἔδινε μεγεθύνσεις τῶν ἀντικειμένων 20 ὡς 50 φορές. Σὲ σύγ- κριση μετὰ τοὺς μεγεθυντικὸς φακοὺς ποὺ χρησιμοποιοῦσαν τότε οἱ ἐπιστήμονες, ἡ νέα ἐφεύρεση ἀποτελοῦσε μιὰ σημαν- τικὴ πρόοδο, ἀλλ' ὁ Γιάνσεν δὲ χρησι- μοποιοῦσε τὸ μικροσκόπιο παρὰ μόνο γιὰ νὰ τρομάζει τὰ κορίτσια τοῦ χω- ριοῦ του ποὺ ἐβγαζαν ὑστερικές κραυ- γὲς ὅταν ἐβλεπαν τὶς μύγες σὲ ὑπερ- φυσικὸ μέγεθος.

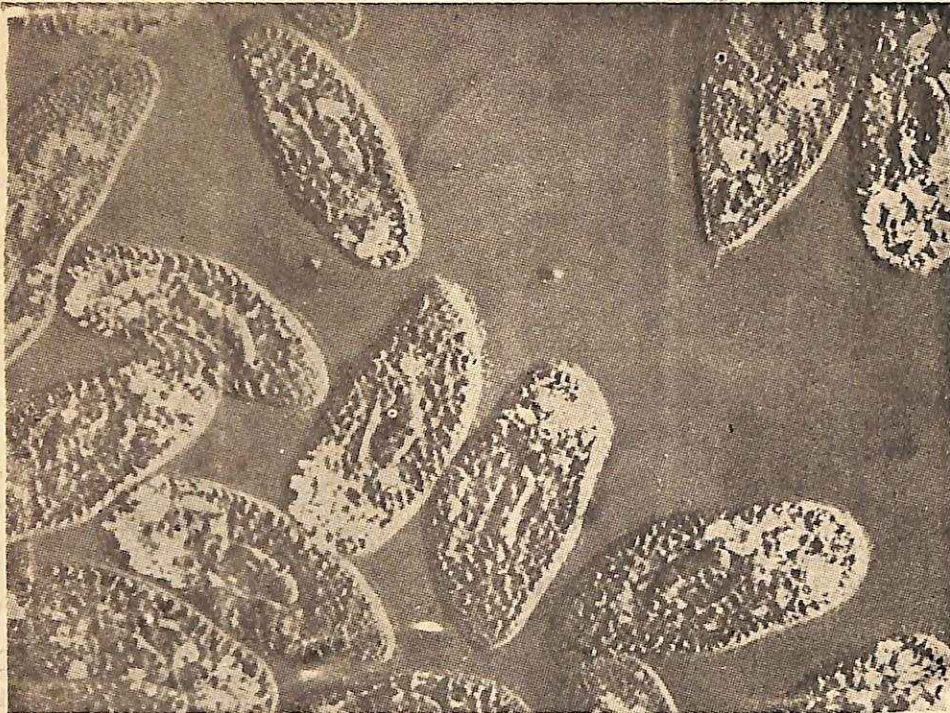
Ἐκατὸν πενήντα χρόνια ἀργότερα, ἕ- νας συμπατριώτη τοῦ Γιάνσεν, ὁ φυ- σιοδίφης Ἀντώνιος Λούβενχοκ, τελειο- ποίησε τὸ ὄργανο προσθέτοντας ἀκόμα ἕνα φακὸ καὶ πέτυχε μεγεθύνσεις πε- ρίπου 150. Ἐτοὶ ἀνεκάλυψε σ' ἀπο- τελεσματικὰ νερά τὰ παράξενα ζωῶντα ποὺ ὀνομάσθηκαν «ἐγχυματικά» (πρό- κειται γιὰ διάφορα μικροσκοπικὰ πρω-τόζωα ποὺ ἦταν ὄντως ὡς τότε). Ἀνεκάλυψε ἐπίσης τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαί- ρια τοῦ αἵματος καὶ τὰ σπερματοζώα- ρια τοῦ ἀνδρικοῦ σπέρματος. Ὁ Λού- βενχοκ ἐξέπληξε ὅλα τὰ πνεύματα τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀποδεικνύοντας τὴν ὑπαρ- ξὴ ζωντανῶν πλασμάτων ποὺ μόνον ἄ- ορατα μετὰ γυμνὸ μάτι. Τὰ «ἐγχυματι- κά» ἔκαναν τόση ἐντύπωση στὰ Σουλ- τὰνο τῆς Τουρκίας, ὥστε διέταξε νὰ

Τὸ ἠλεκτρονικὸ μικροσκόπιο ἐπέτρε- πε τὴ φωτογράφιση τοῦ ἰοῦ τῆς πο- λιομυελίτιδος. Εἶναι 50.000 φορές μι- κρότερος ἀπὸ τὸ λεπτότερο σωματίδιο σκόνης, καὶ ὅμως μπορεῖ νὰ πλατ- στρέψει τὰ νευρικὰ κύτταρα τοῦ νω- τιαίου μυελοῦ.

τοῦ ὑφάνουν μιὰ φορεσιὰ μετὰ σχέδια ποὺ παρίσταναν τοὺς μικροσκοπικοὺς αὐ- τοὺς ὁργανισμούς. Τὰ «ἐγχυματικά», ὡς ὑφαντικὸ μοτίβο, εἶναι μὸδα στὴν Τουρκία τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ διαδόθη- καν σ' ὅλη τὴ Μέση Ἀνατολή. Κεντή- ματα καὶ χαλιά μετὰ τέτοια σχέδια βρί- σκονται σήμερα στὰ παλαιοπωλεῖα.

Οἱ τεχνικοὶ ἀνέλαβαν νὰ τελειοποι- ῇσουν τὸ μικροσκόπιο καὶ νὰ ἐξουδε- τερώσουν τὰ μειονεκτήματά του ποὺ ἀφείλοντο κυρίως στὴν ἐλαττωματικὴ λείανση τοῦ φακοῦ καὶ τὴν ἀνεπαρκὴ διαύγεια τοῦ γυαλίου. Χάρη σ' ἕνα τέ- τοιο τελειοποιημένον μικροσκόπιο, ὁ Γερμανὸς ἐπιστὴμων Ρούντολφ Βίρχοφ ἀνεκάλυψε, τὸ 1859, πὺς ὅλοι οἱ ζων- τανοὶ ἴστοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ κύττα- ρα. Ἐτοὶ δημιούργησε μιὰ ἀπὸ τὶς βάσεις τῆς σύγχρονης ἱατρικῆς: Τὴν παθολογικὴ ἀνατομία. Ὅλες οἱ ἀσώ- στερες, ἔλεγε ὁ Βίρχοφ, ἀποκαλύπτον- ται ἀπὸ διάφορες ἀλλοιώσεις τῶν κυτ- τάρων (ἡ θεωρία ἀμφισβητεῖται σήμε-

Έγχυματικά πρωτόζωα: Μεγέθυνση (250 φορές) με το οπτικό μικροσκόπιο.

σα. Έλλ' αυτό είναι άλλο ζήτημα).

ΑΔΙΑΠΕΡΑΣΤΟ ΦΡΑΓΜΑ

ΣΤΟ μεταξύ, γερμανικές φέρμες όπως τα εργαστήρια Τσάις, ανέλαβαν την οπτική μελέτη των φακών και την παραγωγή καθαρού γυαλιού. Τελειοποίησαν ακόμα περισσότερο το μικροσκόπιο που η μεγεθυντική του δύναμη δεν άγγιζε να φτάσει τις 500 ή 1.000 φορές. Ώς πλυσμένοι μ' ένα τέτοιο όργανο, ο Ρόμπερτ Κώχ απέμεινε, το 1862, τον βάκιλλο της φυματιώσεως και λίγα χρόνια αργότερα το μικρόβιο της γολέρας. Ο Παστέρ επίσης, γύρω στο μικροσκόπιο, έπεσεβαί-αυτε τις θεωρίες του για τη ζύμωση και απέμεινε αρκετά νοσογόνα μικρόβια.

Στην 20ή αιώνα το οπτικό μικροσκόπιο θα φτάσει στο άξεπταστο όριο των δυνατοτήτων του: Μεγέθυνση 2.000 φορές. Από κει και πέρα — αν και θεωρητικά μπορούμε να κατασκευάσουμε ισχυρότερα μικροσκόπια — είναι αδύνατο να πετύχουμε καθαρές εικόνες. Οι οπτικοί προσκορούν σ' ένα άδιαπέραστο φράγμα: "Αν το μέγεθος του αντικειμένου είναι μικρότερο από το μήκος κύματος του φωτός (μερικά δισεκατομμύρια το χιλιοστό) ή φαινομενικά μικρότερο από το μήκος κύματος του φωτός, τότε το φως δεν μπορεί να διεισδύσει μέσα στο αντικείμενο αλλά το προσπερνά.

Το κενό κύτταρο αποκαλύφθηκε στους βιολόγους σαν κουμποροσπινένο κείμενο το οποίο δεν είχε βρεθεί το «κλειδί». Είχαν από θεωρητικό του με το πλάσμα κλεισμένο, το κυτταρικό πλάσμα, σε μια λεπτή μεμβράνη. Στη κέντρο δίδονταν μια μικρή κόκκινη πλάκα: Τον πυρήνα. Είχαν ακόμα τα παρόμοια «χασματίδια» και άλλα μυστηριώδη όργανα, όπως το «κεντροσώμα». Αλλά αυτό ήταν τότε πικρά, τόσο δυσδιάκριτα, ώστε κανείς δεν μπορούσε να θυλάει συμπεράσμα. Ήταν σαν να προσπα-

φυσικά ή λειτουργία του είναι πολυδάπανη εξ αιτίας του ρεύματος που καταναλίσκει.

Τα πρώτα ηλεκτρονικά μικροσκόπια, που κατασκευάστηκαν στη Γερμανία και στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1935, μπορούσαν να μεγεθύνουν τ' αντικείμενα 20.000 φορές.

Και για πρώτη φορά ώρισμένες από τις λεπτομέρειες του κυττάρου αποκαλύφθηκαν στους βιολόγους. Το κυτταρικό πλάσμα δεν ήταν πια μια ομοιομορφή πολτώδης μάζα, ήταν ένας πολύπλοκος μηχανισμός: Ανακαλύφθηκαν πέντε ή έξη «μιτοχόνδρια» (μόρια που συλλαμβάνουν τ' οξυγόνο και προμηθεύουν στο κύτταρο την απαραίτητη ενέργεια με την οξείδωση). Υπήρχαν και οι απειλώςτες σωληνώσεις των ριβωσωμάτων (όπου γίνεται η σύνθεση των πρωτεϊνών), υπήρχαν και τα μυστηριώδη κεντροσώματα (που εξασφαλίζουν την αναπαραγωγή του κυττάρου).

Η κυτταρική μεμβράνη δεν φαινόταν πια σαν απλό περιτύλιγμα. Αν και το πάχος της δεν υπερβαίνει τα δέκα εκατοστά του χιλιοστού του χιλιοστομέτρου, αποτελεί ένα αληθινό όργανο με ιδιαίτερη δομή, ένα μηχανήμα για το ψιλικοκίνισμα των θρεπτικών ουσιών. Για παράδειγμα, η κυτταρική μεμβράνη ξεχωρίζει τα άτομα του νατρίου από τα άτομα του καλίου, που ωστόσο μοιάζουν πολύ μεταξύ τους.

Το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο προσφέρει αυτή την ευκολία στους ερευνητές: Αύξανοντας το βολτάζ ως την ένταση των 100.000 βόλτ μεταδίδουμε περισσότερη ενέργεια στα ηλεκτρόνια και συγχρόνως μειώνουμε το μήκος κύματος (ως το δέκατο του εκατομμυριοστού του χιλιοστομέτρου). Συνεπώς, θεωρητικά, όσο ισχυρότερο είναι ένα ηλεκτρονικό μικροσκόπιο τόσο καλύτερες εικόνες δίνει. Οι Αμερικανοί πέτυχαν μεγεθύνσεις 100.000 ή και 500.000.

Για πρώτη φορά, γύρω στο 1940, οι βιολόγοι αντίκρισαν τους ιούς: Τον ιό της έγκεφαλίτιδος, της εφλογίας, της λύσσας, της γρίπης...

Αλλά σ' αυτή τη νέα κατάκτηση της επιστήμης υπήρχαν και ώρισμένα μειονεκτήματα: Τα ηλεκτρόνια δε μεταδίδονται στην ατμόσφαιρα. Συνεπώς έπρεπε να δημιουργηθεί ένα τεχνητό κενό στο ηλεκτρονικό μικροσκόπιο για να ληφθούν οι φωτογραφίες. Αλλά το κενό αφυδατώνει τα κύτταρα, δηλαδή τα νεκρώνει. Έξ' αλλου, έπειδη τα ηλεκτρόνια δεν έχουν μεγάλη διεισδυτική δύναμη, τα κύτταρα έπρεπε να τεμαχισθούν σε λεπτές φέτες για να γίνουν διαφανή. Αυτά όλα σημαίνουν ότι μόνο νεκρά κύτταρα μπορούν να μελετηθούν με το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο.

Ωρισμένοι βιολόγοι, όπως ο Γάλλος καθηγητής Γκρασέ, παρέκαμψαν αυτή τη δυσκολία μελετώντας ατελείυτες «σειρές» όμοιων κυττάρων σε διάφορες φάσεις της ανάπτυξής τους. Αυτό δημιούργησε την ανάγκη του λεπτεπίλεπτου τεμαχισμού των κυττάρων σε διαφανείς «φέτες» κι έτσι επινοήθηκε το παράξενο «υπερμικροτόμο» που αναφέραμε στην αρχή.

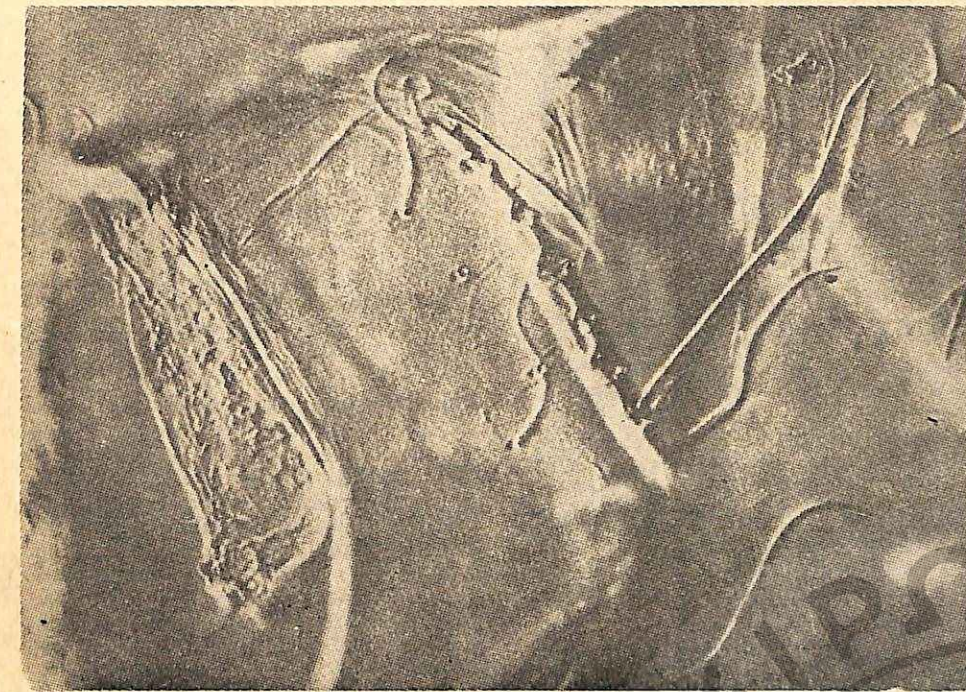
Άλλοι ερευνητές, όπως ο καθηγητής Γκαστόν Ντυπουί, προσπάθησαν να

διατηρήσουν το κύτταρο ζωντανό κατασκευάζοντας νέους τύπους οργάνων...

Ο ΓΙΓΑΝΤΑΣ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗΣ

ΣΤΗΝ Τουλούζη, οι εγκαταστάσεις του εργαστηρίου βιολογίας θυμίζουν... αστεροσκοπείο. Το πρώτο κτίριο που τραβάει τα βλέμματα είναι κάτι το άπιαστο: Μια γιγαντιαία μπάλλα ποδοσφαίρου πάνω στο γρασίδι... Μέσα σ' αυτό το κατασκεύασμα στεγάζεται το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο που έχει το ύψος μιας εξάδορφης πολυκατοικίας.

— Έφ' όσον η μικρή διεισδυτική δύναμη των ηλεκτρονίων μας υποχρεώνει να δημιουργούμε τεχνητό κενό στα ηλεκτρονικά μας μικροσκόπια, συνεπώς, να σκοτώνουμε το κύτταρο που μελετάμε, ως αϊθήσουμε την ενέργεια των ηλεκτρονίων αντί να κόβουμε τα

Οι βιολόγοι δεν αρκούνται να κατεβαίνουν όλο και πιο κάτω στην κλίμακα του άπειροελαχίστου. Παίζουν με το φωτισμό για να απεργούν όλο και μακρύτερα τις δυνατότητες του οπτικού μικροσκοπίου. Στη φωτογραφία, μια μεγέθυνση (250 φορές) του χιτινώδους σκελετού μιας άραχνης.

κύτταρα σε όλο και λεπτότερες φέτες... δήλωσε ο καθηγητής Ντυπουί στην παρισινή Ακαδημία Επιστημών τον Οκτώβριο του 1960.

Το όργανο που ενσαρκώνει αυτή την ιδέα είναι το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο της Τουλούζης, το μεγαλύτερο του κόσμου, ισχύος 1.500.000 βόλτ. Χρειάστηκε μια σφαίρα διαμέτρου 24 μέτρων για να στεγαστεί αυτό το γίγαντα.

Η μεγάλη έλπίδα του καθηγητή Ντυπουί είναι ότι θα μπορέσει να μελετήσει ζωντανά κύτταρα. "Αν τα ηλεκτρόνια τροφοδοτηθούν με αρκετή ενέργεια, θα μπορούν να διασχίσουν την ατμόσφαιρα και να εισδύσουν στο κύτταρο. Συνεπώς δε θα χρειάζεται πια ούτε να τεμαχίσουμε το κύτταρο ούτε να δημιουργήσουμε τεχνητό κενό. Για πρώτη φορά θα μπορούμε να μελετήσουμε ζωντανά κύτταρα με το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο.

Αλλά η χρήση του μικροσκοπίου της

Τουλούζης είναι τόσο λεπτή και απαιτεί τόσες προπαρασκευές, ώστε δεν έχει γίνει ακόμα καμιά εντυπωσιακή ανακάλυψη. Θα πρέπει να περιμένουμε.

Σύμφωνα με τις τελευταίες ειδήσεις από τη Μόσχα, μια Σοβιετική βιολόγος, η κ. Στογιάνοβα, πέτυχε τη φωτογράφιση ενός ζωντανού κυττάρου με ηλεκτρονικό μικροσκόπιο 500.000 βόλτ. Το κύτταρο ήταν περιτυλιγμένο σε μια ειδική προστατευτική μεμβράνη κι έτσι δεν αφυδατώθηκε από το τεχνητό κενό.

Ός που μπορεί να φτάσει ένα ηλεκτρονικό μικροσκόπιο; Δυστυχώς, ακόμα κι' εδώ υπάρχει ένα άξεπταστο όριο. Θεωρητικά, θα μπορούσαμε να μειώσουμε ακόμα περισσότερο το μήκος κύματος των ηλεκτρονίων αλλά τότε θ' αρχίσουν να διασκορπίζονται προς όλες τις κατευθύνσεις και θα είναι αδύνατο να συγκεντρώσουμε μια

Madele'oli

Κάτι συμβαίνει στο πανάροχο βασίλειο της Ύμενης. Μέχρι σήμερα, πολύ σπάνια έφταναν ειδήσεις από την αραβική αυτή χώρα, όπου τα πάντα έχουν αποτελματωθεί στις παλιές παραδόσεις. Ο έμιρς Αχμέτ, σήμερα 70 χρονών, αφού κρέμασε κάποιον άλλο μηισήρα του θρόνου, διαδέχθηκε τον δολοφονημένο πατέρα του το 1948. Αργότερα, το 1955, είχε παραιτηθεί προσωρινά έπειτα από ένα πραξικόπημα που οργανώθηκε από τους δυο αδελφούς του. Αλλά το πραξικόπημα απέτυχε και ο έμιρς κρέμασε τους αδελφούς του σε μια δημόσια πλατεία. Ο Αχμέτ είναι από τους συντηρητικότερους Αραβες ηγεμόνες. Η χώρα, μέχρι πριν από λίγα χρόνια, ήταν άπληρομένη για τους ξένους και οι αρχές δεν έδιναν καμιά θεωρητική διαβεβαίωση, με μόνη εξαίρεση τους Ρώσους τεχνικούς, που αναδιωργάνωσαν το λιμάνι Χοντέιντα. Ο ξένος που έμπαινε στην Ύμενη ήταν φιλοξενούμενος του βασιλιά. Τα ξενοδοχεία ήταν (και είναι) ανύπαρκτα και οι ξένοι μένουν δωρεάν σ' ένα από τα βασιλικά παλάτια. Παρ' όλα αυτά, οι κομμουνιστές είχαν καταφέρει να εισδύσουν στην Ύμενη περισσότερο παρά σε όπο αδιόποτε άλλη αραβική χώρα. Πρόσφατα, οι Αμερικανοί έλαβαν την άδεια να κατασκευάσουν (με έξοδά τους) έναν αυτοκινητόδρομο 240 χιλιομέτρων από το λιμάνι Χοντέιντα στην πρωτεύουσα Σάνα. Σ' όλη τη χώρα δεν υπήρχε ούτε κινηματογράφος ούτε ραδιόφωνο. Το ταχυδρομείο λειτουργούσε μόνο μια φορά την εβδομάδα. Υπήρχαν μόνο 240 τηλέφωνα και ο τηλεφωνικός κατάλογος είναι χειρόγραφος. Ο Αχμέτ απεχθάνεται — και δεν το κρύβει — κάθε «δυτική» πρόσοδο, αλλά έπρεπε στους Ρώσους και τους Κινέζους να οργανώσουν πολλές τεχνικές σχολές. Οι περισσότεροι γιατροί της χώρας είναι Ρώσοι ή Τσέχοι. Τα χαρτονομίσματα είναι άγνωστα και κυκλοφορούν ακόμα στις καθημερινές συναλλαγές τα χρυσά «τάληρα» (τάληρα) της Μαρίας Θηρεσίας! Ο έντοκος δανεισμός είναι παράνομος γιατί απαγορεύεται από... το Κοράνι... Αλλά στις 13 του περασμένου Οκτωβρίου ο γέρος Αχμέτ παραιτήθηκε για λόγους υγείας υπέρ του γιού του Αλ Μπάντρ, ηλικίας 41 ετών. Αλλά ο πονηρός Αχμέτ έσπευσε να παραιτηθεί υπέρ του γιού του, γιατί αλλιώς το Συμβούλιο θα μπορούσε να εκλέξει τον αδελφό του Χασάν.

CLAUDE EDELMANN

Πριν από σαράντα αιώνες οι μαγικές ιεροτελεστίες ήταν γνωστές στα σπήλαια των Πυρηναίων και οι προϊστορικοί άνθρωποι τις εκτελούσαν ακριβώς όπως οι σύγχρονοι πρωτόγονοι λαοί. 'Αλλ' ο πολιτισμός και η θρησκεία δεν έσβησαν την πανάρχαια παράδοση: Στήν εποχή μας υπάρχουν άνθρωποι που πιστεύουν ειλικρινά στη μαγεία και στη δύναμη των μαγικών έδímων που ανάγονται στη νύχτα του χρόνου...

ΛΕΥΚΗ ΚΑΙ ΜΑΥΡΗ ΜΑΓΕΙΑ

ΤΟ ΠΙΟ μυστηριώδες απ' όλα τα προϊστορικά σπήλαια βρίσκεται στην περιοχή Γκαργκάς των γαλλικών Πυρηναίων. 'Από το 1870 ο άνθρωπολόγος Φελίξ Ρενιό το είχε εξερευνήσει επί ένα χρόνο χωρίς να παρατηρήσει τίποτα το ασυνήθιστο. Τριαντάεξη χρόνια αργότερα ο Ρενιό ξαναήρθε με την έλπίδα ότι θ' ανακάλυπτε μερικά λείψανα της καλλιτεχνικής δημιουργίας των προϊστορικών ανθρώπων — ζωγραφίες, ανάγλυφα κ.λ.π. — όπως αυτά που είχαν ανακαλυφθεί πρόσφατα σε άλλα σπήλαια της Γαλλίας και της Ισπανίας. Σε μία στοά που ανοιγόταν άριστερά του «θαλάμου με τις κολώνες», ή λάμπρα της άσπευτης φωτίσε δυο ρόδινα αποτυπώματα χειρών που ξεχώριζαν στο θαυματοκίνητο τοίχωμα του σπηλαίου. 'Η ατμόσφαιρα του ζοφερού θαλάμου ήταν παγερή. Μόνο οι σταγόνες του νερού που έσταζαν ρυθμικά στο βράχο διέκοπταν την υποβλητική σιωπή. 'Ο Ρενιό κύτταξε άφωνος τα μυστηριώδη αποτυπώματα. Κατόπιν έσκαψε το δάπεδο του σπηλαίου κάτω από τα δυο χέρια που ήταν ζωγραφισμένα στο τοίχωμα και ανακάλυψε δυο μικρά βέλη από κόκκαλο. Το φως της άσπευτης περιπλανήθηκε ακόμα λίγο στα τοιχώματα του σπηλαίου, αλλ' ο Ρενιό δεν παρατήρησε τίποτα.

Ωστόσο, τα δυο χέρια του είχαν κάνει εντύπωση. Μίλησε γι' αυτό στους συναδέλφους του. 'Ενα χρόνο αργότερα, δυο άνδρες έφτασαν στο σπήλαιο του Γκαργκάς αποφασισμένοι να διαλευκάνουν το μυστήριο των ροδίνων αποτυπωμάτων: 'Ηταν ο Καρταγιόκ, καθηγητής της προϊστορίας, και ο καλύτερός του μαθητής, ένας νεαρός άββάς που λεγόταν 'Ανρί Μπρέιγ. 'Ο Καρταγιόκ ήταν τότε πάνω από εξήντα χρονών και ο άββάς Μπρέιγ (πού, όπως ξέρουμε, πέθανε πρόσφατα έπειτα από μία ένδοξη σταδιοδρομία) ήταν μόλις είκοσιπέντε. Οι δυο αυτοί άνδρες ήξεραν να συνεννοούνται και ν' αλληλοσυμπληρώνονται αξιοθαύμαστα: 'Ο πρώτος έπιφυλακτικός, πεπεισμένος και μωπικός. 'Ο δεύτερος όρμητικός, στο

άνθος της ηλικίας, ιδιοφυής, προικισμένος μ' ένα είδος διπλής όρασης μπροστά στα μόλις αισθητά λείψανα της προϊστορίας, αλλά και με αξιοσημείωτο ταλέντο σχεδιαστού.

'Ο Καρταγιόκ και ο Μπρέιγ μπαίνουν στο πανάρχαιο σπήλαιο. διασχίζουν κι' αυτοί το θάλαμο με τις κολώνες κι' αρχίζουν να εξερευνούν τα τοιχώματα σπιθαμή προς σπιθαμή. Πρώτα ξαναβρίσκουν τα δυο ρόδινα χέρια που είχε επισημάνει ο Φελίξ Ρενιό, αλλά γρήγορα διαπιστώνουν έκπληκτοι ότι τα δυο αυτά χέρια είναι τα πρώτα μιάς αναρίθμητης σειράς που καλύπτει τους τοίχους. 'Αποτυπώματα χειρών υπάρχουν παντού — ρόδινα, κόκκινα, μαύρα, θετικά και αρνητικά, άριστερά και δεξιά. Μερικά είναι στιγμιαισθημένα με κόκκινες τελείες. Είναι μιά αληθινή φαντασμαγορία χειρών. Οι δυο άνθρωπολόγοι μετρούν κάπου εκατόν πενήντα (κι' άλλα πενήντα έχουν ανακαλυφθεί από τότε). 'Ο Καρταγιόκ και ο Μπρέιγ έχουν μεγάλη πείρα της προϊστορικής τέχνης, γιατί αυτοί κατώρθωσαν να προσδιορίσουν, χάρη στις έπίπτονες συγκριτικές τους έρευνες, τη χρονολογία του μεγάλου πολιτισμού των σπη-

λαίων. Πολύ γρήγορα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα χέρια του Γκαργκάς πρέπει να ταξινομηθούν ανάμεσα στις αρχαιότερες εκδηλώσεις του ανθρώπινου πνεύματος που ανάγονται σε μία μακρινή εποχή πριν από δεκάδες χιλιάδες χρόνια.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΕΝΑ ΔΑΧΤΥΛΑ

ΑΛΛΑ να το πιο παράξενο απ' όλα: Τα περισσότερα απ' αυτά τα χέρια είναι ακρωτηριασμένα. Σε άλλα λείπουν ένα ή περισσότερα δάχτυλα, σε άλλα μιά φάλαγγα δαχτύλου. Διακρίνονται κάθε λογής ακρωτηριασμοί. Κάποτε λείπει το μικρό δάχτυλο, άλλοτε ο δείκτης ή ο παράμεσος, ή ακόμα και η τελευταία φάλαγγα του αντίχειρος.

Τι σημαίνουν αυτοί οι ακρωτηριασμοί; Την εποχή που ανακαλύφθηκαν τα παράξενα χέρια του Γκαργκάς, έλειπαν τα στοιχεία συγκρίσεως γιατί ή εθνογραφία, και ιδιαίτερα ή μελέτη των πρωτόγωνων λαών του πλανήτη μας, βρισκόταν ακόμα στα πρώτα της βήματα. Δε συμβαίνει το ίδιο σήμερα. 'Ο άνθρωπολόγος Κάτλιν, για παρά-

Στις μαγικές ιεροτελεστίες του Μεσαίωνα οι μάγοι πατούσαν το Σταυρό για να εξευμενίσουν τον 'Εωσφόρο.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ ΩΣ ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΜΑΣ, ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΛΑΤΡΕΥΟΥΝ ΤΟ ΔΙΑΒΟΛΟ

δειγμα, που μελέτησε επί χρόνια τη ζωή των έρυθροδέμων Σιού, παρευρέθηκε σε μία σκηνή που θυμίζει ακατανίκητα τα χέρια του Γκαργκάς:

«'Ο ίθαγενής που θεραπεύθηκε από μιά μεγάλη αρρώστεια — γράφει ο Κάτλιν — αφιερώνει το μικρό δάχτυλο του άριστερου χεριού του στο Μεγάλο Πνεύμα κι' εκφράζει μεγαλόφωνα τις εύχαριστίες του γιατί εισακούσθηκαν οι προσευχές του και γλύτωσε από το θάνατο. Κατόπιν τοποθετεί το δάχτυλό του πάνω σ' ένα κούτσουρο και ο μάγος του χωριού του το κόβει με το τσεκούρι. Πολλοί από τους ίθαγενείς προσφέρουν όχι μόνο το μικρό δάχτυλο αλλά και τον παράμεσο, διατηρώντας μόνο τα υπόλοιπα τρία δάχτυλα για να κρατούν το τόξο, το μόνο από τα όπλα τους που κρατιέται με το άριστερό χέρι...».

'Ενας άλλος άνθρωπολόγος, ο Τζώρτζ Στόου, αναφέρει ανάλογες σκηνές που παρακολούθησε στην πρωτόγονη φυλή των Μπουσιμάν της Νότιας 'Αφρικής... Είναι αξιοσημείωτο ότι στο σπήλαιο του Γκαργκάς τα περισσότερα αποτυπώματα είναι από άριστερά χέρια. 'Εξ άλλου, αν θυμηθούμε και κείνα τα κοκκάκινα βέλη που βρέθηκαν θαμμένα στο δάπεδο του σπηλαίου, κάτω από τ' αποτυπώματα, ίσως μπορούμε να συμπεράνουμε ότι όρισμένα μαγικοθρησκευτικά έθιμα που συναντώνται ακόμα σήμερα στους πρωτόγονους λαούς είναι ανάλογα με τις μυστηριώδεις ιεροτελεστίες που διαδραματιζόντουσαν στα σπήλαια των Πυρηναίων εδώ και τριάντα ή σαράντα χιλιάδες χρόνια.

«Παρά τις διαφορές του τρόπου διαβίωσης και την απόσταση των αιώνων — θα γράφει αργότερα ο άββάς Μπρέιγ — υπάρχει κάποια συνέχεια στη νοημοσύνη και τη νοοτροπία του ανθρώπου, κάποια ένότητα στην προσπάθεια και την εκδήλωση των ικανότητων του...».

ΟΙ ΜΑΓΟΙ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΕΣΤΩ... θα πητε... Πριν από σαράντα αιώνες οι μαγικές ιεροτελεστίες ήταν γνωστές στα σπήλαια των Πυρηναίων και οι προϊστορικοί άνθρωποι τις εκτελούσαν ακριβώς όπως οι σύγχρονοι πρωτόγονοι λαοί. 'Αλλ' από τότε, ή μαγεία εξαφανίσθηκε από τους πολιτισμένους λαούς, διωγμένη από τα φώτα της επιστήμης κι' από τις μεγάλες ήθικες θρησκείες που επικρατούν σήμερα...

'Αλλ' ακριβώς εδώ είναι που κάνετε λάθος.

'Εχω στα χέρια μου μιά φωτογραφία παρμένη στην καρδιά του Λονδίνου, μιάς από τις πιο πολιτισμένες πρωτεύουσες του κόσμου. 'Αν το κάπως... τολμηρό περιεχόμενο αυτής της φωτογρα-

φίας δεν έμπόδιζε τη δημοσίευσή της σ' ένα περιοδικό που σέβεται τον εαυτό του, οι αναγνώστες μας θα ήταν υποχρεωμένοι να παραδεχθούν πως ή μαγεία και ή μαγγανία μπορούν κάλλιστα να συνυπάρξουν με τους Σπούτνικ και την πυρηνική φυσική. Δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε αυτή τη φωτογραφία. Μπορούμε όμως να την περιγράψουμε.

Παριστάνει ένα «διαβολικό σάββατο», δηλαδή μιά συγκέντρωση μάγων για την επίκληση του Διαβόλου. 'Ο τόπος της συγκεντρώσεως είναι ένα σύγχρονο διαμέρισμα. Το δάπεδο είναι σκεπασμένο με πολύχρωμο χαλί. Δεξιά, διακρίνουμε μιά ηλεκτρική θερμάστρα. Οι «μάγοι» βρίσκονται συγκεντρωμένοι στο έσωτερικό ενός λευκού κύκλου σχεδιασμένου στο δάπεδο με κιμωλία: Είναι ο περίφημος «μαγικός κύκλος» που αναφέρεται στα πιο παλιά έγχειρί-

δια των απόκρυφων έπιστημών. Στο κέντρο του κύκλου, υπάρχει ο «δωμός». Είναι ένα μικρό χαμηλό τραπέζακι σκεπασμένο με λευκό τραπεζομάνδηλο, πάνω στο οποίο είναι τοποθετημένα τα έρα σκευή της «λατρείας»: Δυο άναμμένα κεριά, διάφορα μαχαίρια, μπουκάλια, ένα λιβανιστήρι, ένα είδος γλυκίσματος σε φόρμες και μερικά άλλα άπροσδιόριστα αντικείμενα.

Γύρω από το δωμό, γονατισμένοι, βρίσκονται οι τέσσερις μάγοι: Δυο νεαροί άνδρες και δυο νεαρές γυναίκες. Δεν έχουν τίποτα το «πρωτόγονο» στην εμφάνισή τους. Μιά από τις μάγισσες φοράει ένα κομψό περιδέριο, ή άλλη ένα μοντέρνο ρολόι μπρασελέ. Τα χέρια τους είναι λεπτά και περιποιημένα, τα μαλλιά τους καλοχτενισμένα, σαν να έχουν μόλις βγει από το κομμωτήριο. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι μετά τη μα-

Αυτή ή σκηνή, από έναν περίφημο πίνακα του 'Ιερώνυμου Μπος (1450 — 1516) παριστάνει την «τρέλλα της μαγείας».

Ένα προϊστορικό απότύπωμα χεριοῦ πού ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ Μπρέιγ στὸ σπήλαιο Γκαργγκὰς τῶν γαλλικῶν Πυρηναίων.

γική τελετή, πού θὰ γίνει μὲ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς πανάρχαιας τέχνης, τὰ τέσσερα αὐτὰ πρόσωπα θὰ μποροῦν νὰ διασταυρωθοῦν στὸ δρόμο μὲ τοὺς συμπολίτες τους χωρὶς νὰ κινήσουν τὴν προσοχή. Μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε τὶς κυρίες νὰ κάνουν τὰ ψώνια τους στὴ Χαϊμάρκετ καὶ τοὺς κυρίους ν' ἀσχοιοῦνται μὲ τὶς καθημερινές τους υποθέσεις στὸ Σίτυ μὲ μιὰ ὁμπρέλλα στὸ χέρι, σὰν κλασικοὶ Ἑγγλέζοι...

Καὶ ὅμως στὴ φωτογραφία πού κρατῶ στὰ χέρια μου οἱ δυὸ μάγοι καὶ οἱ δυὸ μάγισσες εἶναι γυμνοί... ὀλόγυμνοι.

Ἀδικα ψάχνω μὲ τὸ μάτι. Ἐκτός ἀπὸ τὰ κοσμήματα πού ἀνέφερα καὶ τὴ συνηθισμένη... τριχοφυΐα, δὲν ὑπάρχει ἑπάνω τους οὔτε ἵχνος ἱματισμοῦ. Μὲ τὴ ἀσχοιοῦνται οἱ μάγοι μας; Πρὸς τὸ παρὸν ἐπιδίδονται σὲ σπουδές. Τὰ ποτήρια τους εἶναι γεμάτα μ' ἕνα διαφανές ὑγρὸ πού ἀσφαλῶς δὲν ἔχει συγγένεια μὲ τὸ νεράκι. Εἶναι οἱ ἀρχές τοῦ διαβολικοῦ σαββάτου. Οἱ μάγοι μεθάνε σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς ἀπόκρυφης παραδόσεως. Καὶ κατόπιν; Κατόπιν ἐπιτρέπονται ὅλες οἱ εἰκασίες. Ἡ φωτογραφία δὲν μᾶς δείχνει τὴ συνέχεια. Ἀλλὰ μποροῦμε νὰ τὴ μαντεύσουμε διακρίνοντας, στὸ βάθος τοῦ δωμά-

τίου, ἕνα ἐπιπλο πού εἶναι ἀναμφισβήτητα ἕνα ὀπλο κρεβατί.

ΔΙΑΒΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΚΛΗΣΕΙΣ

ΟΛΛ' αὐτὰ δὲν ἀποδεικνύουν τίποτα, θὰ σκεφθοῦν οἱ δυσπιστοὶ ἀναγνώστες. Ἡ σκηνὴ αὕτὴ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα μεμονωμένο περιστατικό, ἕνα ἐπεισόδιο τῆς λοιδόρεξικης «ντάλ-τσε βίτα», ἕνα μέσο ψυχαγωγίας τῶν ἀργοσχολῶν διεφασμένων τῆς «καλῆς κοινωνίας». Παρομοία ἐπεισόδια μποροῦν νὰ συμβοῦν σὲ οποιαδήποτε πόλη τοῦ κόσμου καὶ θὰ συμβαίνουν ὅσο ὑπαρχοῦν ἄνθρωποι πού πλῆττουν καὶ θελοῦν νὰ σκοτώσουν τὴν ὥρα τους.

Ἀλλὰ καὶ πάλι κάνετε λαθος.

Πρώτα ἀπ' ὅλα, εἶναι ἡ προέλευση τῆς φωτογραφίας: Μοῦ τὴν ἔδωσε ἕνας γνήσιος Βρεταννὸς μάγος, ὁ δρ Τζέραλντ Γκάρντερ, ἐπιμελητὴς τοῦ «μουσείου μαγείας» πού βρίσκεται στὴ νησὶ Μάν. Στὴν οἰκογένεια Γκάρντερ — σὺ πάει τὸ βασίλειο — εἶναι ὅλοι μάγοι ἀπὸ πατέρα σὲ γιό καὶ ἀπὸ μάνα σὲ κόρη. Πρὶν ἀπὸ διακόσια χρόνια, μιὰ κυρία Γκάρντερ κήκε ζωντανὴ ὡς μάγισσα. Ὁ τελευταῖος Γκάρντερ, ὁ δρ Τζέραλντ, ξέρει τὸ μυστηριώδες αὐτὸ θέμα τῆς μαγείας καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπο στὸν κόσμο. Ἐχε γράψει πολλὰ βιβλία καὶ ἔχει ἀποκτήσει τὸν τίτλο τοῦ δόκτορος χάρις στὶς ἀνθρωπολογικὲς του μελέτες, πάντα σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς μαγείας. Ἀλλ' ὁ δρ Γκάρντερ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἕνας ἄνθρωπος λόγος καὶ ἱστορικὸς ἐρευνητής. Πιστεύει εὐλικρινὰ στὴ μαγεία καὶ στὴ δύναμη τῶν μαγικῶν τελετῶν, τὶς ὁποῖς ἔχει μάθει νὰ ἐκτελεῖ μὲ τοὺς πατροπαράδοτους κανόνες. Στὸ «μουσεῖο μαγείας» τοῦ νησιοῦ Μάν ἔχει ὀργανώσει ἕνα εἶδος φροντιστηρίου τοῦ ὁποῖο ἔρχονται νὰ «μορφωθοῦν» οἱ ὑποψήφιοι μάγοι ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴ Γαλλία.

Κι' ἀφοῦ μιλάμε γιὰ τοὺς Γάλλους μάγους, μποροῦμε ν' ἀναφέρουμε τὴ μαρτυρία ἐνὸς πολυμαθέστατου ἐπιστήμονος, τοῦ διάσημου δικηγόρου Μωρίς Γκαρσόν, πού ἀφίερσε ἕνα μεγάλο μέρος τῆς ζωῆς του στὴ συλλογὴ παραξενῶν περιστατικῶν. Ὁ Μωρίς Γκαρσόν ἐπιζητοῦσε ἀπὸ καιρὸ νὰ ἴδῃ μὲ τὰ μάτια του μιὰ σκηνὴ διαβολικῆς ἐπικλήσεως. «Μιὰ μέρα, ἀφηγεῖται, πληροφορήθηκα τυχαῖα ὅτι κάποιος στὸ δάσος τοῦ Φοντενμπλώ ἕνας ἄνθρωπος ἐπρόκειτο νὰ ὑπογράψῃ ἕνα συμβόλαιο μὲ τὸ Διάβολο. Ὁ πληροφοριοδότης μου ὑπέδειξε ἀκριβῶς τὸν τόπο καὶ τὴν ὥρα τῆς ἐπικλήσεως. Πῆγα ἀμέσως ἐκεῖ μὲ τὴ συντροφιά ἐνὸς φίλου μου. Κρυφθίκαμε στοὺς θάμνους καὶ περιμέναμε. Τὸ σημεῖο πού εἶχε διαλέξει ὁ μάγος γιὰ τὴν ἐπικλήση ἦταν ἕνα σταυροδρόμι καὶ ἡ νύχτα ἦταν ἀσέληνη. Ὅλα σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες...

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα φάνηκε ὁ μάγος, χάραξε γύρω του ἕνα μαγικὸ κύκλο καὶ στάθηκε στὸ κέντρο. Πίσω του χάραξε τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ μὴν τοῦ ἐπιτεθεῖ κανένας δαίμονας ἀπὸ κείνη τὴ μεριά. Μπροστά του τοποθέτησε δυὸ κεριὰ καὶ ἀναψε λιθάνι σ' ἕνα δοχεῖο. Κατόπιν, ἀνοίγοντας ἕνα βιβλίο, διάβασε διάφορες βλαστήμιες κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπικαλεσθῆκε τὸ Διάβολο, ἱκετεύοντας νὰ τοῦ χαρίσῃ τὸν πλοῦτο...

Ἀρχικά, ἡ σκηνὴ μοῦ φάνηκε γελοία.

Ὁ ἄνεμος φυσοῦσε καὶ ἔσβυνε τὰ κεριὰ, τὰ ὁποῖα ὁ μάγος ἔσπευδε νὰ ξαναβάλῃ. Ἀλλὰ τὰ κεριὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ μείνουν ἀναμμένα στὸ ὑπαίθρο καὶ στὸ τέλος ὁ μάγος κούρασθηκε νὰ τὰ ξαναβάλῃ, σηκώθηκε ὀρθὸς στὸ κέντρο τοῦ κύκλου κρατώντας ἑτοιμὸ τὸ συμβόλαιό του καὶ ἐξώρρισε μεγάλῳ φωνῇ τὸν Διάβολο νὰ τοῦ χαρίσῃ ἄθρονο χρυσάφι. Εἰς ἀντάλλαγμα κάθε κλωσύνης τοῦ Διαβόλου ὁ μάγος ὑποσχόταν νὰ τοῦ παραδίδῃ ἀπὸ μιὰ ψυχὴ...

Ποῖο ἦταν ἀκριβῶς τὸ νόημα τοῦ συμβολαίου; Ὁ μάγος μιλοῦσε μεταφορικὰ ἢ μὴ μὴ ὑποσχόταν νὰ ἐγκληματῇ; Τὸ θέμα, πού ἦταν στὴν ἀρχὴ γελοῖο, τώρα φαινόταν φρικιαστικό. Ὁ μάγος ἔτρεμε. Εἶχε φτάσει σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο νευρικοῦ παροξυσμοῦ πού δημιουργεῖ παραισθήσεις. Τὰ λόγια πνιγόντουσαν στὸ λαῖμό του. Φοβόταν ἀλλ' ἐπεσφράγιζε ὅλο τὸ θάρρος του γιὰ νὰ συνεχίσει τὶς ἐπικλήσεις του. Πίστευε πραγματικὰ πὺς ὁ Διάβολος θὰ ἐμφανισθεῖ μπροστά του... Ἐνοστικτῶς, ὁ σύντροφός μου καὶ ἐγὼ ὑποχωρήσαμε κατὰ λίγα δῆματα καὶ ἀπομακρυνθίκαμε ἀθόρυβα χωρὶς νὰ περιμένουμε τὸ τέλος τῆς ἐπικλήσεως...

Ὁ μάγος ἦταν ἐξ ἴσου τρομακτικὸς μὲ τὸν ἴδιο τὸν Διάβολο, ἂν ἐμφανιζόταν. Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος στὰ σύνορα τῆς παραφροσύνης. Τότε κατάλαβα σαφέστερα ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ πόσο ἐπικίνδυνες εἶναι οἱ μαγικὲς τελετές...

Ο ΘΕΟΣ ΤΟΥ ΠΑΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΠΡΑΓΜΑΤΙ ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι φανταστικός. Ὁ Διάβολος, βέβαια δὲν πρόκειται νὰ ἐμφανισθεῖ μὲ τὶς ἐπικλήσεις τῶν μάγων ἀλλὰ, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ καθηγητῆ Τοκέ, οἱ συνέπειες τοῦ παροξυσμοῦ τῶν μαγικῶν τελετῶν μπορεῖ νὰ εἶναι διάφορες ψυχολογικὲς ἢ σωματικὲς διαταραχές, ὅπως οἱ ψευδαισθήσεις, οἱ νευρώσεις, οἱ συγκοπές, ἡ ὑπέρταση, ἡ παράλυση καὶ πολλὲς παράξενες ἀρρώστειες μὲρ-στὰς οἱ ὁποῖες ἡ ἱατρικὴ συνήθως εἶναι ἀνίσχυρη γιὰ τὴν πρό-ἐλευσή τους.

Δὲν ξέρουμε ποῖο ἦταν τὸ τέλος τῆς ἱστορίας πού ἀφηγεῖται ὁ Μωρίς Γκαρσόν. Ἀλλ' ὅποια καὶ ἂν ἦταν ἡ κατάληξη, ἀσφαλῶς ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ σκηνὴ ἐγκληματικῆς μαγανίας, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχε ἐπικλήση τοῦ Διαβόλου, ἔστω καὶ ἂν ὁ Διάβολος δὲν καταδεχθῇ νὰ παρουσιασθεῖ καὶ νὰ ὑπογράψῃ τὸ συμβόλαιο!

Τὸ ἴδιο συνέβαινε ἀραγε καὶ στὴν περίπτωση τῶν «μάγων» τοῦ Λονδίνου; Ἐδῶ βρισκόμαστε σὲ πλήρη σύγχυση. Γιατὶ μ' ὅλο πού ἡ φωτογραφία παριστάνει μὲ κάθε λεπτομέρεια μιὰ σκηνὴ μαγείας ὅπως αὐτὲς πού περιγράφονται στὶς δίκες τῶν μαγισσῶν τοῦ Μεσαίωνα, οἱ σύγχρονοι Βρεταννοὶ μάγοι ἀρνοῦνται κατηγορηματικὰ ὅτι ἔχουν ὁποιαδήποτε σχέση μὲ τὸν Πονηρὸ. Καὶ δηλώνουν ἐπίσης κατηγορηματικὰ ὅτι δὲν πιστεύουν κἀν στὴν ὑπαρξή του.

— Ἐμεῖς, νὰ λατρεύουμε τὸ Διάβολο! ἀναφωνεῖ ὁ δρ Γκάρντερ κουνώντας τὸ λευκὸ του κεφάλι. Ἀσφαλῶς θ' ἀστειεύετε! Πὺς θὰ λατρεύουμε τὸ Διάβολο ἀφοῦ δὲν πιστεύουμε στὴν ὑπαρξή του; Ὁ Διάβολος εἶναι ἕνα πρόσωπο τῆς χριστιανικῆς μυθολογίας, πού δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴ δική μας.

— Πάντως πρέπει σὲ κάποιον νὰ

πιστεύετε, σὲ κάποιον πρέπει ν' ἀπειθύνονται οἱ μαγικὲς σας ἱεροτελεστίες...

— Βεβαίως πιστεύουμε.

— Μπορεῖτε νὰ μᾶς περιγράψετε αὐτὸ τὸ ἀνώτερο «πνεῦμα» πού λατρεύετε;

— Μπορῶ νὰ σᾶς περιγράψω τὴν κλασικὴ μορφή του, πού εἶναι καὶ ἡ ἀρ-χαιότερη, γιὰτὶ ἀνάγεται στὴν προϊστορία. Ἐμεῖς οἱ μάγοι δὲν εἴμαστε παρὰ οἱ τελευταῖοι ὁπαδοὶ τῆς θρησκείας τῶν σπηλαίων. Τὶ συνέβη ὅταν ἡ ρωμαϊκὴ θρησκεία καὶ κατόπιν ὁ χριστιανισμὸς κατέκτησαν τὴ Δύση; Ἡ νέα θρησκεία στρατολόγησε τοὺς ὁπαδούς της ἀπὸ τοὺς πολιτισμένους πληθυσμούς τῶν ἀστικῶν κέντρων. Ἀλλὰ στὴν ὑπαίθρο οἱ καθυστερημένοι πληθυσμοὶ διατήρησαν τὴν παλιὰ τους λατρεία. Κατόπιν, στὰ μεσαιωνικὰ χρόνια, ἡ θριαμβεύτρια Ἐκκλησία δρέθηκε ν' ἀνέχεται αὐτὰ τ' ἀπομεινάρια τοῦ παγανισμοῦ. Τότε ἄρχισε ὁ μεγάλος Διωγμὸς, δηλαδὴ ὁ διωγμὸς τῶν μάγων ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση. Σ' αὐτὸ τὸ σημείο, ἡ λογικὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἦταν ἡ ἀκόλουθη: «Ὅποιος δὲν εἶναι μαζί μου, εἶναι ἐναντίον μου». Οἱ μάγοι δὲν ἐλάτρευαν τὸ Χριστό. Συνεπῶς ἐλάτρευαν τὸ Διάβολο.

— Αὐτὸς ὁ θεὸς τοῦ παγανισμοῦ δὲν ἦταν κερασφόρος, μὲ μπερὸ γένι καὶ πόδια τράγου; Κι' αὕτὴ ἀκριβῶς δὲν εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ Διαβόλου πού λατρεύαν οἱ μάγισσες τοῦ Μεσαίωνα;

— Ἀκριβῶς αὕτὴ εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ θεοῦ τῶν μάγων καὶ ἔτσι τὸν παριστάνουμε ἀκόμα σήμερ. Μόνο πού ὁ θεὸς τοῦ παγανισμοῦ δὲ συνταυτίζεται μὲ τὸ Διάβολο. Αὐτὸ σᾶς φαίνεται παράδοξο; Ἀπαλήστε καλύτερα στὶς ἐρωτήσεις μου: Αὐτὰ τὰ κέρατα, τὸ μπερὸ γένι, τὰ τραγίσια πόδια, λέτε πὺς ἀνήκουν στὸν Διάβολο. Σύμφωνα; Ἀλλ' ἀπὸ πότε χρονολογεῖται αὐτὸ τὸ πορτραῖτο τοῦ Διαβόλου στὴ χριστιανικὴ εἰκονογραφία;

— Ἴσως ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ... Ἴσως ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Βίβλου.

— Πλὴν! Στὴ Βίβλο, ὁ Διάβολος εἶναι ἀρχικά ὁ ἑωραιότερος τῶν ἀγγέλων, αὐτὸς πού ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἔχει οὔτε κέρατα οὔτε γένια. Κατόπιν, ὁ Διάβολος παίρνει τὴ μορφή τοῦ πονηροῦ φιδιοῦ πού ἐξηπάτησε τὸν Εὔα. Τέλος, στὴν Ἀποκάλυψη, εἶναι ἕνα παράξενο ζῷο πού δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὴν κλασικὴ μορφή τοῦ Διαβόλου.

— Ἀλλ' ὁ Διάβολος, στὴν κλασικὴ μορφή του, παριστάνεται στὰ γλυπτά τῶν καθεδρικῶν ναῶν τοῦ 13ου αἰῶνος...

— Ἀσφαλῶς. Ἡ μορφή του, ὅπως τὴν ξέρουμε σήμερ, ἐμφανίζεται τὴν ἐποχὴ πού ἀρχίζει ὁ μεγάλος διωγμὸς τῶν μάγων. Οἱ Χριστιανοὶ ἔδωσαν στὸ Διάβολο τοὺς τὴ μορφή τοῦ θεοῦ μας, τοῦ θεοῦ τοῦ παγανισμοῦ, γιὰτὶ νόμιζαν ὅτι κάθε τι πού ἔχει σχέση μὲ τὸν παγανισμὸ εἶναι «διαβολικό». Ἀλλ' ἐμεῖς λατρεύουμε αὐτὸν τὸν κερασφόρο θεὸ πού πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του Χριστιανισμοῦ, ἀκόμα καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισή του ἀρχαιότερου Ἰουδαϊσμοῦ. Τὸν λατρεύουμε ἀπὸ τὴν παλαιολιθικὴ ἐποχὴ, ἐδῶ καὶ ἑκατοντάδες αἰῶνες.

— Μπορεῖτε νὰ τὸ ἀποδείξετε;

— Βεβαίως. Στὰ προϊστορικὰ σπήλαια τῆς Γαλλίας ἔχουν βρεθεῖ πολλὲς τοιχογραφίες πού παριστάνουν τὸν κε-

ρασφόρο θεὸ τῶν μάγων. Αὐτὸς ἦταν ὁ θεὸς τοῦ παγανισμοῦ, γιὰτὶ ἀσφαλῶς οἱ ἄνθρωποι τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς δὲν ἐγνώριζαν τὸ Διάβολο.

— Ἀρνεῖσθε ὅτι πολλοὶ μάγοι τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῶν νεώτερων χρόνων λατρεύαν πραγματικὰ τὸ Διάβολο, τὸ Διάβολο τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὄχι τὸν παγανιστικὸ θεὸ τῆς παλαιολιθικῆς παραδόσεως;

Σ' ὅλες τὶς ἐποχές, οἱ ἄνθρωποι ἔδωσαν στὸν Διάβολο αὕτὴ τὴν ἀποκρουστικὴ μορφή...

— Τὸ ἀναγνωρίζω. Ἀλλ' οἱ «μάγοι» αὐτοὶ δὲν ἔχουν καμμιὰ σχέση μὲ μᾶς, τοὺς ἀληθινούς μάγους, τοὺς κληρονόμους τοῦ παγανισμοῦ.

— Μὰ ἐπὶ τέλους, τί εἶναι αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ τί ἐκφράζει;

— Εἶναι ὁ θεὸς τῶν εὐεργετικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως, ὁ θεὸς τῆς ἀνοίξεως, τῆς γονιμότητος καὶ τῆς ἀγάπης. Ναί, δὲν φοβάμαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὸν λατρεύουμε σὲ νυχτερινῆς συγκέντρωσις καὶ χορεύουμε γυμνοὶ στὸ γρ-σίδι. Ἀλλὰ σᾶς διαβεβαίω πὺς μόνο ἕνα διεισδυτικὸ πνεῦμα θὰ μπορούσε νὰ μᾶς κατηγορήσῃ γιὰ διαφθορά.

— Καὶ οἱ μαγανίες; Αὐτὲς δὲν ἀποβλέπουν στὸ κακό.

— Παραδέχομαι πὺς οἱ τελετουργίες μας μποροῦν νὰ ἐξαπολύσουν βλαβερὰς δυνάμεις, ἂν πέσουν στὰ χέρια τῶν ἀσυνειδήτων. Ἀλλ' ἡ θρησκεία μας ἀπαγορεύει τὴ χρῆσιν τῶν καταστρεπτικῶν δυνάμεων. Χρησιμοποιοῦμε τὴ θρησκεία μας μόνο γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἀνθρώπων.

ΔΥΤΑ εἶναι τὰ λόγια ἐνὸς ἀνθρώπου πού ἱσχυρίζεται πὺς εἶναι «γνήσιος μάγος» καὶ κληρονόμος τῆς πανάρχαιας παγανιστικῆς λατρείας τῆς φύσεως. Μίλησα πρὸς πάνα γιὰ διανοητικὴ σύγχυση. Καὶ ἀσφαλῶς, παρὰ τὶς κατηγορηματικὰ διαβεβαιώσεις του, ἱποπευόμαστε πὺς αὕτὴ εἶναι ἡ περὶ πώση τοῦ Τζέραλτ Γκάρντερ, ἔστω καὶ ἂν παραδεχθῇ τὴν

καλή του πίστη. Ἡ τελευταία πονηρία τοῦ Διαβόλου, εἶπε κάποτε ὁ Μπαρνέλαϊρ, εἶναι νὰ πείθῃ τὰ θύματά του ὅτι δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ, στο Παρίσι, συμβουλευθῆκα μερικοὺς ἐπιστήμονες πού φαίνονται νὰ πιστεύουν στὴν ἀποτελεσματικότητῃ ὀρισμένων ἱεροτελεστιῶν τοῦ Τζέραλτ Γκάρντερ. Ἄν συμβαίνει κατὰ τέτοια, ἂν οἱ «γυμνῆς» καὶ οἱ μαγανίες τοῦ Βρεταννοῦ μάγου εἶναι πράγματι ἀποτελεσματικὲς, τί πρέπει νὰ συμπεράνουμε; Ὅτι ἡ προϊστορικὴ θρησκεία τῆς Εὐρώπης ἐπὶ ζῆσε ὡς τὶς μέρες μας καὶ ὅτι λατρεύει τὸ Διάβολο χωρὶς νὰ τὸ ξέρει; Δυὸ ὑποθέσεις ἀλλόκοτες, πού κανένας εἰδικὸς τῆς προϊστορικῆς ἀνθρωπολογίας; δὲ θὰ ἦταν πρόθυμος νὰ παραδεχθεῖ. Μήπως θὰ ἔπρεπε νὰ συμπεράνουμε πὺς ὁ Γκάρντερ καὶ οἱ συνάδελφοί του κληρονόμησαν ὀρισμένες ἀπόκρυφες γνώσεις πού ἔχουν σχέση μὲ τὶς ἀνακαλύψεις τῆς σύγχρονης παραψυχολογίας; Αὐτὸ εἶναι κάπως περισσότερο πιθανοφανές.

Τ' όνομά του είναι βρισιά — και όμως εξυπηρετεί πιστά τον άνθρωπο εδώ και χιλιάδες χρόνια...

Κάποια κατάρρα βαράει το συμπαθέστατο αυτό ζώο, που φαίνεται καταδικασμένο από τη γέννησή του στη δουλεία... Με την πειθαρχία του σάγματος και των ραβδισμών, οι άνθρωποι μεταβάλλουν το υπομονητικό τετράποδο σ' ένα θλιβερό πλάσμα που τ' όνομά του είναι συνώνυμο της χυδαιότητας. Μόνο που η βρισιά δε θίγει το γαϊδούρι, άλλ' εκείνους που το κατάντησαν... γαϊδούρι!

ΤΟ ΥΠΟΜΟΝΗΤΙΚΟ ΤΕΤΡΑΠΟΔΟ

Περιφρονημένο από τους ανθρώπους, τους ύπηρετεί πιστά και άκούραστα

ΣΕ πολλές περιοχές του κόσμου το υπομονητικό τετράποδο προηγήθηκε του εύγενικου εξαδέλφου του, του αλόγου. Το βλέπουμε στις τοιχογραφίες και τ' ανάγλυφα της Αιγύπτου των πρώτων δυναστειών, ενώ το αλόγο εμφανίσθηκε πολύ αργότερα σ' αυτή τη χώρα, γύρω στα 1500 πρ. χριστού. Και οι βιβλικοί πατριάρχες με τ' αναρίθμητα κοπάδια τους από γιδοπρόβατα, βουδάλια και καμήλες, φαίνεται πως άγνοούσαν ακόμα και την ύπαρξη του αλόγου.

Όλες οι ποικιλίες που γνωρίζουμε σήμερα κατάγονται από τους γνήσιους «αφρικανικούς όνους»: Το υπομονητικό τετράποδο γεννήθηκε στην Αφρική και αποτελεί ένα ξεχωριστό είδος που δεν πρέπει να συγχέεται με τους ασιατικούς εξαδέλφους του που παρουσιάζουν ανάλογα μορφολογικά χαρακτηριστικά: Τον «ήμιππο» της Συρίας και της Μεσοποταμίας, τον «ήμιονο» της Μογγολίας και του Θιβέτ (αυτοί οι «ήμιονοι» δεν έχουν σχέση με τα μουλάρια), τον «όναγρο» της Περσίας και της Ινδίας. Κανένα απ' αυτά τα ιπποειδή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «άγιος όνος», δηλαδή ως πρόγονος του σημερινού γαϊδούρου. Ο γαϊδάρος είναι κάτι το ξεχωριστό. Από τη νεολιθική εποχή, 8.000 χρόνια πρ. Χριστού, ήταν ήδη εξημερωμένος στη βορειοανατολική Αφρική. Άλλα τα κοπάδια των αγριων όνων κάλπαζαν τότε στις άπείραντες εκτάσεις της Μαύρης Ήπείρου, από την Ερυθρά Θάλασσα ως τις άκτες του Ατλαντικού. Σήμερα, οι άγριες ποικιλίες δε βρίσκονται παρά μόνο στην Άνω Νουβία και στη Σαμαλία. Από την Αφρική, ο εξημερωμένος γαϊδάρος πολύ γρήγορα διαδόθηκε σ' όλη τη Μέση Ανατολή και λίγο αργότερα σ' όλες τις μεσογειακές χώρες. Στις περιοχές αυτές με το θερμό και ξηρό κλίμα, το υπομονητικό τετράποδο βρήκε ιδεώδες συνθήκες διαβίωσης. Πέρασαν αιώνες προτού διαδοθεί στις βορειότερες χώρες.

Την εποχή του Αριστοτέλους, οι Σκύθες τον άγνοούσαν. Οι Γαλάτες και οι άλλοι λαοί της δυτικής Ευρώπης δεν υπωπτευόντουσαν την ύπαρξή του. Λένε ότι το πρώτο γαϊδούρι πάτησε στην Άγγλία μόλις πριν 900 χρόνια, την εποχή του βασιλιά Έθελρεδου. Στις σκανδιναβικές χώρες εμφανίσθηκε κατά τον ένδεκατο ή δωδέκατο αιώνα.

Στην Αναγέννηση, οι Ισπανικές καραβέλλες τον μεταφέρουν στις αποικίες του Νέου Κόσμου. Γύρω στο 1700, πολιτογραφείται στις Ηνωμένες Πολιτείες, που ήταν ακόμα βρετανική αποικία. Έδώ και κει, στις άπείραντες παρθένες εκτάσεις της Αμερικής, θα

επιστρέψει στην ήμιαγρία κατάσταση, όπως εκείνα τα γαϊδούρια των Κορδιλιέρων, που τα χρησιμοποιούσαν άλλοτε στα χρυσωρυχεία κι' όταν το χρυσάφι εξαντλήθηκε, τα εγκατέλειψαν στην ύπαιθρο, όπου προσαρμόστηκαν στις νέες φυσικές συνθήκες κι' εξελίχθηκαν σε μια παράξενη καινούργια ράτσα με μακρύ, πυκνό τρίχωμα που θυμίζει έλάχιστα τους μακρινούς προγόνους της Νουβίας.

Η ΜΑΣΚΩΤ ΤΗΣ ΛΕΓΕΩΝΟΣ

ΣΤΗΝ Άλγερία, εδώ και λίγα χρόνια, ένας στρατιώτης της Λεγεώνας των Ξένων ανακάλυψε, ανάμεσα στα έρείπια ενός άραβικού χωριού που είχε εγκαταλειφθεί από τους κατοίκους του εξ αιτίας των έπιχειρήσεων, ένα νεογέννητο γαϊδουράκι, μισοπεθαμένο από την πείνα. Ο λεγεωνάριος το λυπήθηκε, το φορτώθηκε στην πλάτη του και το μετέφερε στον καταυλισμό του όπου το γαϊδουράκι, με τ' όνυμα Καντισόν, έγινε η «μασκώτ» της 13ης ήμιταξιαρχίας της Λεγεώνας των Ξένων. Ένας φωτορεπόρτερ που παρηκολούθησε τις έπιχειρήσεις έτυχε να φωτογραφίσει το στρατιώτη με το γαϊδάρο στην πλάτη και η φωτογραφία δημοσιεύθηκε στις έφημερίδες και στα περιοδικά όλου του κόσμου. Η Αμερικανική Έταιρεία Προστασίας των Ζώων τίμησε τη Λεγεώνα με το «μετάλλιο της καλωσύνης» και απένειμε «δίπλωμα τιμής» στην ήμιταξιαρχία για την «ιστορική πράξη» του στρατιώτη που έσωσε το δυστυχισμένο γαϊδουράκι. Κάτι τέτοια δείγματα ζωοφιλίας συγκινούν πολύ τους Άγγλοσάξονες.

Στη μεσαιωνική Άγγλία, ωστόσο, οι Άγγλοσάξονες είχαν έναν παράξενο τρόπο για να εκδηλώνουν την αγάπη τους προς τα γαϊδούρια: Τους έκοβαν τ' αυτιά. Όχι από κακία, ούτε, πολύ λιγώτερο, από... καλαισθησία.

Το κακόμοιρο το ζώο, έλεγαν οι χωρικοί, με τόσο μεγάλα αυτιά συγκεντρώνει τόσους ήχους ώστε μπορεί να... κουφαθεί!

Έτσι, όλα τ' άγγλικά γαϊδούρια δεν είχαν αυτιά. Από μορφολογική άποψη, βέβαια, ένα γαϊδούρι χωρίς αυτιά... δεν είναι γαϊδούρι. Τα μεγάλα αυτιά είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα του είδους αυτού των ιπποειδών, όπως και η παράξενη μικρή ούρα που καταλήγει σ' ένα... πινέλλο.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ

Η ΕΞΗΜΕΡΩΣΗ δεν έχει μεταβάλλει καθόλου τα γαϊδούρια. Μορφολογικά, έμειναν όμοια με τους άγριους προγόνους τους. Ο «όνος» της

Νουβίας» τον οποίο μπορούμε να θεωρήσουμε ως ιδεώδη τύπο της ράτσας, έχει ύψος περίπου 1,40 στούες ώμους. Τρίχωμα ερυθρόφαιο, κοιλιά λευκή, με μια βαθύχρωμη λουρίδα κατά μήκος της σπονδυλικής στήλης. Στις ώμοπλάτες μια άλλη βαθύχρωμη λουρίδα σχηματίζει σταυρό με την πρώτη — ένα σταυρό που, στα μάτια των προληπτικών χωρικών συμβολίζει τη μοίρα του μαρτυρικού τετράποδου. Κεφάλι χοντρό και βαρύ με μεγάλα όφρυακά τόξα. Πόδια λεπτά, κάποτε στολισμένα με ραβδώσεις. Όπως όλα τα περιττοδάκτυλα ιπποειδή, το γαϊδούρι περπατάει στα νύχια των μεσαίων δακτύλων που έχουν εξελιχθεί σε όπλες, ενώ τα υπόλοιπα δάκτυλα έχουν ατροφήσει. Οι όπλες του είναι άρκετα σκληρές ώστε να μη χρειάζονται πετάλωμα όπως του αλόγου.

Άλλα το πρότυπο αυτής της τέλει γαϊδουρινής όμορφιάς έχει υποστεί αρκετές τροποποιήσεις, ανάλογα με τις φυσικές συνθήκες των διαφόρων περιοχών όπου υποχρεώθηκε από τον άνθρωπο να μετοικήσει: Οι σύγχρονες καταλανικές ράτσες φτάνουν σε ύψος 1,60. Το ίδιο συμβαίνει και στην Αμερική όπου, φυσικά, ακόμα και τα γαϊδούρια έχουν τάση προς το γιγαντισμό. Άλλα τα μαροκινά γαϊδούρια δεν ξεπερνούν τα 80 εκατοστά. Και λένε ότι στη Σαρδηνία υπήρχαν άλλοτε γαϊδούρια 40 εκατοστών, δηλαδή όχι μεγαλύτερα από τα τσοπανόσκυλα! Πρέπει ύστοςό να σημειώσουμε πως αυτό άμφισβητείται από τους ζωολόγους.

Το υπομονητικό τετράποδο ζει περίπου ως είκοσι χρόνια. Με καλή διατροφή και περιποίηση, μπορεί να φτάσει ως τα τριάντα ή τα σαράντα. Πριν από τον πόλεμο άναφέρθηκε η περίπτωση ενός άγγλικού γαϊδάρου που πέθανε σε ηλικία 87 έτών. Άλλα δυστυχώς δεν υπάρχουν ακόμα ληξιαρχεία για τους γαϊδάρους και η περίπτωση άμφισβητείται.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

ΖΩΟ που κατ'άγεται από τα θερμά και ξηρά κλίματα, το γαϊδούρι δεν αγαπά το κρύο και την ύγρασία. Το άλογο μπορεί να μείνει όλοκληρα μερόνυχτα στην ύπαιθρο, αλλά το γαϊδούρι θέλει σταύλο γιατί δεν άντεχει στις κρύες νύχτες. Άλλ' αν εξαιρέσουμε την ευαισθησία του στο κρύο, είναι ένα από τα πιο ρωμαλέα και άνθεκτικά τετράποδα. Μπορεί να φορτωθεί 150 κιλά στη ράχη και να περπατήσει 50 χιλιόμετρα χωρίς να κουρασθεί. Είναι λιτοδίαιτο, ήρεμο και, φυσικά, υπομονητικό. Αν και προικισμένο με όξύτατη ακοή, δεν ένκνευρίζεται από τους θορύβους όπως το άλογο. Υπακούει πιο πρόθυμα στις χαμηλόφωνες διαταγές παρά στις... γαϊδουροφωνάρες του γαϊδουρολάτη. Έχει το ένστικτο της καθαριότητας κι' όταν αισθανθεί το τρίχωμά του άκάθαρτο κυλιέται στο νερό ή στην άμμο. Τα γαϊδούρια δεν έχουν ποτέ ψείρες και, άλλα παράσιτα.

Άλλα δυστυχώς, ο κόσμος δεν είναι γεμάτος από καλόκαρδους λεγεωνάριους που παίρνουν τ' άπροστάτευτα γαϊδουράκια στη ράχη τοιφ. Ο κόσμος είναι γεμάτος από γαϊδουρολάτες σαν το Ναορεντίν Χότζα που ήθελε να μάθει το γαϊδούρι του να μην τρώει... Αύ-

τό το άνέκδοτο είναι χαρακτηριστικό της στάσεως των χωρικών άπέναντι στο πιο έξυπνητικό από τα κατοικίδια ζώα τους: Το γαϊδούρι είναι λιτοδίαιτο. Συνεπώς δε χρειάζεται πολλή τροφή, του άρκούν τά... γαϊδουράγκαθα. Το γαϊδούρι είναι άνθεκτικό. Συνεπώς ως το φορτώσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο... Κάποια κατάρρα βαράει το γαϊδούρι, που φαίνεται καταδικασμένο

κακίας των ανθρώπων. Και όταν άποφασίσει να χρησιμοποιήσει την κλασική άμυνα των ιπποειδών, τα λακτίσματα, αυτό σημαίνει ότι ο γαϊδουρολάτης άληθινά το παράκανε. Οι δούλοι δεν επαναστατούν ποτέ αν οι άφέντες δεν τους σπρώξουν στην άνταρσία.

Στους άρχαίους λαούς ο γαϊδάρος ήταν το ιερό ζώο του Πριάπου, σύμβολο της έρωτικής εύρωστίας. Γιατί, πραγ-

Άκούραστο, το συμπαθητικό γαϊδουράκι μπορεί να σηκώσει έναν τεράστιο όγκο φορτίου.

από τη γέννησή του στη δουλεία και στο έβλο, στο σαμάρ και το ραβδί.

Το νεογέννητο γαϊδουράκι είναι πάντα χαρούμενο, ζωηρό και χαριτωμένο. Άλλ' αυτό δε θα διαρκέσει πολύ. Γρήγορα θ' άρχισει η πειθαρχία του σάγματος και των ραβδισμών. Με τη δουλεία και το έβλο θα μεταβληθεί σ' ένα θλιβερό αποβλακωμένο πλάσμα που τ' όνομά του είναι συνώνυμο της χυδαιότητας. Μόνο που η βρισιά δε θίγει το γαϊδούρι, άλλ' εκείνους που το κατάντησαν... γαϊδούρι.

Η παθητική αντίσταση είναι το μόνο το όπλο κατά της κακομεταχείρισης. Το περίφημο «γαϊδουρινό πείσμα» δεν είναι παρά μια αντίδραση κατά της

ματικά, στον τομέα της σεξουαλικότητας είναι το πιο πλουσιοπάροχα προικισμένο από τη φύση τετράποδο.

ΖΩΟ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

ΣΤΗΝ άγρια κατάσταση, τ' άρσενικά και τα θηλυκά ζούν συνήθως σε χωριστές ομάδες. Άλλα την εποχή των έρωτων τ' άρσενικά έπιτίθενται άκάθεκτα και... όποιον πάρει ο Χάρος. Οι άμνηρικές μάχες για την κατάντηση του αιώνιου θήλεος διαρκούν όλοκληρες έβδομάδες.

Τα εξημερωμένα γαϊδούρια, βέβαια, έχουν χάσει ακόμα κι' αυτή την άξιόπρεπια του έρωτος. Οι διασταυρώσεις

Γάλλοι στρατιώτες στην Άλγερια μάζεψαν στις επιχειρήσεις αυτό το νεογέννητο γαϊδουράκι, που έγινε η «μασκότ» του συντάγματος...

των δούλων ρυθμίζονται από τους αφέντες. Τ' άρσενικά δεν μάχονται για την κατάκτηση του θηλυκού. Μόνο πού, κατά το Μάη, ο γαϊδουρολάτης πρέπει νάχει το νού του γιατί το υπομονητικό τετράποδο κάποτε χάνει την υπομονή του, όταν άσφρανηθεί το θηλυκό...

Κυρίως ως μεταφορικό μέσο εξημερώθηκε το γαϊδούρι. Στην ταχύτητα και στην κομψότητα δεν μπορεί βέβαια να παραβληθεί με το άλογο, την «ωραϊότερη» κατάκτηση του ανθρώπου». Δεν μπορούμε να φαντασθούμε τους ιππότες του Μεσαίωνα να καθάλλουν γαϊδούρια. Ακόμα και ο Δόν Κιχώτης είχε τον φωραλέο Ροσινάντε του, αλλά μονάχα ο Σάντσος καθάλλουσε ένα γαϊδούρι. Και ποιος θα μπορούσε να πάρει στα σοβαρά τις όρδες των Ούνων, αν είχαν εισβάλλει στην Ευρώπη με γαϊδούρια; Το άλογο έχει συνδεθεί με τις μεγάλες κατακτήσεις της ιστορίας. Η γαϊδουροκαβάλλαρία φαίνεται ότι δε συμβιβάζεται με την αξιοπρέπεια.

Και όμως υπήρξαν εποχές και χώρες όπου το γαϊδούρι θεωρήθηκε ζώο πολυτελείας. Στη βιβλική Παλαιστήνη, για παράδειγμα, βασιλιάδες, ιερείς και πλούσιοι περιφερόντουσαν μεγαλοπρεπώς καβάλλα στα γαϊδούρια τους. Και ξέρουμε ότι ο Ίησους πήγε θριαμβευτικά στην Ίερουσαλήμ «έπί πάλω δνου όχούμενος».

Οι ίδιες αντιλήψεις επικρατούσαν στους Ρωμαίους, για τους όποιους τα γαϊδούρια φαίνεται πως έπαιζαν ρόλο...Καντιλάκ. Ο Πλίνιος αναφέρει ένα

γαϊδούρι που αγοράστηκε από έναν πλούσιο αντί ποσού που αντιστοιχεί με 260.000 σημερινές δραχμές. Τα φθηνότερα γαϊδούρια στην αρχαία Ρώμη κόστιζαν περίπου 40.000 δραχμές.

Οι Γάλλοι, πριν από διακόσια χρόνια, χρησιμοποιούσαν ακόμα ταχυδρομικές άμαξες που τις έσερναν γαϊδούρια. Ακόμα και σήμερα, σε πολλές περιοχές του κόσμου τα γαϊδούρια χρη-

ΕΞΗΦΑΝΙΣΘΗ... ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ

Το κράτος του Ισραήλ δεν υπάρχει πια — τουλάχιστον στα βιβλία γεωγραφίας που χρησιμοποιούνται στα σχολεία των αραβικών χωρών. Τόσο είναι το μίσος των Αράβων κατά των Εβραίων, ώστε αποφάσισαν να εξαφανίσουν (από τη χάρτη) αυτό το έθνος που άρριμει δυό εκατομμυρίων ψυχές.

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ... ΤΟΤ ΚΑΙΡΟΤ

Ένας μετεωρολόγος των Ήνωμένων Έθνών που υπηρετούσε στο Κογκρέσο, κατηγορήθηκε από τους Ιθαγενείς ότι ήθελε να κλέψει... τον καλό καιρό για να τον πουλήσει στους έχθρους τους. Οι Ιθαγενείς τον κυνήγησαν για να τον σκοτώσουν και ο δυστυχισμένος αναγκάστηκε να ζητήσει την προστασία των στρατευμάτων του Ο.Η.Ε.

σιμοποιούνται σαν ζώα έλξεως, αν και είναι περισσότερο κατάλληλα για φόρτωμα. Και περισσότερο από τη σέλλα τους ταιριάζει το σαμάρι.

ΓΑ.Ι.ΔΟΥΡΑΚΙ ΤΟΥ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

ΣΟΛΕΣ τις εποχές τα γαϊδούρια πρόσφεραν το σώμα τους για την ανθρώπινη διατροφή. Το γάλα της γαϊδούρας, εκτός από τις υποθετικές του ιδιότητες ως καλλυντικού, θεωρείται ότι συγγενεύει περισσότερο από κάθε άλλο γάλα με το ανθρώπινο. Θρεπτικό, πλούσιο σε σάκχαρο και φτωχό σε λίπη, άφομοιώνεται εύκολα από τα μωρά και τους γέροντες. Στο Λονδίνο, έδω κι' εκατό χρόνια, γινόταν τόση κατανάλωση ώστε οι γαλατάδες το μοίραζαν κάθε πρωί στα σπίτια. Το γάλα της γαϊδούρας υπήρξε επί αιώνες το κύριο συστατικό του τυριού της Παρμεζάνας. Άλλ' εκτός από το γάλα, το γαϊδούρι δίνει και το κρέας του που θεωρείται εφάμιλλο με το μοσχαρίσιο κι' από το οποίο κατασκευάζονται θαυμάσια σαλάμια. Στη Γαλλία, όπου γίνεται μεγάλη κατανάλωση του κρέατος των ιπποειδών, το κρέας του γαϊδάρου είναι ακριβώτερο από το αλογίσιο. Ίδιως το «γαϊδουράκι του γάλακτος» είναι πανάκριβο.

Άλλά κι' όταν πεθάνει, το γαϊδούρι προσφέρει ακόμα τις υπηρεσίες του: Γίνεται... τούμπανο. Το δέρμα του είναι το μόνο κατάλληλο για την κατασκευή κάθε είδους τυμπάνων. Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι υπό μορφή... τυμπάνου, τα γαϊδούρια έχουν λάβει μέρος στις ένδοξότερες μάχες της Ιστορίας και στις λαμπρότερες παρελάσεις. Τα γαϊδούρια έχουν ακόμα και μια θέση στις διβλιοθήκες μας, υπό μορφή... αρχαίων περγαμηνών.

Χρήσιμο, ένδοξο και σοφό τετράποδο είναι λοιπόν το γαϊδούρι, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε και τις θεραπευτικές του ιδιότητες! Το γαϊδούρι κατέχει μια άπ' τις πρώτες θέσεις στην αρχαία και τη σύγχρονη λαϊκή φαρμακοποιία. Αν δεν το πιστεύετε, δοκιμάστε αυτές τις συνταγές:

Πάσχετε από έπιληψία, νόσο του Πάρκινσον ή οποιαδήποτε άλλη σοβαρή διαταραχή του νευρικού συστήματος; Δοκιμάστε μια σκόνη από άπληνθρακωμένη όπλη γαϊδάρου. Είναι ένα κι' ένα! Υποφέρετε από φλεβίτιδα και δερματικές παθήσεις; Το μόνο φάρμακο είναι ένας ψεκασμός με... ούρα γαϊδάρου. Το δέρμα σας θα γίνει λείο και άπαλό σαν του νεογέννητου μωρού. Το ίδιο φάρμακο θα θεραπεύσει τα νεφρά σας, την αρθρίτιδα, τους ρευματισμούς, τη μυϊκή άτροφία. Αν υποφέρετε από αιμορραγίες της μήτης, πρέπει να άσφρανηθείτε την ευωδία λίγης καμμένης κοπριάς γαϊδάρου. Η κοπρία είναι κατάλληλη για όλες τις αιμορραγίες, αλλά πρέπει να προτιμάτε τη φρέσκια κοπρία του Μαρτίου. Είναι ή πιο άποπελεσματική. Όσο για το κρέας του γαϊδάρου, αυτό είναι το καλύτερο για την καταπολέμηση της φυματίωσης και της λέπρας. Το αίμα του νεαρού γαϊδάρου είναι θαυμάσιο θεραπευτικό μέσο για τη μελαγχολία, τη μανία και τα διώξεις και τις άγχώδεις καταστάσεις... Αυτές είναι οι θεραπευτικές ιδιότητες του γαϊδάρου. Και όποιος τις πάρει στα σοβαρά... θα είναι άξιος της τύχης του.

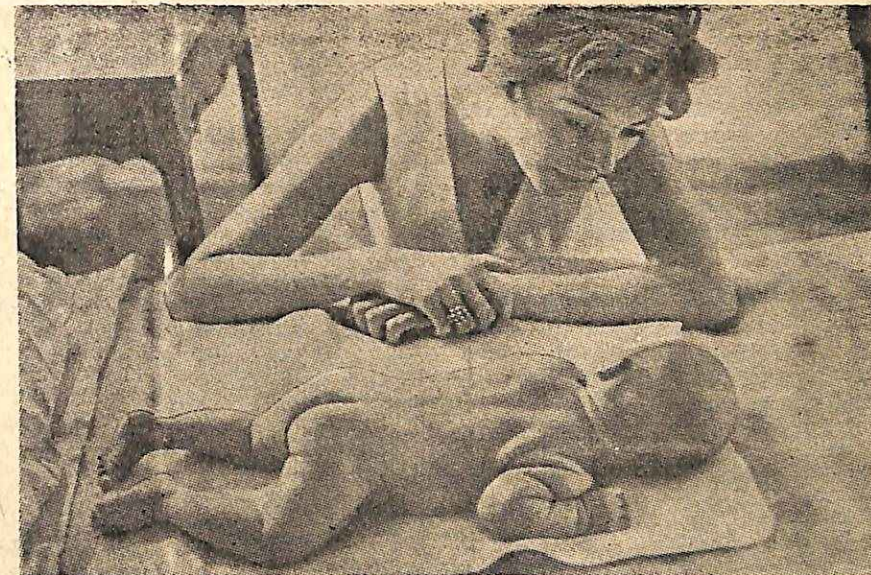
ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ο άνώριμος...

ΕΡΧΟΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΠΡΟ- ΩΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ...

Το ανθρώπινο πλάσμα έρχεται στον κόσμο περισσότερο άνώριμο από τα νεογέννητα μικρά όποιουδήποτε άλλου ζώου. Πώς εξηγείται αυτή η άνωριμότητα; Ο δρ. Άσλεϋ Μόνταγκκιου, του πανεπιστημίου του Πρίνστον, υποστηρίζει σ' αυτό το άρθρο πώς η πραγματική περίοδος της ανθρώπινης έγκυμοσύνης διαρκεί 18 μήνες και συνεπώς έρχόμαστε όλοι πρόωρα στον κόσμο...

ΓΙΑΤΙ, κατά τη γέννησή του, το ανθρώπινο πλάσμα βρίσκεται σε τόσο ελάχιστο προχωρημένο στάδιο ανάπτυξης, ώστε του χρειάζονται άλλοι όχτώ ή δέκα μήνες για ν' αρχίσει να σέρνεται κι' ακόμα τέσσερις ή έξη μήνες για να μπορέσει να στηριχθεί στα πόδια του και ν' άρθρώσει τις πρώτες λέξεις; Και θα περάσουν πολλά χρόνια ακόμα για να πάρει το παιδί να εξαρτάται από τους μεγάλους για την επιβίωσή του... Πραγματικά, το ανθρώπινο βρέφος είναι κατά τη γέννησή του, πιδ άσθενικό, πιδ άνώριμο από τα νεογέννητα όποιουδήποτε άλλου ζώου και του χρειάζεται περισσότερους χρόνος από όποιουδήποτε άλλο θηλαστικό για να φτάσει στην πλήρη του ώριμότητα.

Οι νεογέννητοι έλέφαντες, τα νεογέννητα ζαρκάδια, τα νεογέννητα μοσχάρια μπορούν να καλπάζουν μαζί με το ήπλοιο κοπάδι λίγες ώρες μετά τη γέννησή τους. Σε ηλικία έξη εβδομάδων, ή μικρή φώκια μπορεί να κινηθεί στο όγρο στοιχείο δίπλα στη μητέρα της. Όλα αυτά τα ζώα έχουν μια μακρά περίοδο κυοφορίας, άσφαλώς επειδή δεν είναι σε θέση να προστατεύσουν άποτελεσματικά τα μικρά τους και τα μικρά πρέπει να γεννηθούν άρκετά ώριμα ώστε να μπορούν σχεδόν άμέσως να προστατεύσουν τον εαυτό τους. Η μακρά περίοδος κύησης επιτρέπει αυτή την ώριμηση: τα μικρά γεννιούνται σε προ-

Το κρανίο του νεογέννητου παιδιού είναι δυσανάλογα μεγάλο σχετικά με το σώμα του.

χωρημένο στάδιο ανάπτυξης.

Η έλεφαντίνα κυοφορεί επί 516 ως 670 ημέρες και γεννάει μονάχα ένα μικρό. Τα ζαρκάδια γεννάνε δυό ή τρία μικρά έπειτα από μια περίοδο κύησης 230 ημερών. Η φώκια γεννάει μονάχα ένα μικρό και ή κυοφορία της διαρκεί 245 ως 350 ημέρες.

Αντίθετα, στα έπιθετικά σαρκόβορα ζώα, που μπορούν να προστατεύσουν άποτελεσματικά τα μικρά τους, ή διάρκεια της κυοφορίας είναι πολύ πιδ σύντομη. Η λέαινα για παράδειγμα, που γεννάει συνήθως τρία λιονταράκια έγγυμονεί μόνο επί 105 ημέρες.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

ΣΤΗ γυναίκα, ή έγγυμοσύνη διαρκεί 267 ημέρες, δηλαδή άνήκει στην κατηγορία της μακράς κύησης. Άλλά τότε γιατί ο άνθρωπος παρουσιάζει τόσο άνώριμος κατά τη γέννησή του; Είναι φανερό πως το νεογέννητο παιδί έρχεται στον κόσμο πολύ προτού άποκτήσει την ικανότητα ν' αντιμετώπιζει τη ζωή με τα δικά του μέσα. Πώς εξηγείται αυτό;

Μπορούμε να διατυπώσουμε την εξής υπόθεση για να εξηγήσουμε αυτό το φαινόμενο: Το παιδί γεννιέται σ' αυτή την κατάσταση της άνωριμότητας γιατί ο έγκέφαλός του, και συνεπώς το κρανίο του, έχουν άναπτυχθεί τόσο υπερβολικά, ώστε αν δε γεννηθεί σ' αυτό το στάδιο ο τοκετός θα είναι άδύνατος.

Οι ανακαλύψεις των τελευταίων σαράντα έτών μς επιτρέπουν να υποθέσουμε ότι κατά πάσαν πιθανότητα, στην άρχη της ανθρώπινης εξέλιξης σημειώθηκαν ταυτόχρονα πολλές σημαντικές μεταβολές. Άρχικά δασόβιος, ο άνθρωπος μετακίνησε άργότερα στις άνοιχτες πεδιάδες και ή άλλαγή της κατοικίας του είχε ως άποτέλεσμα την άνάπτυξη μιας θηρευτικής οικονομίας που άπαιτούσε την κατασκευή εργαλείων. Ο άνθρωπος ζούσε πρώτα από τους καρπούς των δέντρων άργότερα έγινε κυνηγός. Για να προστασθεί, ο άνθρωπος συνήθισε να περπατάει όρθιος, μια στάση που άπελευθέρωνε τα χέρια και ταίριαζε καλύτερα στη νέα του ζωή. Συγχρόνως, ο άνθρωπος άρχισε να κάνει χρήση της νοημοσύνης του.

Έτσι, ο έγκέφαλός του άναπτύχθηκε, ένω ή λεκάνη του στένεψε.

Κατά τη γέννηση, ο μέσος όγκος του έγκέφαλου είναι 350 κυβικά εκατοστά. Αν ο όγκος του αυξανόταν ακόμα, έστω και λίγο, το κεφάλι του παιδιού θα ήταν άδύνατο να περάσει από το στόμιο της μήτρας: Ο τοκετός θα ήταν τεχνικώς άδύνατος. Οι γιατροί ξέρουν ότι σ'ους δύσκολους τοκετούς, που κάποτε άπατούν καισαρική τομή, ή μεγαλύτερη δυκολία είναι να βγει το κεφάλι του έμβριού. Είναι φανερό ότι το κρανίο είναι δυσανάλογα μεγάλο σχετικά με τις ανατομικές δυνατότητες της μητέρας.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του έγκεφάλου είναι τέτοιος ώστε δεν μπορεί να συνεχισθεί στο έσωτερικό της μήτρας: πρέπει να συνεχισθεί έξω από το μητρικό σώμα. Με άλλα λόγια, για να επιζήσουν ή μητέρα και το έμβρυο, ή έγγυμοσύνη πρέπει να διακοπεί τη στιγμή που το μέγεθος του κρανίου φτάνει σ' ένα όριο πέρα από το όποιο ο τοκετός θα ήταν άδύνατος για μηχανικούς λόγους. Άλλ' ή άνάπτυξη του έγκεφάλου φτάνει σ' αυτό το όριο πολύ πριν από την ώριμηση του έμβριού. Έτσι το παιδί γεννιέται άνώριμο.

Ολοσχετικά, λοιπόν ή γέννηση δεν θέτει τέρατα στην έγγυμοσύνη: Είναι μονάχα ένας σταθμός άνάμεσα στην ένδοξη τριμήνη και την έξωμητρική κυοφορία.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΓΕΝΝΗΣΗ

ΚΤΑ τη γνώμη του Άυστραλού δρ Τζόν Μπόστον, του πανεπιστημίου της Κουινσλάνδης, το τέρα της έξωμητρικής κυοφορίας πρέπει να τοποθετηθεί στο στάδιο που το παιδί μαθαίνει να σέρνεται με τα τέσσερα. Η γνώμη αυτή φαίνεται δικαιολογημένη.

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε πως ή μέση διάρκεια αυτής της έξωτερικής κυοφορίας (ό όρος φαίνεται ό-ξυμωρος άλλ' έκφράζει άκριβώς την κατάσταση δηλαδή από τη γέννηση ως την έποχή που το παιδί δ' άρχισει να κινείται με τα τέσσερα, είναι άκριβώς έννέα μήνες, όσο περίπου και ή έσωτερική κυοφορία. Επίσης παρατηρούμε ότι σ' αυτές τις 267 ημέρες μετά τον τοκε-

τό, δηλαδή όσο διαρκεί ο θηλασμός, ή μητέρα, κανονικά, δεν συλλαμβάνει καινούριο έμβρυο, δεν γονιμοποιείται.

Σύμφωνα λοιπόν μ' αυτή την υπόθεση, το παιδί περνάει τη μισή περίοδο της κηρύσεως στο έσωτερικό της μήτρας και το άλλο μισό έξω από τη μήτρα. Για να μάθει αυτά που χρειάζονται για να γίνει αληθινό ανθρώπινο πλάσμα, πρέπει να έχει ογκώδη έγκέφαλο. Σε ηλικία τριών ετών, ο έγκέφαλος του παιδιού έχει σχεδόν αποκτήσει τις διαστάσεις του ενήλικου έγκεφάλου: Ο έγκέφαλός ενδύς παιδιού τριών ετών έχει όγκο 1250 κυβικών εκατοστών, είναι δηλαδή μόνο κατά 150 εκατοστά μικρότερο από τον έγκέφαλο ενδύς ώριμου ανθρώπου.

Χαρακτηριστικό φαινόμενο: Στόν πρώτο χρόνο της ζωής του, ο έγκέφαλος του παιδιού υπερδιπλασιάζεται σε όγκο για να φτάσει κατά μέσον όρο τα 800 κυβικά εκατοστά. Άλλ' αργότερα ο ουθμός αναπτύξεως επιβραδύνεται και θα χρειασθούν άλλα δυό χρόνια για να φτάσει τα 1250 κυβικά εκατοστά. Συνεπώς κατά τη διάρκεια του πρώτου χρόνου ο έγκέφαλος του παιδιού αναπτύσσεται περισσότερο παρά σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο.

ΤΟ ΤΕΡΜΑ ΤΗΣ ΚΤΗΣΕΩΣ

Η Ταχυστάτη ανάπτυξη του έγκεφάλου, κατά τον πρώτο χρόνο μετά την γέννηση, είναι απαραίτητη για να μπορέσει το παιδί ν' αφομοιώσει όλες εκείνες τις γνώσεις που θα του επιτρέψουν να εξελιχθεί σε αληθινό ανθρώπινο πλάσμα. Οι γνώσεις αυτές που συσσωρεύονται στόν έγκέφαλο κατά τον πρώτο χρόνο της ηλικίας αποτελούν τα πρώτα και σημαντικότερα ήθημα προς τόν εξανθρωπισμό. Για να περιλάβει τις απαραίτητες πρώτες γνώσεις, ο έγκέφαλος πρέπει ν' αποκτήσει διαστάσεις πολύ μεγαλύτερες από τα 350 κυβικά εκατοστά που διαθέτει κατά τη γέννηση. Άλλ' όπως είδαμε το παιδί δεν μπορεί να περιμένει τον υπερδιπλασιασμό του έγκεφάλου του μέσα στη μήτρα, γιατί τότε θα ήταν ανατομικώς αδύνατον να γεννηθεί. Έτσι, θα πρέπει να γεννηθεί πολύ πριν ο έγκέφαλος ωριμάσει.

Βλέπουμε λοιπόν πως η ώριμανση του ανθρώπινου εμβρύου συνεχίζεται μετά τη γέννηση, δηλαδή έξω από το μητρικό σώμα, ενώ στα άλλα θηλαστικά η ώριμανση του εμβρύου συμπληρώνεται πριν από τη γέννηση, μέσα στο μητρικό σώμα. Γι' αυτό και ο νεογέννητος έλεφαντας ή το νεογέννητο ζαρκάδι μπορούν να τρέξουν και να περπατήσουν κοντά στη μάνα τους, λίγες ώρες μετά τον τοκετό. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση του ανθρώπου, η κύηση δεν λήγει με τον τοκετό, αλλά συνεχίζεται άλλο τόσο χρόνο έξω από τη μήτρα. Το έμβρυο θα μείνει έννέα ελόκληρους μήνες στο μητρικό σώμα, αλλά θα χρειασθεί περίπου άλλους τέσσερις για να ωριμάσει έξω από τη μήτρα.

Αν ο ύπολογισμός αυτός της αληθινής διάρκειας της κύησης είναι σωστός, θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι στη σύγχρονη κοινωνία μας, οι πραγματικές ανάγκες του μωρού κάθε άλλο παρά ικανοποιούνται αποτελεσματικά. Νομίζουμε γενικά πως η έγγυμοσύνη τεματίζεται με τον τοκετό. Κατά τη γνώμη μου, αυτό είναι σφάλμα. Ο τοκετός δεν είναι ούτε το τέρας της κύησης ούτε η αρχή της ανεξαρτητής ζωής του ατόμου. Αντιπροσωπεύει

άπλως ένα μεταβατικό σταθμό ανάμεσα στην έσωτερική έγγυμοσύνη και στη συνέχισή της έξω από το μητρικό σώμα. Η συνηθισμένη χρονολογική διάκριση των φάσεων της έγγυμοσύνης μπορεί να είναι χρήσιμη κοινωνικώς αλλά βιολογικώς είναι λανθασμένη.

Οι αθηαίστες αυτές διακρίσεις μās κάνουν να παραβλέπουμε το γεγονός ότι το μωρό, κατά τη γέννησή του, βρίσκεται σ' ένα ελάχιστο προχωρημένο στάδιο αναπτύξεως, όπως τα νεογέννητα μαρσμπούρα που έρχονται στον κόσμο τελειώς άνθρωπα, αλλά συνεχίζουν την ώριμανσή τους στο έσωτερικό του μητρικού μαρσπού.

ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

ΤΟ νεογέννητο ανθρώπινο πλάσμα θα μείνει άνθρωπο πολύ περισσότερο από το μικρό καγκουρού ή από τον. Άλλ' ενώ κατά την περίοδο αυτή της ανωριμότητας το καγκουρού και το απόσπον προσαρμόζονται αποτελεσματικά στο μητρικό μάρσπο, η φύση δεν έχει προβλέψει παρόμοια προστασία για το άνωριμο ανθρώπινο πλάσμα.

Αυτό είναι ένας λόγος παραπάνω για να καταλάβουν ακριβώς οι γονείς τη σημασία της αδυναμίας και της εξαρτήσεως του νεογέννητου παιδιού. Αλλά τα σημάδια της ανωριμότητας σημαίνουν ότι μετά τις τροποποιήσεις και τη μερική ανάπτυξη του εμβρύου στο έσωτερικό της μήτρας, το νεογέννητο βρίσκεται ακόμα σε περίοδο εκνήσεως και συνεχίζει την ώριμανσή του έξω από το μητρικό σώμα.

Η βιολογική ενότητα, ή «συμβατική σχέση» ανάμεσα στη μητέρα και στο έμβρυο κατά τη διάρκεια της έγγυμοσύνης δε διασπάται με τον τοκετό, αλλά γίνεται ακόμα πιο έντονη κατά τη διάρκεια της εξωμητρικής ωριμάνσεως του νεογέννητου.

Μετά τη γέννηση, το παιδί έχει επιτακτική ανάγκη των μητρικών περιποιήσεων, αλλά και η μητέρα έχει εξ ίσου

έπιτακτική ανάγκη του παιδιού. Με τον τοκετό, το ενδιαφέρον της μητέρας για το παιδί γίνεται βαθύτερο και ισχυρότερο. Όλες οι οργανικές λειτουργίες της έχουν προετοιμασθεί για την ικανοποίηση των αναγκών του νεογέννητου, για τη θρέψη του με το μητρικό γάλα. Θηλάζοντας, το μωρό απορροφά τις απαραίτητες θρεπτικές ουσίες, άλλ' ο θηλασμός ωφελεί συγχρόνως και τον οργανισμό της μητέρας.

Έτσι, από τη συνέχιση των συμβιωτικών σχέσεων, η μητέρα και το παιδί αντιλούν αμοιβαία τα ψυχοφυσιολογικά όφελήματα που έχουν ζωτική σημασία για τη μεταγενέστερη ανάπτυξη τους.

ΟΙ ΠΛΑΝΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΣΤΟ δυτικό μας κόσμο, τον τεχνητό και μηχανικό, οι αλήθειες αυτές τώρα αρχίζουν να συνειδητοποιούνται. Τάραχουν ακόμα πολλοί που πιστεύουν ότι ο μητρικός θηλασμός είναι κατάλληλος μόνο για τα ζώα. Και πάλι έχουν πολλοί παιδίατροι που βεβαιώνουν τις μητέρες ότι το κονσερβαρισμένο γάλα είναι εξ ίσου καλό με το μητρικό και η μπουγάλα με το μπιμπερό είναι εξ ίσου καλή με το μητρικό στήθος.

Ζούμε τις συνέπειες της μηχανοκρατικής εποχής μας. Όχι μόνο τ' αντικείμενα κατασκευάζονται μηχανικά, αλλά και τ' ανθρώπινα πλάσματα ουθμίζονται έτσι ώστε να μοιάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο με τις μηχανές. Στην εποχή μας θεωρούμε πρόοδο κάθε εφεύρεση που αντικαθιστά τον άνθρωπο. Έτσι θεωρούμε πρόοδο την αντικατάσταση του μητρικού στήθους από το ελαστικό θηλάσιο.

Έξ' άλλου, ακριβώς τη στιγμή που η μητέρα και το παιδί έχουν τη μεγαλύτερη ψυχοφυσιολογική ανάγκη συμβιώσεως, συχνά οι γιατροί απομονώνουν το παιδί από τη μητέρα. Όλα αυτά σημαίνουν έλλειψη κατανόησης των αληθινών αναγκών του ανθρώπινου αυτού πλάσματος που έρχεται πάντα πρόωρα στον κόσμο.

ASHLET MONTAGU

Madele dli

ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΜΕ ΜΤΣΕΛΕΣ

Τα τεχνητά δόντια αυξάνουν την απόδοση των αμερικανικών αγελάδων σε γάλα κατά 48%. Οι Αμερικανοί κτηνοτρόφοι οφείλουν αυτή την ενδιαφέρουσα παρατήρηση όχι σ' έναν κτηνίατρο αλλά σ' έναν οδοντίατρο, τον δρα Γουόρντ Νισόκω. Τα περισσότερα χόρτα που φυτρώνουν σ' αμερικανικά βοσκοτόπια περιέχουν διαβρωτικές ουσίες. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα δόντια των περισσότερων αμερικανικών αγελάδων φθείρονται πολύ γρήγορα. Έτσι τα μηχανικά δόντια μπορούν να καταβροχθίσουν τις απαιτήσεις ποσότητες χόρτου και η απόδοσή τους σε γάλα μένεται σημαντικά. Οι τεχνητές οδοντοστοιχίες των αγελάδων έχουν δόντια

από άνωξυδωτο χάλυβα, και κοστίζουν περίπου χίλες δραχμές ή μία.

Η ΘΕΡΜΗ ΣΙΒΗΡΙΑ

Σοβιετικοί βοτανολόγοι έμειναν τρία χρόνια στη Γη Φραγκίσκου Ίωση και στα νησιά της Νέας Σιβηρίας. Έκεί ανακάλυψαν σπάνια απολιθώματα φυτών, τα οποία πριν από 100 εκατομμύρια χρόνια αποτελούσαν άπειρα τροπικά δάση. Η Σιβηρία, την εποχή εκείνη, ήταν θερμή όπως οι χώρες του Ίσημεριού. Οι Σοβιετικοί επιστήμονες συγκέντρωσαν μια σπάνια συλλογή από 2.000 δείγματα απολιθωμένων κλαδιών και φύλλων από γιγαντιαία κωνοφόρα και πέλοιδα και άλλα ποστορικά δέντρα. Τα φυτικά αυτά είδη έχουν εξαφανισθεί ή συναντώνται μονάχα οι ελάχιστες περιοχές της Γης. Τα εσθίματα θα επιτρέψουν τη μελέτη της εξέλιξεως του φυτικού

ΤΟ "ΠΛΑΣΜΑ,"

Μια νέα πηγή ένεργείας

Η ΛΕΞΗ «πλάσμα», ως έπιστημονικός όρος, συνήθως φέρνει στη μνήμη μας το «πλάσμα του αίματος» (το ύγρο στο οποίο αιωρούνται τα αιμοσφαίρια και τ' άλλα συστατικά του αίματος). Άλλα για τους φυσικούς και τους μηχανικούς το «πλάσμα» έχει άλλη σημασία: Είναι μια πηγή ένεργείας, αλλά κι' ένα μέσο για την έρευνηση του Διαστήματος.

Στο σχολείο μαθαίνουμε πως οι τρεις καταστάσεις της ύλης είναι τα υγρά, τα στερεά και τ' αέρια.

Το πλάσμα είναι πραγματικά μια τετάρτη κατάσταση της ύλης. Μπορεί να περιγραφεί ως «αέριο Ιοντιομένο σωματίδιον». Είναι ένα αέριο που αποτελείται από άτομα που έχουν χάσει εντελώς τα ηλεκτρόνια τους και από ηλεκτρόνια που έχουν χάσει τους πυρήνες τους.

Συνεπώς τα δυό κύρια συστατικά του πλάσματος είναι οι απογυμνωμένοι πυρήνες (Ιόντα) και τα εφ' ανα ηλεκτρόνια. Το τη μορφή αυτή, η ύλη παίρνει διάφορες παραέξενες ιδιότητες, τις οποίες δεν έχουν τα συνηθισμένα υγρά, στερεά και αέρια.

Αν και ο όρος «πλάσμα» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά πριν από τριάντα χρόνια (από τον Αμερικανό φυσικό Έρβιν Λάγκμυρ) η πραγματική του σημασία αναγνωρίστηκε μόνο πρόσφατα.

Οι ιδιότητες του πλάσματος βασίζονται ακόμα στο μελέτην, αλλά φαίνεται πως υπάρχουν πολλές δυνατότητες χρησιμοποίησής του για πρακτικούς σκοπούς. Μια απ' αυτές είναι η παραγωγή ένεργείας με την πυρηνική σύντηξη — την αρχή στην οποία στηρίζεται η εκρηκτική αντίδραση της υδρογονικής βόμβας.

ΣΤΜΦΩΝΑ με τη μέθοδο αυτή, θερμαίνεται το δεύτεριο (ένα Ισότοπο του υδρογόνου) σε θερμοκρασία 80 εκατομμυρίων βαθμών Κέλβιν. Στην υψηλή αυτή θερμοκρασία είναι δυνατόν ν' αναφλέξουμε το «καύσιμο» δεύτεριο και να προκαλέσουμε μια αντίδραση πυρηνικής σύντηξεως.

Το απορροϊόν της αντιδράσεως είναι το ήλιον, το οποίο δεν παροισάζει τους κινδύνους των ραδιενεργών καταλοίπων. Έπειδή κανένα υλικό δεν μπορεί ν' αντέξει σ' αυτές τις θερμοκρασίες, χρησιμοποιούμε ένα μαγνητικό πεδίο για να κλείσουμε μέσα το «καύσιμο». Έτσι λέμε ότι το πλάσμα αποθηκεύεται σε μαγνητικές φιάλες.

Άλλη δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής του πλάσματος είναι οι ραδιοηλεκτρονικές με το μακρινό Διάστημα. Το Διάστημα είναι γεμάτο «πλάσμα» — Ιόντα και ηλεκτρόνια — και είναι ενδιαφέρον να μάθουμε πως μεταδίδονται τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα μέσα απ' αυτή τη διάσπαρτη ύλη του Σόμπαντος. Έπίσης, το πλάσμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή ώρισμένων οργάνων που εξυπηρετούν τις τηλεπικοινωνίες.

ΜΕΛΕΤΑΤΑΙ εξ άλλου η δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί το πλάσμα για την πρωώθηση πυραύλων στο Διάστημα, στις μεγάλες αποστάσεις όπου η χρήση οποιουδήποτε άλλου καυσίμου αποκλείεται. Με τα κατάλληλα ηλεκτρικά πεδία, το πλάσμα μπορεί να εκτοξευθεί με μεγάλη όρμη για να προωθήσει ένα διαστημόπλοιο, ακριβώς όπως τ' αέρια των χημικών καυσίμων που εκτοξεύονται από τους πυραύλους και τ' αεριοθωμένα αεροπλάνα.

Τέλος, έπειδή ένα μεγάλο μέρος του Σόμπαντος αποτελείται από πλάσμα, η μελέτη των ιδιοτήτων του έχει μεγάλη σημασία για την αστροφυσική. Άλλα ίσως το σπουδαιότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι μηχανικοί είναι η χρήση του πλάσματος για την παραγωγή ηλεκτρικής ένεργείας.

Σ' ένα συνηθισμένο έργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής (όπου δε χρησιμοποιούνται υδατοπτώσεις) καίγεται κάρβουνο ή πετρέλαιο για την παραγωγή ηλεκτρικής ένεργείας. Άλλα κατά την καύση δεν εξαντλούνται ποτέ οι ένεργειακές δυνατότητες του καυσίμου. Ένα μεγάλο μέρος της ένεργείας χάνεται. Άλλ' αν «πασπαλίσουμε» τη φλόγα με αλκαλικές συνθέσεις που περιέχουν νάτριο και κάλιο (όπως η γνωστή διττανθρακική σόδα) παράγονται Ιοντισμένα αέρια, δηλαδή πλάσμα, το οποίο αν αφεθεί να περάσει μεταξύ δυό μαγνητικών πόλων έχει το ίδιο αποτέλεσμα με μια ηλεκτρογεννήτρια. Έτσι η ένεργεια που αποδίδεται με την καύση μετασχηματίζεται απ' ευθείας σε ηλεκτρική ένεργεια. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να παραχθεί, με την ίδια ποσότητα καυσίμου, πολύ μεγαλύτερη ποσότητα ηλεκτρικής ένεργείας. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζεται στην εφαρμογή αυτής της μεθόδου είναι να βρεθούν νέα μέταλλα που μπορούν ν' αντέξουν σε υψηλές θερμοκρασίες.

Το μνημειώδες έργο που θα προσφέρει ο «Κόσμος» στο παράρτημα βιβλίου

IVAR LISSNER

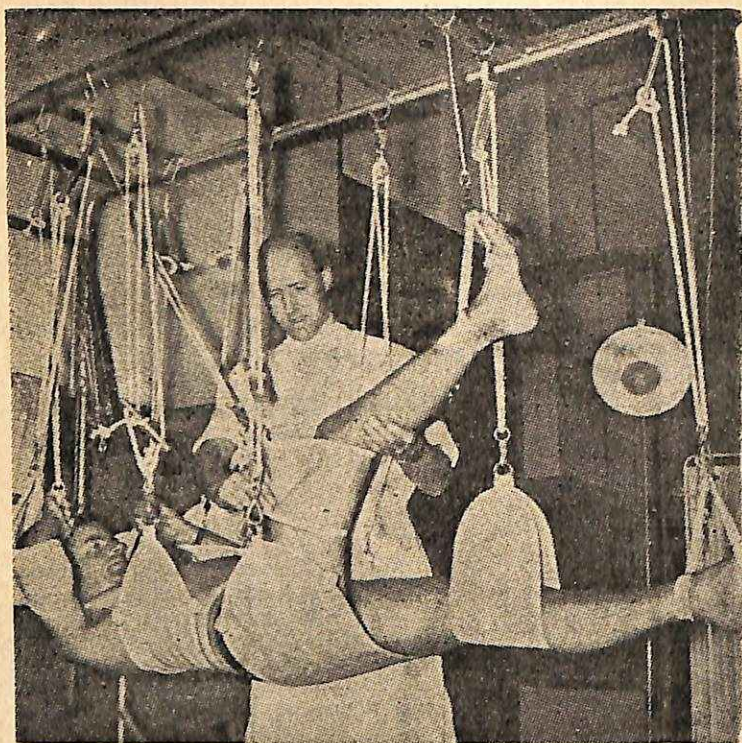
ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Οι μεγαλύτεροι πολιτισμοί της ανθρωπότητας

Αυτό το συναρπαστικό διβλίο μās δίνει μια ζωηρή και λεπτολόγα εικόνα των μεγάλων πολιτισμών του παρελθόντος. Οι πολιτισμοί της Σουμερίας, της Βαβυλώνας, της Αιγύπτου, της Ασσυρίας, της Φοινίκης, της Περσίας, της Ελλάδος, της Καρχηδόνας, της Ρώμης, της Κίνας, της Ιαπωνίας, της αρχαίας Περουβίας, του αρχαίου Μεξικού, καθώς και οι πολιτισμοί των Χεταίων, των Έτρούσκων και των αρχαίων Μογγόλων, περιγράφονται με απάραμιλλη σαφήνεια και γλαφυρότητα. Είναι ένα διβλίο που απευθύνεται προς όλους εκείνους που ενδιαφέρονται να μάθουν την έκταση και τη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας, την ιδιαιτική ζωή, τους θεσμούς και τα ήθη των λαών που προηγήθηκαν στη σκηνή της ιστορίας κι' έχτισαν τ' ακατάλυτα θεμέλια πάνω στα οποία υψώθηκε το οικοδόμημα του πολιτισμού της Έποχής του Ατόμου και του Διαστήματος.

Το έργο του Γερμανού ιστορικού Ίβαρ Λίσνερ, που κυκλοφόρησε σ' εκατομμύρια αντίτυπα στη Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία και στις Ηνωμένες Πολιτείες, μās προσφέρει ένα πανόραμα των πολιτισμών του αρχαίου κόσμου, που απλώνεται σε μια χρονική περίοδο περίπου έφτα χιλιοετηρίδων Ιστορίας και προϊστορίας. Ο δρ Λίσνερ, ευσυνείδητος Ιστορικός έρευνητής και αυστηρά έπιστημονικός στην ακριβολογία του, ξέρει ωστόσο ν' απευθύνεται στο μεγάλο κοινό και να συνθέτει ένα κείμενο εύχρηστο κι' επωγικό.

32 σελίδες και 8 ολοσέλιδες φωτογραφίες σε κάθε έκδοση

Η κινησιοθεραπεία, για την αναζωογόνηση των παράλυτων μυϊκών ιστών, απαιτεί πολύπλοκα όργανα και ειδικευμένο προσωπικό.

Καταστρεπτικές επιδημίες πολιομυελίτιδος μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε χώρα γι' αυτό και οι προσπάθειες για την καταπολέμησή της έχουν ένταθεί σ' όλο τον κόσμο. Χάρη στ' αμερικανικά και τ' αρωσικά έμβολια, ίσως κάποτε η άρρώστεια εξαφανισθεί από το πρόσωπο της Γης, αλλά και σήμερα η ιατρική δεν είναι άοπλη μπροστά στις επικίνδυνες συνέπειες της τρομερής μολύνσεως...

Η ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΗΤΤΗΤΗ

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΕΡΗΣ ΑΡΡΩΣΤΕΙΑΣ

ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΣ... Η λέξη αυτή μάς κάνει ν' ανατριχιάσουμε. Φέρνει στη μνήμη μας μία μυστηριώδη και τρομερή άρρώστεια που ακολουθεί το δρόμο της αμείλικτης πρός το θάνατο ή την αναπηρία, ενώ οι γιατροί την παρακολουθούν ανίσχυροι να κάνουν το παραμικρό για να την σταματήσουν... Κάθε χρόνο μία επιδημία ξεσπάει σε κάποια περιοχή του κόσμου, ενώ τα μεμονωμένα κρούσματα δε λείπουν από πουθενά.

Το 1952 ξέσπασε στην Κοπεγχάγη η καταστρεπτικότερη επιδημία πολιομυελίτιδος που γνώρισε ποτέ η Ευρώπη. Από τον Ιούλιο ως το Δεκέμβριο του τρομερού εκείνου χρόνου τα νοσοκομεία της Δανίας δέχθηκαν 3000 θύματα της τρομερής άρρώστειας. Άλλα χάρη σε μίαν αξιοθαύμαστη νοσοκομειακή οργάνωση και στις νέες ιατρικές μεθόδους που εφαρμόστηκαν, ελάχιστα από τα κρούσματα υπήρξαν θανατηφόρα.

Παρόμοιες καταστροφές μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε χώρα, γι' αυτό και οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της άρρώστειας έχουν ένταθεί σ' όλο τον κόσμο κι' ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου η πολιομυελίτις

είναι πολύ διαδεδομένη. Πρώτοι οι Αμερικανοί επιστήμονες κατάρθωσαν ν' απομονώσουν τον ιό της πολιομυελίτιδος, να τον καλλιεργήσουν, να τον τροποποιήσουν και τέλος, το 1953, να παρασκευάσουν ένα προληπτικό έμβολιο — το περίφημο έμβολιο Σώλκ που χρησιμοποιείται σήμερα εύριτα σ' όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Οι Ρώσοι έχουν ανακαλύψει κι' αυτοί ένα έμβολιο κατά της πολιομυελίτιδος το οποίο, κατά τη γνώμη πολλών επιστημόνων, είναι πιο αποτελεσματικό από το έμβολιο Σώλκ. Προς το παρόν, η σχετική αξία των προληπτικών αυτών φαρμάκων αμφισβητείται και η έκδοση της «μάχης των εμβολίων» δεν έχει κριθεί.

Ίσως κάποτε η πολιομυελίτις εξαφανισθεί από το πρόσωπο της Γης, αλλά προς το παρόν σημειώνονται ακόμα κρούσματα σ' όλες τις χώρες. Η ιατρική, ωστόσο, δεν είναι άοπλη μπροστά στην επικίνδυνη άρρώστεια. Το σπουδαιότερο, βέβαια, είναι να προληφθεί το κακό, άλλ' έστω κι' αν εκδηλωθεί, υπάρχουν τα τεχνικά μέσα για να προλάβουμε το θάνατο και να επανορθώσουμε την αναπηρία που είναι η συ-

νηθισμένη συνέπεια της πολιομυελίτιδος.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ

Ας δούμε τώρα τι είναι η πολιομυελίτις και πώς καταπολεμάται. Η πολιομυελίτις είναι μία μολυσματική και μεταδοτική άρρώστεια που προκαλείται από έναν ιό, που εισδύει στον οργανισμό από τον πεπτικό σωλήνα. Εκεί πολλαπλασιάζεται, περνάει στο αίμα και εγκαθίσταται κατά προτίμηση στον νωτιαίο μυελό, όπου και προκαλεί τρομερές καταστροφές.

Ο νωτιαίος μυελός περιέχει άμετρητα νευρικά κύτταρα οργανωμένα σαν τεράστιο δίκτυο διαβιβάσεως. Όλα συνδέονται με νευρικές ίνες. Οι ίνες αυτές έχουν ως προορισμό να μεταδίδουν στους μύς τη συσταλτική τους δύναμη. Σε κάθε μυϊκό ιστό αντιστοιχεί ώριμος αριθμός νευρικών κυττάρων του νωτιαίου μυελού. Αν ένα από αυτά τα κύτταρα καταστραφεί, στην άλλη άκρη του κυκλώματος ο μυϊκός ιστός παύει ν' αντιδρά καταλλήλως. Οι νευρικές ίνες υπάρχουν, οι μύς είναι άθικτοι, άλλ' έφ' όσον τα νευρικά κέντρα του νωτιαίου μυελού έχουν καταστραφεί, οι μύς χάνουν τη συσταλτική τους δύναμη, παραλύουν. Η παράλυση μπορεί να είναι ολική ή μερική, ανάλογα με τον αριθμό των κατεστραμμένων κυττάρων.

Ο ιός της πολιομυελίτιδος χτυπάει ακριβώς αυτά τα νευρικά κέντρα που ελέγχουν το μυϊκό σύστημα. Αν ο γιατρός διαπιστώσει μία παράλυση των κάτω άκρων, συμπεραίνει ότι ώρισμένος αριθμός κυττάρων του νωτιαίου μυελού έχουν καταστραφεί. Σε μία παράλυση των βραχιόνων, άλλα κύτταρα έχουν προσβληθεί... Ο γιατρός παρακο-

λουθεί την πρόοδο του κακού χωρίς να μπορεί να κάνει τίποτα, ελπίζοντας μόνο πως η άρρώστεια δε θα επεκταθεί παντού και τουλάχιστον ένα μέρος του μυϊκού συστήματος θα σωθεί. Εύτυχως, τις περισσότερες φορές η άρρώστεια σταματάει μόνη της και οι περιπτώσεις ολικής παραλύσεως είναι σπάνιες. Άλλα κάποτε, αν και το μεγαλύτερο μέρος του μυϊκού συστήματος γλυτώνει, η μόλυνση προσβάλλει τα νευρικά κύτταρα που ελέγχουν τις αναπνευστικές κινήσεις του θώρακος. Το μυϊκό σύστημα του θώρακος παραλύει και ο άρρωστος δεν μπορεί πια ν' αναπνεύσει. Αυτή είναι η χειρότερη περίπτωση.

ΧΑΛΥΒΔΙΝΟΙ ΠΝΕΥΜΟΝΕΣ

ΓΙΑ την παράλυση των αναπνευστικών οργάνων χρησιμοποιείται ο χαλύβδινος πνεύμων. Το μηχανήμα αυτό έχει σώσει πολλά θύματα της πολιομυελίτιδος, άλλ' έχει αρκετά μειονεκτήματα. Είναι ένας βαρύς μεταλλικός κύλινδρος που περιβάλλει ολόκληρο το σώμα του άρρωστου, αφήνοντας ελεύθερο μόνο το κεφάλι. Η αναπνοή εξασφαλίζεται με μία μάσκα οξυγόνου και με μηχανικές κινήσεις του θώρακος. Ο ασθενής υποφέρει ψυχολογικά, γιατί αισθάνεται φυλακισμένος. Ο χαλύβδινος πνεύμων πρέπει να μένει έρμηκτα κλειστός και η περιποίηση του ασθενούς από τις νοσοκόμες γίνεται εξαιρετικά δύσκολη.

Υπάρχει όμως κι' ένας μικρότερος τύπος χαλύβδινου πνεύμονος. Περιβάλλει μονάχα ένα μέρος του σώματος, από τη μέση ως το λαιμό. Ένας κινητήρας διοχετεύει τον αέρα ή τον απορροφά ρυθμικά, συμπιέζοντας το θώρακά του. Το μηχανήμα αυτό εξασφαλίζει μία τέλεια τεχνητή αναπνοή. Ο άρρωστος μπορεί να μένει στο κρεβάτι χωρίς να υποφέρει από την «κλειστοφοβία» του χαλύβδινου πνεύμονος. Αυτό είναι μία μεγάλη ανακούφιση τόσο για τον ασθενή όσο και για τις νοσοκόμες που τον περιποιούνται. Άλλα σε ώριμες περιπτώσεις ολικής παραλύσεως ο μικρός τεχνητός πνεύμων είναι ανεπαρκής. Τότε πρέπει να καταφύγουμε στον τρομερό χαλύβδινον κύλινδρο που περιγράψαμε στην αρχή, έκτος αν εφαρμόσουμε τη μέθοδο της τραχειοτομίας.

Μόλις διαπιστωθεί παράλυση των αναπνευστικών κέντρων, ο χειρουργός εκτελεί μία τραχειοτομία, δηλαδή ανοίγει μία τρύπα στην κορυφή της τραχείας (του αγωγού που διοχετεύει τον αέρα στους πνεύμονες). Στην τρύπα αυτή εισάγεται ένας πλαστικός σωλήνας που συνδέεται με μία συσκευή «Ενγκαστρομ». Πρόκειται για ένα μηχανήμα που διοχετεύει ρυθμικά στην τραχεία τον απαραίτητο για την αναπνοή αέρα. Έτσι ο άρρωστος μπορεί να μείνει ξαπλωμένος στο κρεβάτι με ολόκληρο το σώμα του ελεύθερο. Η εισπνοή και η εκπνοή γίνονται αυτομάτως. Η συσκευή «Ενγκαστρομ» μπορεί να λειτουργήσει αδιάκοπα επί μήνες.

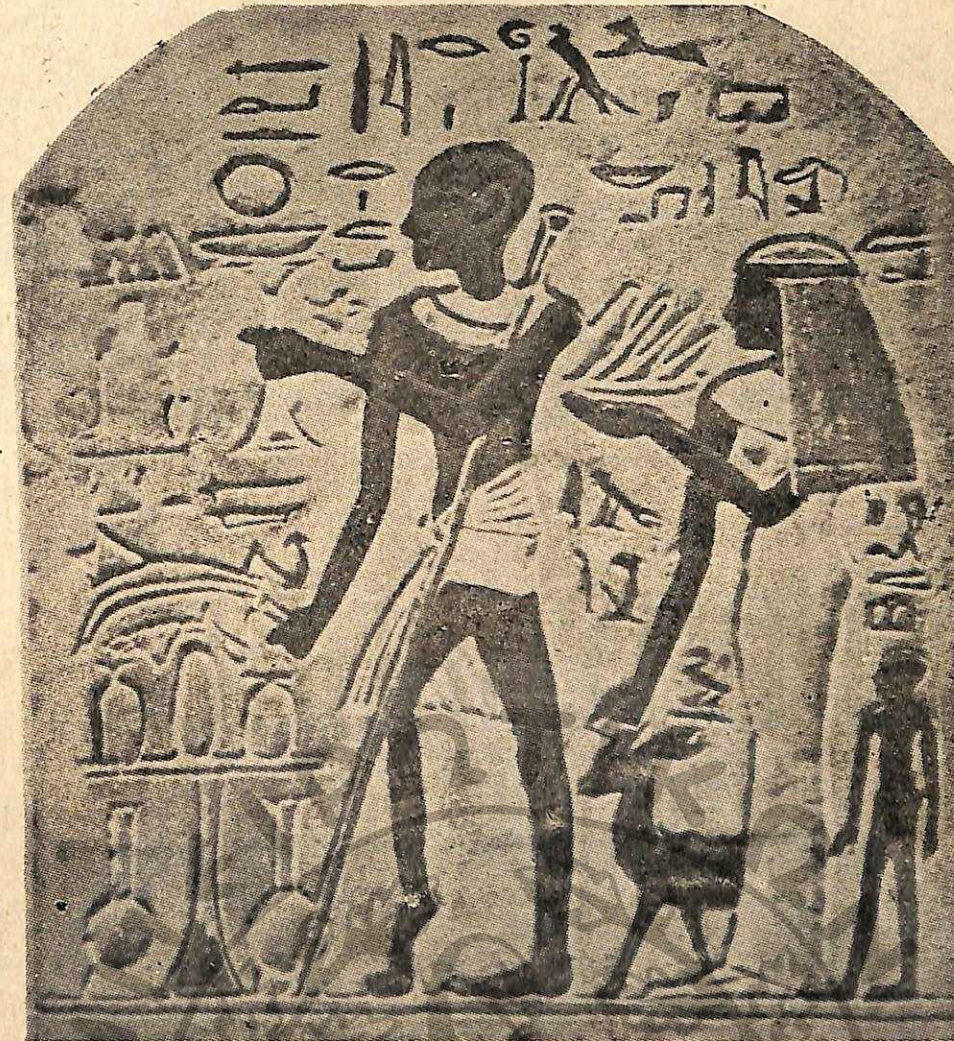
Όπωςδήποτε, το «Ενγκαστρομ» που χρησιμοποιείται στα νοσοκομεία, είναι αρκετά ογκώδες. Υπάρχει και μία μικρότερη φορητή συσκευή που λέγεται «Πεστού». Είναι ένα μεταλλικό κουτί 40 X 50 εκ. που λειτουργεί αυτόματα και χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα. Η εισπνοή και η εκπνοή ρυθμίζονται αυ-

τομάτως, ανάλογα με τις ανάγκες του άρρωστου. Ένας πλαστικός σωλήνας συνδέει το μηχανήμα με την τραχεία. Η φορητή συσκευή «Πεστού» ζυγίζει μόνο δώδεκα κιλά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο σπίτι, ή κατά τη μεταφορά του άρρωστου με το αυτοκίνητο, χωρίς να διακοπεί η τεχνητή αναπνοή.

ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΡΕΒΑΤΙ

Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ακινησία του άρρωστου μπορεί να προκαλέσει άγκυλώσεις των μελών, έγκυμώσεις του δέρματος κ.λ.π. Για την έξου-

χαρίζουν μία ευχάριστη αίσθηση. Άς μην ξεχνάμε ότι με την παράλυση των αναπνευστικών κέντρων ο άρρωστος είναι ανίκανος να βήξει. Αυτό σημαίνει ότι στους βρόγχους του συσσωρεύονται βλέννες και ακαθαρσίες που είναι αδύνατο ν' αποβληθούν φυσιολογικά. Είναι λοιπόν απαραίτητο να καθαρισθούν τεχνητά οι βρόγχοι και ν' απορροφηθούν οι ακαθαρσίες. Αυτή η «δρογική τουαλέττα» γίνεται με μία συσκευή που προκαλεί παλμικές δονήσεις στο θώρακα και αποκολλά τις ακαθαρσίες από τους βρόγχους. Κατόπιν αφαιρείται για λίγο ο αναπνευστι-

Αυτό το αρχαίο αίγυπτιακό ανάγλυφο, που δείχνει έναν άνθρωπο με άτροφικό πόδι, μάς επιτρέπει να υποθέσουμε πως η πολιομυελίτις ήταν ήδη γνωστή στη μακρινή εκείνη εποχή...

δετέρωση των συνεπειών της ακινησίας, ο καθηγητής Λερούα επετόνησε το «μηχανικό κρεβάτι» — τελευταία τελειοποίηση της πανάρχαιας κούνιας. Το σύστημα αυτό συντελεί στη «μετεκπαίδευση» των αναπνευστικών οργάνων που έχουν άτροφηση.

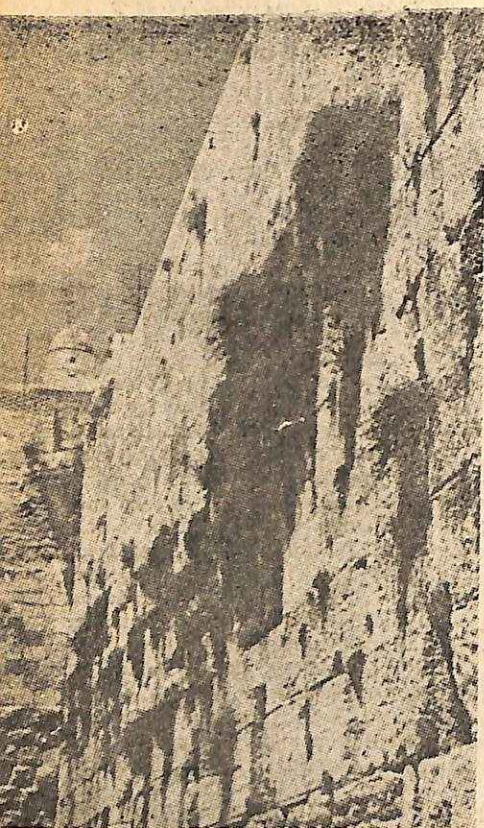
Το κρεβάτι του καθηγητή Λερούα λειτουργεί ρυθμικά, ή εύριτα και ή συχνότατα των κινήσεων ρυθμίζεται αυτόματως. Στις περιπτώσεις μερικής παραλύσεως του θώρακος, ο άρρωστος μπορεί να συνθίσει ν' αναπνέει με τις κατάλληλες κινήσεις των σπλάγχων της κοιλιάς. Όπωςδήποτε, ο άρρωστος ανακουφίζεται με τις λικνιστικές κινήσεις του μηχανικού κρεβατιού που το

κός σωλήνας από το άνοιγμα της τραχείας και εισάγεται ως τους βρόγχους ένας άλλος σωλήνας που συνδέεται με έναν απορροφητήρα.

Η ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΕΥΤΥΧΩΣ δεν προσβάλλονται όλα τα θύματα της πολιομυελίτιδος από αναπνευστική παράλυση. Η παράλυση των κάτω άκρων είναι συνηθέστερη. Στην περίπτωση αυτή, η «κινησιοθεραπεία», που είναι μία ολόκληρη νέα επιστήμη, θ' αναλάβει τη γυμναστική των παράλυτων μρών στο

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

Ο «τοίχος των θρήνων» όπου οι Ιουδαίοι έρχονταν να θρηνήσουν κάθε Παρασκευή την καταστροφή της Ιερουσαλήμ.

τωμένα με δύο μεγάλα κοφίνια. Κανένας ξυλουργός μπορούσε να περνάει κρατώντας σε άσπαση Ισορροπία πάνω στον ώμο του ένα πελώριο δοκάρι. Το Ευαγγέλιο μάς λέει πώς κινδύνευες συχνά να το φάς στο μάτι, αν παραέδινες σημασία στο άχυρο που ήταν στο μάτι του γείτονά σου. Καί καμιά φορά, στη γενική αδιαφορία, θα περνούσε κανένας δυστυχής, κουβαλώντας κι' αυτός ένα δοκάρι, μα με τη συνοδεία στρατιωτικής περιπόλου που τον ώδηγούσε στο χώρο «του φαλακρού κρανίου». Ένα πράγμα ωστόσο, που άφθονούσε εκείνη την εποχή στις ειδωλολατρικές πόλεις, δεν το συναντούσες στους δρόμους της Ιερουσαλήμ: 'Αγάλματα και πέτρινα είδωλα. Ο 'Ιερός Νόμος έλεγε: «Δεν θα πελεκήσεις εικόνες». Καί δεν χρειαζόταν επέμβαση της αστυνομίας για να μη παραβαίνουν οι Ιουδαίοι αυτή την αρχή.

Αστυνομικοί κανονισμοί ωστόσο υπήρχαν στην Ιερουσαλήμ. Καί μάλιστα σχολαστικώτατοι. Σύμφωνα μ' αυτούς απαγορευόταν να καίς σκουπίδια μέσα στην πόλη: 'Επρεπε να τα πετάξεις στην κοιλάδα της Γέεννας, όπου άναβε μια μόνιμη φωτιά, πράγμα που έκανε τους κατοίκους να παρομοιάζουν αυτή την περιφέρεια με κόλαση.

Απαγορευόταν επίσης να άσκεις στον έσωτερικό περίβολο ώρισμένα έπαγγέλματα που μύριζαν άσχημα, όπως του βυρσοδέψη, γιατί την εποχή εκείνη βουτούσαν τα δερμάτα μέσα σε άκαθαρές σκύλων. Για τον ίδιο αυτό λόγο αν ένας παντρεμένος άρχιζε να άσκει ξαφνικά το έπάγγελμα του βυρσοδέψη, ή γυναίκα του είχε το δικαίωμα να ζητήσει διαζύγιο.

Στην Ιερουσαλήμ υπήρχε καί ύπη-

ρεσία όδοκαθαριστών. Οι κυριώτεροι δρόμοι σκουπίζονταν κάθε μέρα, πράγμα που δε γινόταν στη Ρώμη. Καί υπήρχαν ακόμη — άς μάς συγχωρεθεί που αναφέρουμε αυτή τη λεπτομέρεια — υπαίθρια άποχωρητήρια, των όποιων την εφεύρεση ή ρωμαϊκή Ιστορία άποδίδει στον Βεσπασιανό, μα που υπήρχαν πολύ πριν άπ' αυτόν στην 'Ιερουσαλήμ.

Ένα κεφάλαιο του Ταλμουδ — γιατί το Ταλμουδ άσχολείται με τα πάντα, ακόμη καί για θέματα που προκαλούν κατάπληξη για θεολογικό διδλίο — ένα κεφάλαιο Ταλμουδ λοιπόν αναφέρει την Ιστορία ενός νομικού που, άπό το σπίτι του ως το σχολείο του, είχε επισημάνει είκοσιτέσσερις τέτοιους μουστικούς χώρους, τους όποιους δεν παρέλειπε να επισκέπτεται, πράγμα που του επέτρεψε, όπως τονίζει το Ιερό κείμενο, να ξεπεράσει καί τα όγδόντα χρόνια. Έν πάσει περιπτώσει όμως ή περίπτωση του νομικού αυτού άποδείχνει την προβλεπτικότητα των διοικητικών Αρχών.

ΠΕΡΟΥΚΕΣ ΚΑΙ ΞΥΛΙΝΑ ΠΟΔΙΑ

ΜΠΟΡΟΥΜΕ να φαντασθούμε ποιά ήταν περίπου ή ζωή στην 'Ιερουσαλήμ πριν άπό δύο χιλιάδες χρόνια; Άρκετά καλά. Η Άγία Γραφή μάς δίνει πολλές πληροφορίες καί οι νομικοί μάς παρέχουν άλλες τόσες.

Έτσι, ένα άπό τα μεγαλύτερα κεφάλαια του Ταλμουδ άφορά το Σάββατο, την ιερή μέρα γενικής άναπαύσεως, που κάθε Ιουδαίος τηρούσε με φανατισμό σε άνάμνηση της έδδόμης μέρας της Δημιουργίας που άναπαύθηκε ο Θεός. Το κεφάλαιο αυτό άπαριθμεί με μία σχολαστικότητα που σε κάνει ν' άπορείς τί καί τι άπαγορεύεται την ήμέρα αυτή καί ή άπαρίθμηση αυτή είναι πολύ διδακτική. Μαθαίνουμε λοιπόν ότι οι δοντίατροι ήξεραν να βάσουν ψεύτικα δόντια, ή χειρουργική δεν άγνοούσε τα πρόσθετα ξύλινα πόδια κι' ότι οι κομπρόσθετα φορούσαν περούκες φτιαγμένες ή άπό δικά τους μαλλιά ή άπό τρίτα μαλλιά μίας γειτόνισσας ή άπό τρίχες ζώων.

Όταν όμως προσπαθούμε ν' άναπαραστήσουμε την καθημερινή ζωή ενός παλαιού παρελθόντος, πρέπει να φυλάγουμε άπό τους άναχρονισμούς, γόμαστε άπό τους άναχρονισμούς. Ωστόσο βασικό για έναν Ιστορικό. Ωστόσο βασικό για έναν Ιστορικό. Ωστόσο βασικό για έναν Ιστορικό.

Στην τροφή επί παραδείγματι άγνοούσαν πολλά. Ο 'Ιησούς καί οι μαθητές του ποτέ δεν έφαγαν ντομάτες, ούτε καλαμπόκι, γιατί τα δύο αυτά φυτά εισήχθησαν άπό την Άμερική πριν άπό τρετακόσια χρόνια. Άγνοούσαν το λάδι άπό λιοτρόπια, το σπορέλαιο δηλαδή, ενώ σήμερα δλόκληροι άγριοί στη Γαλιλαία είναι κατάφυτοι άπό λιοτρόπια.

Σε φρούτα δεν είχαν ούτε μήλα, ούτε άχλάδια, ούτε μπανάνες, όσο για έσπεριοειδή δεν είχαν παρά μόνο κίτρα καί λεμόνια. Έκαναν ωστόσο μεγάλη καταλάωση άπό άλλες τροφές, που σήμερα δεν έχουν πέρας: Άπό μούρα, χαρούπια, ρίζες καί βολβούς ώρισμένων φυτών, φιδόχορτο καί σπαθόχορτο.

Ούσιαστικά ή τροφή του λαού ήταν πολύ άπλη. Μόνο οι πλούσιοι έπηρεα-

σμένοι άπό τις συνήθειες των ειδωλολατρών έτρωγαν τα άσπεία καί πολύπλοκα φαγητά της εποχής. Οι ταπεινοί άγνοούσαν τα ντολμαδάκια άπό κιμά άηδονιών τυλιγμένο σε άμπελάφυλλα, τις περίφημες προβατοουρές, που ζύγιζαν καμιά φορά καί δέκα κιλά, καί τους άσβους παραγεμιστούς με μέλι. Τους άρκοούσαν το ψωμί, οι έλιές, τα ξερά σύκα, τα χορταρικά. Το κρέας ήταν σπανιότατο. Ο μόσχος ο σιτευτός δεν σφαζόταν παρά μόνο σε έξαιρετικές περιπτώσεις. Αντιθέτως το ψάρι ήταν άφθονο. Μεγάλη πέραςή επίσης είχαν τα μπαχαρικά: Ο άνιθος, το κίμιν, ο βασιλικός, ή ρίγανη, ή κανέλλα το κάρυ που έρχόταν άπό την 'Ινδία με καραβάνια. Άγνωστη ήταν φυσικά ή ζάχαρη. Χρησιμοποιούσαν στη θέση της το μέλι, μέλι άπό μέλισσες ή άπό σύκα. Οι γυναίκες της 'Ιερουσαλήμ ήταν διάσημες για τις ικανότητές τους στη ζαχαροπλαστική καί προπάντων για την κατασκευή των λουκουμιών.

ΤΟ ΟΠΛΟ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ: ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ

ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ που φορούσαν οι Ιουδαίοι πριν άπό δύο χιλιάδες χρόνια μάς είναι έξ' ίσου γνωστά με την τροφή τους. Ήταν τα ίδια καί για τους άνδρες καί για τις γυναίκες καί περιωρίζονταν σε δύο μόνο κομμάτια: Το χιτώνα καί την χλαμύδα.

Ο χιτώνας ήταν ίσιος καί κατέβαινε ως τα γόνατα. Ήταν φτιαγμένος άπό μαλλι ή άπό λινό. Τα πολυτελέστερα ήταν ύφασμένα με πολύ λεπτό λινό της φοινίκης, οι κομφές είχαν μάλιστα καί μεταξωτούς. Η χλαμύδα θα έμοιαζε λιγάκι με την τήβεννο των δικαστικών. Ήταν πολύ φαρδιά καί μάλλινη για να προστατεύει άπό το κρύο, γιατί ή 'Ιερουσαλήμ που είναι σε ύψόμετρο 800 μέτρων έχει βαρείς χειμώνες. Η χλαμύδα χρησίμευε ακόμη καί για κουβέρτα τη νύχτα. Ο Νόμος ύποχρώνει τον δανειστή να επιστρέψει κάθε βράδυ τη χλαμύδα που είχε πάρει ένεχυρο.

Άλλο κομμάτι της ένδυμασίας άπαραίτητο, ήταν ή ζώνη. Δεν χρησίμευε μόνο στο να στηρίζει το χιτώνα στη μέση, μα καί να φιλοξενεί ό τι βάζουν οι άνδρες στις τσέπες τους καί οι γυναίκες στις τσάντες τους. Μερικές ζώνες ήταν τόσο φαρδιές που χωρούσαν ένα νιογέννητο παιδί ή ένα μικρό άρνάκι. Οι πολυτελέστερες ήταν κεντημένες με χρυσή κλωστή. Η ώραία ζώνη ήταν μεγάλη άπόλαυση για τις γυναίκες της 'Ιερουσαλήμ, όχι όμως όση τα κοσμήματα καί τα άρώματα.

Τα άρώματα πράγματι κρατούσαν μεγάλη θέση στην έβραϊκή ζώνη. Άρκεϊ ν' άνοίξει κανείς την Άγία Γραφή καί να ξαναδιαβάσει το Άσμα Άσμάτων για να πισθεί. Στην 'Ιερουσαλήμ το εμπόριο των άρωμάτων είχε την μεγαλύτερη πελατεία. Οι άστυροί νομικοί άδικα έπαναλάβαιναν ότι μόνο οι κακές γυναίκες άρωματίζονται, ενώ οι άλλες πρέπει ν' άρκούνται στο άρωμα που άνδίδει ή άρετή τους, κανένας δεν τους άκουγε. Το Ταλμουδ μάλιστα αναφέρει ότι μερικές παντρεμένες είχαν εκ των προτέρων κατοχυρώσει το δικαίωμα να δαπανήσουν τη μισή τους προίκα σε άρώματα. Στο τραπέζι έχυναν άρώματα στα μαλλιά των έπιστημών καλεσμένων ή καί στα πόδια, σαν δείγμα ταπει-

νοφροσύνης, όπως είναι ή περίπτωση της Μαγδαληνής. Μία παράγραφος του Ταλμουδ αναφέρει ότι μερικές έπίδεδες γυναίκες τοποθετούσαν σακκουλάκια με άρωμα άνάμεσα στα δάχτυλα των ποδιών τους. Όταν ήθελαν να γρητεύσουν κανένα, δεν είχαν παρά μόνο να κουνήσουν λίγο τα δάχτυλά τους για να περιβληθούν άπό άρωματισμένο σύννεφο.

Έξ άλλου ή περιποίηση του σώματος κρατούσε μεγάλη θέση στη ζωή των Έσραϊων. Μία άπό τις μεγάλες άρετες του λαού του 'Ισραήλ ήταν ή καθαριότητα. Τα λουτρά είχαν θρησκευτική σημασία. Ο Μεγάλος 'Ιερεύς έπρεπε να λουστεί τρεις φορές πριν άπό τη λειτουργία. Οι Έσσαιί καλόγεροι, που ζούσαν κοντά στη Νεκρά Θάλασσα, λούζονταν πριν άπό κάθε τους γεύμα. «Θυμήσου, έλεγε ένα σοφός νομικός, ότι το σώμα σου είναι το ύπέρεισμα της ψυχής σου κι' ότι ή ψυχή σου είναι φτιαγμένη κατ' εικόνα καί όμοίωση του Θεού».

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΜΟΝΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΘΕΟΥ

Η ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ ήταν ή πρωτεύουσα της προσευχής, γιατί σ' αυτήν ώρθωνόταν ο Ναός του μόνο άληθινού Θεού, ο μόνος Ναός στον Κόσμο, όπου ο Θεός ήθελε να λατρεύεται. Έξουσιάζοντας με τον όγκο του όλη την πόλη, ώρθωνόταν έπιβλητικός πάνω σ' ένα πλάτωμα τριακοσίων μέτρων μήκους, που ο 'Ηρώδης είχε πετύχει χτίζοντας τους γιγαντιαίους τοίχους ύποστηρίξεως, άπό τους όποιους βλέπει ως σήμερα κανείς πελώρια άγκωνάρια στο περίφημο μέρος που ονομάζεται «τοίχος των θρήνων».

Ολόκληρος Κόσμος αυτός ο Ναός. Τον άποτελούσαν διαδοχικοί περίβολοι, όλο καί πιο ψηλοί, όλο καί πιο ιεροί. Στον πρώτο, που λεγόταν ο περίβολος των ειδωλολατρών, ο καθένας μπορούσε να μπει καί γι' αυτό υπήρχε εκεί ένα διαρκές πηγαϊνέλα. Στις περιφημες στοές που τον πλαισίωναν ήταν οι ζωέμποροι για τις θυσίες καί οι άργυραμοιβοί. Αυτούς τους έμπόρους του Ναού έδιωξε μία μέρα ο 'Ιησούς με το φραγγέλιο, κατηγορώντας τους ότι μετέτρεψαν τον Οίκο του Θεού σε άντρον ληστών.

Σ' ένα μικρό άνάβαθρο μία πόρτα ώδηγούσε στον δεύτερο περίβολο. Μία έπιγραφή γραμμένη σε τρεις γλώσσες: Έβραϊκά, έλληνικά καί λατινικά, προειδοποιούσε κάθε ειδωλολάτρη που θα τη διάβαινε πώς θα θανατωνόταν, γιατί στον περίβολο των ιερών. Εκεί γίνονταν οι θυσίες. Γιατί υπήρχε ακόμη ή συνήθεια την εποχή του Χριστού να γίνονται θυσίες στον 'Ιεχωβά. Γι' αυτό ο χώρος αυτός είχε την άποτροπιαστική μορφή σφαγείου. Σ' όλη τη διάρκεια της μέρας έβλεπες δεμένα σε στύλους τα θύματα που περιέμεναν τη σειρά τους. Το Πάσχα κατά δεκάδες, εκατοντάδες χιλιάδες σφαζόνταν τα άρνιά καί το αίμα τους κυλούσε άπό ειδικά Λούκια στον Κεδρώνα.

Στη μέση του περιβάλου των ιερών ώρθωνόταν με το βαρύ του περιστύλιο ο κύριος Ναός, που ήταν χωρισμένος

σε δύο μέρη: Το 'Ιερό, όπου ήταν το περίφημο καντηλέρι με τους έπτά κλάδους, καί το Άδυτον, όπου μόνο ο Μεγάλος 'Ιερεύς έμπαινε μία φορά το χρόνο με καρδιά που έτρεμε, γιατί ήξερε ότι μέσα σ' αυτό το γυμνό χώρο υπήρχε ο Άόρατος.

Ο Ναός της 'Ιερουσαλήμ ώρθωνόταν σ' αυτό το πελώριο πλάτωμα που ο 'Ηρώδης είχε πετύχει, χτίζοντας τους γιγαντιαίους τοίχους ύποστηρίξεως.

Αυτή ήταν ή 'Ιερουσαλήμ. Αυτή ήταν, κάποια Πέμπτη του Άπριλίου του Έτους 30, που άρχισε να έκτυλίσσεται μέσα στους δρόμους της μία σειρά άπό περιστατικά που θ' άλλαζαν τη μοίρα του Κόσμου.

ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗ ΛΟΓΙΑ

ΣΤΟ δώμα κάποιου σπιτιού μία δωδεκαριά χωρικοί καί φαρασές της Γαλιλαίας ήταν συγκεντρω-

Ένας σολομός, σημαδεμένος άπό τους Ιχθυολόγους στις έκβολές του ποταμού Μιραμίτο, στην άτλαντική άκτē του Καναδά, ψαρεύθηκε 25 μήνες άργότερα στο Σουκερτίπεν της Γροιλλανδίας, δηλαδή σε άπόσταση 2.400 χιλιομέτρων. Είναι το μακρύτερο ταξίδι που σημειώθηκε ποτέ για το είδος αυτό του ψαρού. Τό 1956, ένας σολομός σημαδεμένος στα νερά της βόρειας Σκωτίας, ψαρεύθηκε επίσης στο Σουκερτίπεν. Οι Ιχθυολόγοι ύποθέτουν ότι τα νερά της Γροιλλανδίας αποτελούν τόσο συγκεντρώσεις για τους σολομούς όλων των περιοχών του Άτλαντικού.

μένοι γύρω άπό τον άρχηγό τους. Μα τη στιγμή που έλεγε τις πατροπαράδοτες προσευχές για να εύλογήσει τις τροφές που είχαν μπροστά τους, ο χλωμός άρχηγός πρόσθεσε καί μερικά μυστηριώδη λόγια, που οι σύντροφοί του δεν τα κολοκατάλαβαν παρά μόνο άρ-

γότερα: «Λάβετε φάγετε, τούτο έστί το σωμα μου, λάβετε πίετε, τούτο έστί το αιμα μου...». Εκείνη την ώρα μία νέα σελίδα γύριζε στην Ιστορία της 'Ιερουσαλήμ καί στην Ιστορία του Κόσμου.

Σε λίγο θ' άκουγόταν το διπλό χτύπημα της πύλης του Νικάνορος. Πάνω στα όρη Μοάμπ ξεχώριζαν τα τρία άστρα που μνημούσαν τον έρχομό της νύχτας. Σε λίγο ένας άπό τους δώδεκα συντρόφους του Δασκάλου θα φύγει κρυφά άπό το δώμα να φέρει εις πέρας την προδοσία του. Μαζί με τους υπόλοιπους ο Δάσκαλος κατέβηκε μετά το στενό δρόμο προς τον Κεδρώνα καί τον κήπο της Γεσθημανή, όπου κάτω άπό τις έλιές έζησε την τελευταία ανθρώπινη νύχτα του. Μία όμάδα ενόπλων κατεβαίνει κι' αυτή κατ' εκεί, το δράμα άρχίζει.

Άπό τότε για έκατομμύρια πιστών ή 'Ιερουσαλήμ έγινε ή Άγία Πόλη, όχι πια γιατί εκεί όρθώνεται ο μοναδικός Ναός, μα γιατί σ' ένα φαλακρό λόφο, δίπλα στα τείχη της, πέθανε σταυρωμένος ένας άνθρωπος που λεγόταν 'Ιησούς.

DANIEL — ROPS

Της Γαλλικής Άκαδημίας

Ο Οράτιος Νέλσον, προσωπογραφία του Λέμονελ Άμπντ (Εθνικό Ναυτικό Μουσείο, Γκρήνουιτς).

Ποιός ήταν ο Νέλσων

Η ΔΟΞΑ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΠΟΥΓΚΙΡ ΣΤΟ ΤΡΑΦΑΛΓΚΑΡ

Του ΦΟΝ ΦΛΕΡΙΩ ΝΤΕ ΛΑΝΓΚΑ

Ο ΟΡΑΤΙΟΣ δεν ήταν κανένας 'Ηρακλής. Κάθε άλλο. Όταν μπήκε στο κολλέγιο του Νόρβιτς ήταν ένα παιδί ασθενικό και κακοφτιαγμένο. Ο πάστορας, ο πατέρας του, άνθρωπος σκυθρωπός και με αυστηρές αρχές, είχε περισσότερο γνοιαστεί φαίνεται ν' αναπτύξει το πνεύμα του γιου του από το κορμί του.

Οι συμμαθητές του τον κοροϊεύσαν για το μικρό του ανάστημα και το αδύνατο σουλούπι του. Παραδέχονταν ωστόσο ότι κάτω απ' αυτήν την ασθενική φλούδα, κρυβόταν μια αδάμαστη ενεργητικότητα και μια ασύγκριτη τόλμη. Κι' αυτό πια έγινε θέσφατο όταν ο Οράτιος πέτυχε κάποια μέρα την πρώτη του εφοδός.

Το κολλέγιο του Νόρβιτς περηφανευόταν ιδιαίτερα για μια περίφημη, αλλά διά πού έπλωνε τα κλαριά της κάτω από τα παράθυρα του οικοτροφείου του, ακριβώς στο ύψος των κοιτώνων. Κανένας πονηρός και χαιρέκακος διευθυντής να είχε επιτηδες διαλέξει αυτό το μέρος για να φυτέψει το δέντρο, ώστε να είναι απόστομο στα παιδιά, στα οποία τα αχλάδια, όταν ήταν ή εποχή τους, προκαλούσαν πραγματικό μαρτύριο του Ταντάλου. Το χρονικό του Νόρβιτς δεν είναι διαφορετικό σ' αυτό το σημείο.

Κανένα παιδί ωστόσο δεν είχε ποτέ τολμήσει να πηδήξει από το παράθυρο του κοιτώνος στα κλαριά του δέντρου.

Μα ο Οράτιος Νέλσον το έβαλε ζήτημα τιμής να το κάνει. Θά έλεγε κανείς, ότι οι κίνδυνοι και οι περιπέτειες, ελκείναι γερών μυών, άσάδωναν αυτά τα βάρρος του. Όμως αδιότατα με κίνδυνο να σκοτωθεί και περιφρονώντας τους κεραιούς του επιστάτη. Σαν αδύνατο γιατί εκτινάχθηκε από το πεζούλι του παραθύρου μέσα στην αχλαδιά, έκοψε τους απαγορευμένους καρπούς και τους έφερε θριαμβευτικά στους εκπληκτικούς συντροφίους του.

Ολόκληρος ο Νέλσον βρίσκεται σ' αυτήν την παράτολμη πράξη που έγινε σε μια εποχή που ήταν μόλις δέκα ετών. Μα κι' αργότερα, όπως διακρίθηκε υπηρετώντας της Αύτου Μεγαλειότητας, θα ήταν μ' ένα καθόρθωμα τέτοιου είδους, όπου η γοητεία του κινδύνου νικούσε κάθε λο-

γική και τον καλούσε να αγνοήσει το χειρότερο για να δρέψει το καλύτερο.

Ο ΟΡΑΤΙΟΣ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

ΜΠΟΡΕΙ να έχεις γεννηθεί στις άκτες του Νόρφολκ, να ξηρύνεις πολύ κοντά στους θαλασσινούς όρμους, και να μην αισθάνεσαι ωστόσο φτιαγμένος για ναυτικούς. Μα και πόσοι διάσημοι θαλασσοπόροι αντιθέτως ήσαν στον κόσμο μακριά από το βασίλειο της Άμφιτοίτης.

Ο Ουίλλιαμ Νέλσον, ο μεγαλύτερος αδελφός του Οράτιου, ακολούθησε τη σταδιοδρομία του πατέρα του κι' έγινε κι' αυτός πάστορας με τη σειρά του. Τού έλειπε η ενεργητικότητα και η φαντασία. Ο Οράτιος όμως θυμήθηκε ότι ο αδελφός της μητέρας του, Μόρις Σάκλινγκ, είχε υπηρετήσει σαν αξιωματικός του Ναυτικού στα καράβια κι' ακολουθήσει το παράδειγμα του παπ' όλες τις αντίθετες προτροπές του δείου του, που του έλεγε ότι κι' αν ακόμη η ασθενική κρήση του άντεχε στη σκληρή ζωή του ναυτικού, μια δόδα δεν θα άργουσε να συντομώσει τη σταδιοδρομία του αφαιρώντας του όσο μυαλό διέθετε.

Μα παρ' όλες τις απογοητευτικές αυτές προβλέψεις, ο άνθρωπάκος με τη συνοδεία του πάστορα του πατέρα του, πήρε ένα ωραίο πρωί το δρόμο του Σάτνι και μπάρκαρε στο «Ρίξεναιμπλ» με κυβερνήτη τον Σάκλινγκ. Ο θεός δεν ήταν στο καράβι του για να υποδεχθεί τον ανηψιό του, και κάθε άλλο παιδί θα άρχιζε τα μυθολάματα μ' αυτήν την αναποδιά. Στα δώδεκα χρόνια σου έχεις εδαισθητή ακόμη ψυχή. Μα δεν χρειάστηκε να βγάλε ο Οράτιος το μαντίλι του για να σκοπώσει τα μάτια του. Ένας μελοντικός ναυτικός, άξιος του ονόματός του, πρέπει να κρατάει στεγνό το βλέμμα του σε πείσμα της θαλασσοταραχής ή της καταχνιάς.

Τέσσερα χρόνια μετά ο Οράτιος μπορούσε να κανηγήει πώς είχε οργώσει τον Ινδικό ωκεανό και τη θάλασσα της Βεγγάλης, ότι είχε καβατσώσει το άρκασιόριο της Καλής Έλπίδος και είχε γνωρίσει με τις άσπρες άρκουδες του Πόλο

στούς πάγους του Άρκτικού. Δεν μπορούσε όμως να κανηγήει ότι είχε καταικήσει τη ναυτία, που θα τον βασάνιζε σ' όλη τη σταδιοδρομία του όσο κι' αν αυτό μπορεί να φανεί παράξενο.

Τα μειονεκτήματα που παρουσίαζε η ασθενική ιδιοσυγκρασία του, τα κατανοούσε με το πείσμα του. Ένα πείσμα που θα δυνάμωνε κάθε μέρα με το ασύλληπτο μίσος που έτρεφε εναντίον των Γάλλων, αυτούς τους εντάμνεν Φρέντς — «καταραμένους Φραντσέζους» — με τους οποίους δεν έκανε εδκαίρια να ερχεται στα χέρια. Και οι εδκαίριες δεν έλειπαν εκείνα τα χρόνια, που η Άγγλία είχε να εκδικηθεί για την επέμβαση των Γάλλων στην περιπέτεια του πολέμου των Αμερικανών επαναστατών, όπου οι Γκράς είχαν ανοίξει μεγάλες μπελάνδες στους ναυάρχους της «Ρόγιαλ Νέιβυ» Χόουδε Χόντ και Σία.

Φτωχός όσο κι' ασθενικός, ο Νέλσον ήταν τρομερά φιλοχρήματος. Όσο πείσμα έδειχνε στο να κυνηγήει τους Γάλλους έχθρους στις θάλασσες του κόσμου, άλλο τόσο πάθος έβαζε στο να λογαριάζει το μεριτικό του από τα λάφυρα που μάζευαν και στο να το άρπάξει από τ' φειδωλό κατά την αντίληψή του. Ήταν αδύνατο να συναντήσει καράβι με γαλλική σημαία, χωρίς να οκεφθεί να μετατρέψει αυτή τη σημαία σε σάβανο για τον πληρώμα του. Μα μη φαντασθεί κανείς πως ο Οράτιος ήταν κανένας τίμιος και ντόμπρος έχθρος. Κάθε άλλο μάλιστα. Ξεροκέφαλος και στριμμένος, όπως ήταν ο ίδιος. Άνευσαμένος στο κατάστρωμα σβάρνιζε τα κύματα και το μάτι του δεν λάθευε ποτέ προκειμένου ν' αναγνωρίσει πρώτος την τριχωμή σημαία. Και πραγματικά το μάτι του. Γιατί από το 1794 ο Οράτιος δεν είχε παρα μόνο ένα. Πού είχε χάσει το άλλο;

ΣΤΟ ΚΑΛΒΙ ΤΗΣ ΚΟΡΣΙΚΗΣ

ΜΕΤΑ τη συνθήκη του Άμιεν ο Νέλσον με τον φίλο του Μάκ Ναμάρσα δεν έκανε άλλη δουλειά από το να περιφέρεται σ' άγνωστα των βορσών ακτών της Γαλλίας επαναλαμβάνοντας

από το πρωί ως το βράδυ το μίσος του εναντίον των Γάλλων και των τρδπων τους και περιμένοντας τη στιγμή να τ' αποδείξει. Τους έλεγε ελλήτες και καθάρματα. Κατηγορούσε το άτημέλητο ντόσιμό τους, την έλλειψη πειθαρχίας που τους χαρακτήριζε, την ατασταςία τους.

Ο στόλος του Χόντ, που βομβαρδίστηκε από το πυροβολικό κάποιου Βοναπάρτη, είχε άρον — άρον εγκαταλείψει στα χέρια των Δημοκρατών τη βασιλικώτατη Τουλώνα, αφού έβαλε προηγούμενως φωτιά στο Ναύσταθμο της πόλης.

Μετά απ' αυτό ο ναύαρχος Χόντ, αποδιωγμένος από τις άκτες της Προβηγκίας, ζήτησε καταφύγιο στις αρχές του 1794 στην Κορσική όπου ήθελε σ' επαφή με τον γέρο αρχηγό των Κορσικανών, Πασκουάλε Πάολι, που του υποσχέθηκε να του παραδώσει το νησί αν κατατούσε με το στόλο του τα λιμάνια Μπάτσια και Κάλβι.

Ο Νέλσον πήρε τότε εντολή να αποκλείσει τη Μπάτσια. Είχε την αφέλεια να νομίζει ότι οι κάτοικοι θα τον υποδέχονταν σαν απελευθερωτή, μα δεν ήξερε καλά τους Κορσικανούς και τον δάμαστο χαρακτήρα τους. Γρήγορα έχασε τις ελπίδες του. Οι πεζοναύτες του βοηθούσαν τέτοια αντίσταση στην κατάληψη του φρουρίου που ο Νέλσον πικαρισμένος αναγκάστηκε να αυξήσει τον αριθμό τους. Κι' αφού επιτέλους επιβλήθηκε, έβαλε πρώτα για το Κάλβι.

Το περήφανο φρούριο κτισμένο από τους Γενοβέζους σ' ένα βράχιο που έξυσιαζε το λιμάνι, διατρεί ως σήμερα ακόμη το μεγαλείο του. Τα πελώρια τείχη του περιβάλλουν την πόλη και σχηματίζουν στην κορφή τους ένα στέμμα από επάλξεις που την στολίζουν σαν διάδημα.

Ο Νέλσον έφθασε μπροστά στο Κάλβι στις 17 Ιουνίου. Είδε, πίσω από την πόλη, να ύψωνεται σαν πυραμίδα στον ουρανό η χιονοσκεπαστη κορφή του Μόντε Πάντρο. Μα σαν στρατηγός, όχι σαν ποιητής, το βλέμμα του αγκάλαζε το τοπίο. Κράτησε το Κάλβι κάτω από τα κανόνια του κι' άρχισε να το σφυροκοπεί με τις 4.000 δίδες του, που η καθεμιά σχεδόν εθρισκε το στόχο της. Οι λιθοβολοί έλπιον μιας ομάδας Γάλλων πυροβολητών, βαμμελφών βασιλοφρόνων, συμπληρώσαν το καταστρεπτικό έργο των Άγγλων. Σε λίγο, κάτω από τις συνδυασμένες προσπάθειές τους, η περήφανη πολιτεία είχε μεταβληθεί σε στάχτες. Ολιβερό θέσφατο που γέμισε από αγγαλλίαση την τραχεία ψυχή του Οράτιου.

Μα η πόλη των Γενοβέζων θα εκδικιόταν τον αλύπητο εξολοθρευτή της. Στις 12 Ιουλίου μια κορσική δόδα έπεσε μπροστά στα πόδια του κυβερνήτη του «Αγαμέμνωνος». Με το τράνταγμα μια πείρα τινάχτηκε από κάτω και τον χτύπησε στο δεξί μάτι. Μα ούτε καν μνημόνευσε αυτό το ελαφρότατο τραύμα στην έκθεσή του προς το ναύαρχο Χόντ. Αυτό όμως δεν εμπόδισε μερικές μέρες αργότερα τον χειρουργό του να παραβιβάσει διαπιστώσει τέτοια άνικανότητα όσοσως που δήλωσε πως το μάτι ήταν χαμένο.

Ο Νέλσον απέμεινε μονόφθαλμος σ' όλη την υπόλοιπη ζωή του.

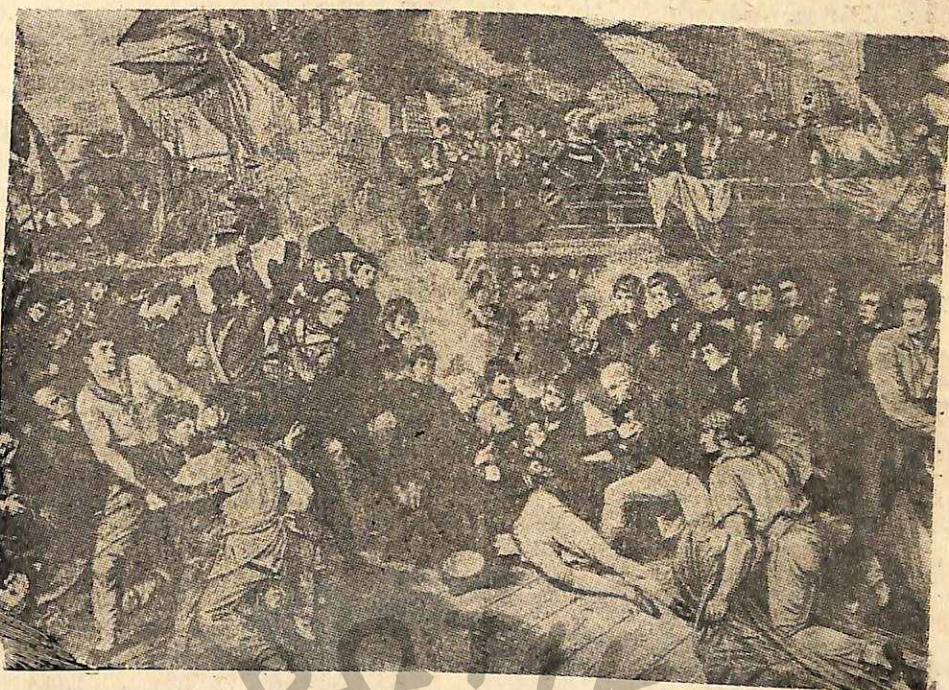
Τέως, στις 10 Αυγούστου, η κορσικανική πολιτεία παραδόθηκε. Ο Νέλσον, με την αιώνια ψυχρή λογική του, έκανε τον απολογισμό της πολιορκίας. Λογάριασε νέτε από το μαγαζάκι του στοίχισε 500 λίρες και την απώλεια ενός οφθαλμού.

Το Κάλβι είχε σταθεί γροσουζικό γι' αυτόν.

ΠΩΣ Ο ΝΕΛΣΩΝ ΕΓΙΝΕ ΚΟΤΛΟΣ

ΝΙΚΗΤΗΣ στη ναυμαχία της 1ης Μαρτίου του 1795, στην οποία οι Γάλλοι έχασαν δυο καράβια τους, ο Οράτιος Νέλσον ξεκίνησε ότι δεν είχε άμειφθεί όσο έπρεπε. Τα λάφυρα, που τα είχε μοιραστεί με το πληρώμα του, δεν τον είχαν πλουτίσει αρκετά για να μπορέσει να χτίσει στη γενέτειρά του, το Νόρφολκ, το εκτόταξ των δνείρων του. Έπρεπε λοιπόν, αν ήθελε να πραγματοποιήσει αυτή την επιθυμία του, να δργώσει κι' άλλο τις θάλασσες.

Για έναν άνθρωπο τόσο φιλοχρήματο

Ο θάνατος του Νέλσων στο Ζρ αφαλγκάρ.

σαν τον Νέλσωνα, η στρατιωτική επιχείρηση ήταν πάντοτε και οικονομική επιχείρηση. Το χρήμα ήταν αυτό που κεντρίζει τη φυσική του τόλμη.

Οι θοιαμβευτικές νίκες του Βοναπάρτη στην Ιταλία τον στενοχωρούσαν, όχι για κανένα άλλο λόγο, μα γιατί προμηνούσαν την ύπεροχη που θα έπαιρναν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις της Ήρας έναντι των στρατιωτικών επιχειρήσεων στις θάλασσες.

Οι γαλλικές ναυτικές μονάδες έμειναν αγκυροβολημένες στο λιμάνι της Τουλώνας κι' αγωνιόντουσαν να βγούν σ' ανοικτά. Ο Νέλσον λυσσούσε μ' αυτήν την άπραξία τους που τον ανάγκαζε κι' αυτόν να καθεται με δεμένα χέρια. Οι δάφνες του Βοναπάρτη του είχαν κόψει τον ήλιο. Αυτός που κανηγιόταν πως το όνομά του ήταν γνωστό σ' όλη την Εύρωπη, να τώρα που ένας καταραμένος Κορσικανός του αφαιρούσε τα πρωτεία. Αναγκασμένος να περιπολεί κατά μήκος των ακτών της Κορσικής, της Ελμπας ως τον κόλπο της Νεάπολης, βαρύνκομος περιμένοντας μια ευκαιρία που δεν έννοούσε να παρουσιαστεί. Οι Ναπολιτάνοι, κάθε άλλο από πολιορκητές, προτιμούσαν τις κηλίδες και τις καντισόντες από το μαγαζάκι. Οι Ισπανοί από την άλλη πλευρά είχαν βέβαια υπο-

γράψει μια συμμαχία με τη Γαλλία, πράγμα που του επέτρεπε κάθε τόσο να ρίχνει κι' από μια κανονιά έναντι καμιάς παραπλανημένης φρεγάτας, μα αυτά δεν ήταν παρά τιποτένια μόνο πράγματα.

Επιτέλους στις 14 Φεβρουαρίου του 1797, τα δεκαπέντε καράβια, οι τέσσερις φρεγάτες και οι δυο κορβέτες υπό τον ναύαρχο Τζέρβις — ο Νέλσον κυβερνούσε το «Κάπταιν» — συνάντησαν τον ισπανικό στόλο του Κόρντοβα στα ανοικτά του άκρωτηρίου Αγίου Βικεντίου. Είχαν ξεκινήσει από την Καρθαγίνη και κατευθύνονταν στη Βρέστη να ενώσουν με τις γαλλικές ναυτικές δυνάμεις για να παρενοχλήσουν τις αγγλικές άκτες. Μια αίφνιδιαστική επίθεση εναντίον αυτής

της ομάδας, ήταν κάτι που κατενθουσίασε φυσικά τον Οράτιο. Με τη συνηθισμένη φούρια του, ο Νέλσον που ήταν ο τελευταίος στη γραμμή μάχης, οίχτηκε κυριολεκτικά εναντίον της ναυαρχίδας «Σαντίσσιμα Τρινιτάτ» της οποίας έκοψε το δρόμο, χωρίς να λογαριάσει ότι δεν είχε παρα μόνο 74 κανόνια να ανταπαρατάξει στα 130 του πελώριου ισπανικού πλοίου.

Το «Κάπταιν», με το «Κάλλοντεν» στο ένα πλευρό του, βρόδηκε σε λίγο αντιμέτωπο με δέκα ισπανικά καράβια που είχαν σπεύσει να παρασταθούν τον ναύαρχό τους. Χωρίς την έγκαιρη έμμεπαση του άγαπητου συντρόφου Κόλλινγκουουντ, ο Νέλσον θα είχε άσφαλώς πληρώσει με τη ζωή του την παράτολμη πράξη του. Η «Σαντίσσιμα Τρινιτάτ» ωστόσο έπωφελήθηκε από το σκοτάδι της νύχτας για να γλυτώσει από την καταδίωξη των Άγγλων. Τρομερή αναποδιά αυτή για τον Οράτιο που αγαπούσε να δρέπει τους ζουμερούς καρπούς της νίκης.

Ένα περιστατικό χαρακτηρίζει όλο το πνεύμα της ναυμαχίας αυτής του Αγίου Βικεντίου. Ένώ την άλλη μέρα τα ισπανικά πλοία συγκεντρώνονταν για να πούν σε παράταξη μάχης, ο ναύαρχος Τζέρβις και ο βοηθός του Κάλντερ παρακολουθούσαν τις μανούβρες τους. Ο Κάλντερ ανα-

κοίτωνσε στὸν Τζέροβι τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐ-
χθρικών πλοίων ὅπως ἔμπαιναν ἕνα —
ἕνα στὴ σειρά. Ἀρχισε τὴν ἀπαρτίμω-
σή του μὲ δὶκτῶ πλοῖα καὶ ἔφθασε αἰώως
ὥς τὰ ἐκκοιπέντες. Μὲ τὸν κάθε νύκτι
ἀπὸ τὸν ἀνὴγγελλε ὁ Τζέροβι ἡρκεῖτο ν'
ἀπαντᾷ μὲ τὴν μεγαλύτερη ψυχραιμία:

— Θανατία, κύριε, θανατία.

— Τώρα ἔγιναν ἐκκοιπέντες.

— Ἀρκεῖ! τὸν ἔκοψε παγερὰ ὁ ναυα-
ρχος. Καὶ πενήντα νὰ γίνουν θὰ ἐπιτεθῶ
λίγο ἀργότερα, σὺν ἀναβαρσὺ τῆς
μάχης, ὁ Κάλντερ πληροφορήσε μὲ κακεν-
τρέχεια τὸν ναύαρχο, ὅτι ὁ Νέλσον ἔκα-
μνε τοῦ κεφαλιῷ του καὶ ὠμοῦσε ἐναν-
τίον τῆς «Σαντίσμου Τρινιτάς» ἀγνο-
ώντας τὴν πενταρχία καὶ τὶς ἐντολὲς ποὺ
εἶχε πάρει.

— Ἄν διαπράξετε ποτὲ τὸ ἴδιο σφάλ-
μα, Κάλντερ, ἀπάντησε ὁ Τζέροβι, νὰ
εἰστέ βέβαιος ὅτι θὰ σᾶς συγχωρέσω.
Κι' ὁ ναύαρχος, μετὰ τὸ τέλος τῆς ναυ-
μαχίας ποὺ πρόσθετε μιὰ ἀκόμη νίκη στὸ
ἐνεργητικὸ τῆς ἀγγλικῆς ἡμερίας, ἀνα-
γνώρισε πρῶτον ὅτι ὁ Νέλσον εἶχε ἄ-
ποδειξετὶ ἐν ἥρωας τοῦ πανηγυριοῦ.

Σὲ ἀνταμοιβὴν ὁ μονόφθαλμος κυβερνή-
της πῆρε τὸ βαθμὶ τοῦ ἀντιναύαρχου μὲ
λάφυρα 180.000 λιρῶν στεργινῶν. Ἐ-
λάμπε ἀπὸ χαρά. Ἐπιτέλους ἡ τύχη ἄρ-
χισε νὰ τοῦ χαμογελά. Οἱ τρέλλες τῶν
Ἰσπανῶν πράγματι τοῦ ἔδιναν τὴ δύνα-
τότητα νὰ ἐλπίσει σὲ νέες ἐπιτυχίες. Τοῦς
ἀναζήτησε μὲ τὸ καρδί τὸν «Θησεῦς»
στὴν Τενερίφη τῶν Καναρίων νήσων.
Εἶχε πληροφορηθεῖ ὅτι ὁ ἀντιβασιλεὺς
τοῦ Μεξικοῦ ἔστειλε ἕνα πλοῖο μὲ χρυσὸ
στὸ Σάντα — Κροῦξ τῆς Τενερίφης. Ἐμ-
πρὸς λοιπὸν!

Στις 20 Ἰουλίου ὁ «Θησεῦς» παρο-
υσίασθε μπουσσά στὸ Σάντα — Κροῦξ.
Ἐστειλε τηλεγράφο στὸν Ἀδὸν Ἀντόνιο
Γκουτιέρρεθ, γενικὸ διοικητὴ τῶν Κανα-
ρίων, νὰ παραδοθεῖ χωρὶς ἀναβολή. Μὰ
ὁ Ἰσπανὸς ἀρνήθηκε.

— Ὁ κύβος ἔχει ριφθεῖ, δήλωσε ὁ
Νέλσον. Ἀποῦ εἶναι ἔτσι θὰ καταστρέψω
τὸ Σάντα — Κροῦξ καὶ τὶς ἄλλες πό-
λεις τοῦ νησιοῦ.

Ἐστῆσε τὰ κανόνια του, διέταξε νὰ
βογῶν ἀπὸ τ' ἀμπάρια οἱ σκοιενέες σκά-
λες καὶ παράγγειλε στὸ πλήρωμά του
νὰ εἶναι ἔτοιμο γιὰ τὴν ἀπόβαση. Μὰ
ποῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπόβασή
του; Ἐκεῖ φυσικὰ ὅπου ὅληχε ὁ μεγα-
λότερος κίνδυνος, ὅπου κανένας λογικὸς
ἀνθρώπος δὲν θὰ ἐπιχειροῦσε κάτι τέ-
τοιον καὶ ὅπου ὁ ἐχθρὸς δὲν μπορούσε ποτε
νὰ φαντασθεῖ πὼς ἦταν δυνατόν νὰ γίνῃ
ἀπόβαση.

Ὁ παρόλομος Νέλσον παρ' ὅλη τὴν
κακοκαιρία ποὺ σήκωνε πελώρια κύματα
καθιστοῦσε τὴν ἐπιχείρησιν ἀκόμη πὺ
δύσκολη, ἐπετέθη καὶ ὁ ἴδιος μαζί μὲ τοὺς
πεζοναῦτες του.

— Ἀδριο τὸ κεφάλι μου θὰ εἶναι στε-
φανωμένο μὲ δάρφνες ἢ μὲ κυπαρίσσια.
Ἡ ἔκφραση αὐτὴ τοῦ ἦταν ἰδιαίτερα
προσηφίης σὲ παραμονὲς μεγάλων μα-
χῶν.

Τὴν νύχτα τῆς 24ης Ἰουλίου βγήκε
στὸ μῶλο, ποὺ ἦταν στὸ κέντρο ἀκριβῶς
τῆς πόλης. Μιὰ ριπή τὸν ὀλγχει κάτω,
ἐπαλύνει νεκροὺς δίπλα του ἐπὶ ἄνδρες
καὶ τοῦ ἀρπάζει ὅλο τὸ δεξιὸ χεῖρ ἀπὸ
τὸν ἀγκῶνα καὶ κάτω.

Ὁ κονιάδης του Γκόσια Νίσμπει —
ὁ Νέλσον εἶχε παντρευτὲ τὸ 1787 τὴν
κόρη τοῦ γιαιοῦ Νίσμπει στὴ νήσο Νέ-
βις τῶν Ἀντίλλων, ὅπου βρισκόταν ἡ
μοῖρα του — ἔτρεξε πρὸς τὸ μέρος του,
ἔριξε τὸ πανωφόρι του πάνω στὸ τρομε-

ρὸ τραῦμα, ἔσπρωξε τὸν ναύαρχο σ' ἕνα
πλοῖο τοῦ μῶλου καὶ ἀγνοώντας τὶς ἐ-
χθρικές ριπὲς ποὺ μεταφταν ὀλόγυρά του,
θέλησε νὰ τὸν μεταφέρει ὥς τὸν «Θη-
σεῦς» γιὰ νὰ τοῦ δοθῶν οἱ πρῶτες βοή-
θειες. Ὁ Νέλσον ὅμως ὑπέφερε τόσο
πολὺ — ἂν καὶ δὲν παραπονιόταν — ποὺ
ὁ Γκόσια προτίμησε νὰ τὸν πᾶει στὸ πλοῖο
«Σήχορς» ποὺ ἦταν πλησιέστερο. Μὰ ὁ
Νέλσον, πάντοτε τζέντλεμαν, γνωρίζον-
τας ὅτι τὸν καρδί βρισκόταν ἡ γυναίκα
τοῦ κυβερνήτη θέλησε νὰ τὴν ἀπαλλάξῃ
ἀπὸ τὸ θέαμα τῆς πληγῆς του καὶ ἀρ-
νήθηκε ν' ἀνεβθεῖ στὸ «Σήχορς». Ἰπποτι-
κὴ χειρονομία ἥρωος.

Ὅταν ἐπιτέλους πλευρίσαν στὸν «Θη-
σεῦς» χρειάστηκε ν' ἀναρριχηθεῖ μόνος
τοῦ μὲ τὸ ἕνα μόνον χεῖρ ὥς τὸ κατάρω-
μα. Εἶχε διατηρήσει ὅλη τὴν πνευματικὴ
του διαύγεια καὶ ὅταν ὁ χειρουργὸς τοῦ
καρβιοῦ του ἀφῶν ἐξήτασε τὴν πληγὴ
κούνησε θλιβερὰ τὸ κεφάλι του, τοῦ ἔ-
δωσε ἐντολή νὰ κάνει ἀμέσως τὸν ἀκρω-
τηριασμό.

Ὅταν ἔμαθε τὸ δυστύχημα ποὺ συνέ-

Ἡ κηδεῖα τοῦ Νέλσονος.

βη στὸν Ἀγγλο ναύαρχο, ὁ Ἀδὸν Ἀν-
τόνιο Γκουτιέρρεθ ἐξέφρασε τὴν λύπη του
καὶ παρ' ὅλο ποὺ διέθετε 8.000 ἄνδρες
γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς πόλης, ἀ-
φησε τοὺς ἐπιτιθέμενους νὰ ἐπιδιωσθοῦν
ἔξω ἀπὸ τὰ πλοῖα τους χωρὶς ἄλλες δια-
τυπώσεις.

Τρεῖς μέρες μετὰ τὸν ἀκρωτηριασμό
του, ὁ ναύαρχος ῥῆκε τὴ δύναμιν νὰ ὑ-
πογράψῃ μὲ τὸ ἀριστερὸ χεῖρ του μιὰ
εὐχαρηστηρίο ἐπιστολή, ὅπου ἐπαινεῖ
τὸν Ἰσπανὸ γιὰ τὴ μεγαλοφυΐα του
καὶ τοῦ ἐκδηλώνει τὴν εὐγνωμοσύνην του
μὲ τὴν ἀποστολὴν ἐνὸς κεφαλιῷ τυρὶ καὶ
ἐνὸς βαρελιοῦ μύζου.

Δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι τὸ δῶρο
αὐτὸ ἐλάφρυνε πολὺ τὸ πονγγλὶ τοῦ ναυάρ-
χου. Μὰ ἂς μὴ δοῦμε σ' αὐτὴν τὴν χει-
ρονομία του παρὰ μόνον τὴν πρόθεσιν.
Ὁραία ἐποχή, ὅπου τὰ ῥόδα τοῦ ἱππο-
τισμοῦ λουλούδιζαν τὸ ἀσάμι τῶν πα-
νοπλίων.

Ο ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΜΠΟΤΚΙΡ

ΣΤΟ ἀναμεταξὺ ὁ Βοναπάρτης ἐξα-
κολοῦθοῦσε νὰ σκανδαλίζει τὸν κό-
σμο. Ὁ ταρξίας αὐτοῦ τῆς μιᾶς

πιθαμῆς εἶχε ξεκινήσει σὲ κατάκτηση
τῆς Ἀνατολῆς, ἴσως καὶ τῆς Ἰνδίας. Εἶ-
χε βγεῖ στὴν Αἴγυπτο μὲ συνοδεία σο-
φῶν, μὰ καὶ μὲ πολυάριθμο στρατό. Ἐ-
πὶ πᾶσι τὶς διακηρύξεις του στὸ Κάιρο
ἐστρατηγὸς, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου.

Ὁ! δὲν εἶχε ἔξαρηθεῖ ἀπὸ τὸν Νέλ-
σωνα ποὺ ὁ Βοναπάρτης τὸν κατάφερε νὰ
διασχίσει τὴ Μεσόγειο σῶος καὶ ἀβλαβῆς.
Ὁ Ὁράτιος εἶχε ἐπιχειρήσει τὰ πάντα
γιὰ νὰ τοῦ κόψει τὸ δρόμο. Ἐνας πο-
νηρὸς δαίμονας θαρρεῖς εἶχε παρατείνει
αὐτὸ τὸ χροῦτοῦλι πηγαίνοντας τὸν Νέλ-
σωνα στὴν Ἀλεξάνδρεια, τὴν ὥρα ποὺ
τὸ λιμάνι ἦταν ἄδειο ἀπὸ κάθε γαλλικὸ
πλοῖο, ἀνεβάζοντάς τον πάνω στὸ Βό-
σπορο, μὲ τὴ σκέψη ὅτι ὁ στόλος τοῦ
Μπουὲ εἶχε φθάσει στὴν Κωνσταντινού-
πολη καὶ ξανακατεβάζοντάς τον στὴν Ἀ-
λεξάνδρεια πάλι γιὰ νὰ βρεῖ τὸν ἐχθρὸ
ἀγκροβολημένο μπουσσά στὸ Ἀμπουκίρ.

Ἡ δὲν γὰ τὸν Νέλσον αὐτοῦς τοὺς
καταραμένους Γάλλους! Θέλουν δὲν θέ-
λουν θὰ τοὺς ἀνάγκαζε αὐτοὺς νὰ δώσουν
μάχη.

Ὁ ἀντιναύαρχος Μπουὲ νόμιζε τὸν ἑ-
αυτοῦ τοῦ ἀρκετὰ ἀσφαλισμένο, ἀγκυρο-
βολημένος ὅπως ἦταν κατὰ μῆκος τῶν
βοράων τῆς ἀκτῆς, ὅπου ἔμενε τόσο στε-
νὸ πέρασμα ποὺ κανένας στόλος ἀνοι-
κτικῆς θάλασσας δὲν θὰ τολμοῦσε ποτε
νὰ χωθεῖ ἐξ αἰτίας τοῦ μικροῦ ρεύματος
νεροῦ. Μὰ λογάρισε χωρὶς τὸν ξενοδό-
χο, χωρὶς δηλαδὴ τὸν Νέλσωνα. Ἡ τα-
κτικὴ του, ἀντίθετη πρὸς ὅλους τοὺς
πατροπαράδους κανόνες τοῦ κατὰ θά-
λασσαν ἀγῶνος, ἦταν νὰ μὴ κανονιοδο-
λεῖ τὴν ἐχθρὴν γοαμῆ, ἀλλὰ νὰ τὴν
πλησιάζει στὸ θῆρος τοῦ πέμπτου ἢ ἕκτου
πλοίου τῆς πρωτοπορίας καὶ κόβοντας
ἔτσι τὴ γοαμὴ στὴ μέση, νὰ βάξει καὶ
τὰ δυὸ κομμάτια μεταξὺ δυὸ πυρῶν. Αὐ-
τὸ ποὺ ὀνομάστηκε «Νέλσον τάτς» —
τὸ κτύπημα τοῦ Νέλσονος δηλαδὴ — δὲν
ἦταν τὸν κάτω — κάτω παρὰ μιὰ ἐφαρ-
μογὴ τῆς ναπολεοντείου στρατηγικῆς με-
ταφερομένη στὸν ναυτικὸ τομέα. Ἡ ἀ-
ξία τοῦ Νέλσονος βρίσκεται στὸ ὅτι τὴν
πραγματοποίησε σὲς χειρότερες συνθήκες
ποὺ μπορούσαν νὰ παρουσιαστοῦν ποτε
ἐξ αἰτίας τοῦ ἐλάχιστου χώρου ποὺ τοῦ
ἄφηνε ἡ τοποθέτηση τῶν ἀγκυροβολημέ-
νων γαλλικῶν πλοίων.

Τὸ ἕνα πῶς ἀπὸ τ' ἄλλο καὶ ἀπομακρυ-
μένα μεταξὺ τους ὁ γαλλικὸς στόλος ἔ-
φαγε βροχὴ ἀπὸ ὀβίδες ποὺ τὸν διέλυσε.
Ὁ δυστυχὴς Μπουὲ, κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν
πύρινο κατακλυσμὸ, ἀγωνίστηκε γενναία
πάνω στὴ ναυαρχίδα του «Ανατολή». Μὲ
βγαλμένο τὸ ἕνα πόδι του, ζήτησε νὰ
τὸν δέσουν στὸ κατάρωμα καὶ πέθανε
παρακολοφώνοντας μιὰ ἀσύγκριτη κατα-
στροφή. Σὲ λίγο ἡ «Ανατολή» ἀνατινα-
ζόταν παρασέροντας στὸ θάνατο τὸν ἥδη
τραυματισμένο πλοῖαρχο τοῦ Καζαμπάνκα
καὶ τὸν γιὸ τοῦ Τζιάκομο, ἕνα μικρὸ
ἥρωα δέκα ἔτων.

Οἱ κανόνι τῆς μάχης καλύπτουν τὶς
ἄλλες λεπτομέρειες τῆς τρανταχτικῆς γαλ-
λικῆς αὐτῆς ἡττας. Ξεχώριζαν ὡστόσο
στοὺς κανονίους τῆς 3ης Διγούστου τὰ
σπασμένα κατάρωτα, τὰ σκοιμένα πανὰ
καὶ ἡ καμένη γέφυρα τοῦ «Τονάν», ὅ-
που ἕνα βαρελί μὲ σὰν περιεχε τὸν
κορμὸ τοῦ ἡρωικοῦ Ντυπετι — Τούαρ,
ποὺ, μὲ κομμένα τὰ δυὸ πόδια του, εἶχε
ζητήσει νὰ στηθεῖ στὴν πύργον, ἀρρηχ-
τὸς ἀκόμη καὶ πεθαμένος.

Ὁ Μισέλ Μπουρντέ Πλεβὶλ στὸ δι-
βλίο του «Αὐτοὶς ἦσαν ὁ Νέλσον» ἀνα-
φέρει ἕνα περιεργὸ ἐπιστόδιο τῆς μετα-
μένης περιπέτειας τοῦ Ἀμπουκίρ. Ἐνα

κομμάτι ἀπὸ τὸ μεγάλο κατάρω τῆς «Α-
νατολῆς» ποὺ περιουλέεξαν οἱ Ἀγγελοι,
σκάφηκε σὲ σχῆμα φερέτρου καὶ προ-
σφέρθη ἀπὸ ἕναν Ἀγγλὸ πλοῖαρχο ὡς
δῶρο σὺν νικητῇ τῆς ἡμέρας. Παράξε-
νο ὁμολογουμένως δῶρο, τοῦ ὁποίου ὁ-
στόσο ὁ παραλήπτης δὲν ἀντιλήφθηκε τὴν
μακάδρια πλευρὰ οὔτε τὴν κακόβουλη προ-
φητεία.

Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες ἡ Νεάπολη εἶ-
δε νὰ καταφθάνει φριαμβευτικὰ ὁ ἀγγλι-
κὸς στόλος. Ὁ Νέλσον ἦταν τραυματι-
σμένος μὰ νικητῆς. Ἐπείστηρε μὲ τὸ
κεφάλι στεφανωμένο δάρφνες καὶ πλου-
σιώτερος κατὰ μιὰ ἐτησία ἐπιχορήγηση 2.
000 λιρῶν στεργινῶν καὶ τὸν τίτλο τοῦ
Βαρόνου τοῦ Νείλου καὶ τοῦ Μπάρονχαμ
— Θόρπε.

Ο ΕΡΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΛΑΙΔΗΣ ΧΑΜΙΛ- ΤΟΝ

ΣΤΗ Νεάπολη ὁ Ὁράτιος συνδέθη-
κε μὲ τὴ γυναῖκα τοῦ Ἀγγέλου
προσθευτῇ: ἕνα ὑπέροχο πλάσμα
τοῦ ὁποίου τὴ μορφή χάιδεψε ἡδονικὰ
ὁ χωστῆρας τοῦ Γκραναιμπορόου. Ἐδ-
νὸ χέστερο ὅμως ἀπὸ τὸν ζωγράφον, τὸ ἴδιο
τὸ μοντέλλο μπόρεσε νὰ χαϊδέψῃ τὸ μο-
ναδικὸ χεῖρ τοῦ Ἀγγέλου ναυάρχου.

Αὐτοὺς ὁ ἄγγελος εἶχε γεννηθεῖ στὴ
λάσπη. Στὰ δεκατέσσερα χρόνια πέταξε
μὲ τὰ δικά της φτερὰ στὸν κόσμο τῆς
ἀκολασίας, χωρὶς τίποτε ὥστόσο νὰ χά-
σῃ ἀπὸ τὴ λευκότητά της. Ἐνα θαῦμα
ὁμορφιάς καὶ χάριος. Μετὰ ἀπὸ πολλὰς
περιπέτειες ἡ Ἐμμα Λάιους κατέληξε
σὲ κάποιον Γκρεβὶλ ποὺ, ἐκμεταλλευόμε-
νος τὴν ὁμορφίαν της, τὴν ἐγκατέστησε
στὸ ἀνετο σπίτι τοῦ οὐρ Οὐίλλιαμ Χάμιλ-
τον, διπλωμάτου παλαιᾶς οἰκογενείας, ποὺ
εἶχε σταλεῖ ἀπὸ τὴν κυβέρνησή του στὴ
Νεάπολη, τὴν πατρίδα τῆς ἡδονῆς καὶ
τοῦ ἔρωτα.

Στὴν Ἀλλὴ τῆς Νεάπολης βασίλευε μιὰ
ἀδελφὴ τῆς Μαρίας — Ἀντουανέττας, ἡ
Μαρία — Καρολίνα ποὺ, σὰν γυναίκα
τοῦ βασιλιά Φερδινάνδου καὶ πρώτη
Κυρία τοῦ βασιλείου τῆς Νεάπολης, ἔδι-
νε πρώτη καὶ καλύτερη τὸ παράδειγμα
γιὰ τὰ πὺ ἐξάλλα ξεφαντώματα. Αἰσθη-
σιακὴ καὶ ἀδιάντροπη, ἡ Μαρία — Καρο-
λίνα ἐπεδεικνυε ἀνοικτὰ τὸν εὐνοούμενὸ
της, κάποιον Ἀκτον, ποὺ χάρις σ' αὐ-
τὴν εἶχε γίνῃ ὀυνογός. Κανόνες τῆς
δημόσιας ὑποθέσεως μὲ τὴν ἴδια ἀναι-
σθησία καὶ σιγουργία ὅπως καὶ τὶς ἰδιω-
τικές του. Ὁ Φερδινάνδος, ὁ ἀπατημένος
σῖγγος, δὲν ἔπαιρνε εἴδηση γιὰ τὸ πα-
ραμυρρό.

Ἀλυσσοδεμένος στὰ ναπολιτάνικα ἀκρο-
γιάλια χάρις στὰ μάγια τῆς λαίδης Χά-
μιλτον — αὐτῆς τῆς νέας Κίρκης — ὁ Ὁ-
ράτιος εἶχε ἀρτίσει νὰ παραμελεῖ τὴν
ἐργασία του καὶ νὰ ξεχνᾷ τὸ λόγο τῆς
παρουσίας του στὴν Ἰταλία.

Δὲν μπορῶ παρὰ νὰ σοῦ ἐπαναλά-
βω τὴν πραγματικὴ μου λύπη ποὺ βλέπω
νὰ παρατείνεται τόσο πολὺ ὁ σταθμὸς
σου στὴ Μεσόγειο, τὸν προειδοποιῶσε
ἕνας φίλος του.

Μὰ τί μπορούσαν νὰ κάνουν αὐτοὶ οἱ
συστάσεις μπροστὰ στὴ γοητεία τῆς Ἐμ-
μας; Ἦταν σὰν νὰ τοῦ ἔλεγες ὅτι ὀπῆ-
χε κάπου στὴν Ἀγγλία μιὰ νόμιμη σύ-
ζυγος, μιὰ Φαννὶ Νέλσον, ποὺ εἶχε θορυ-
βηθεῖ ἀπὸ τὶς ἀπιστίες τοῦ συζύγου της
καὶ ἐδαρλότως θὰ τὸν τραβοῦσε, ἂν τῆς
ἦταν δυνατόν, ἀπὸ τὸ ἄδειο μανίκι τῆς
στόλης ἡν γιὰ νὰ τὸν ἐπαναφέρει ἐπὶ
χόμῃ.

Μὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἐμμα ὁ Ὁράτιος
εἶχε καὶ ἄλλα σχέδια. Εἶχε ἀποσπολήσει
προσάτης τῶν βασιλέων τῆς Νεάπολης,
συμμάχων τῶν Ἀγγλων, καὶ ἤθελε νὰ
τοὺς βοηθήσει νὰ ἀποκτήσουν τὸ βασι-
λεῖό τους, νὰ τὸ ἀποσπᾶσουν δηλαδὴ ἀ-
πὸ τὰ νύχια τοῦ καταραμένου στρατη-
γοῦ Σαμπιονέ, ποὺ τὸ Διευθυντήριο εἶ-
χε τοποθετήσει ἐπικεφαλῆς τῆς Παρθενο-
παίας Δημοκρατίας, γιὰ αὐτοὶ οἱ ἐντάμ-
ναι Φρέντες εἶχαν ἀρχίσει νὰ ἱδρύουν Δη-
μοκρατίες σ' ὅλη τὴ χερσόνησο. Ἀπὸ τὴν
Καλαβρία καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ στόλου
τοῦ Νέλσονος, θὰ ξεκινούσε ἡ ἀντεπα-
νάσταση ποὺ θὰ ξανάδινε στὴ Μαρία —
Καρολίνα καὶ τὸν Φερδινάνδο τὰ νόμιμα
δικαιώματά τους.

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἀνέλαβε νὰ ἐτοιμάσει
τὴν ἀνάκτηση τοῦ βασιλείου τῆς Νεάπο-
λεως, ἦταν ὁ καρδινάλιος Ροῦφο. Μη-
χανορράφος, κακεντρέχης καὶ βυπουλος εἶ-
χε συγκεντρώσει γύρω του διάφορα ἀπο-
βράσματα τῆς κοινωνίας καὶ παλιούς κα-
ταδίκους γιὰ νὰ γαλβανίσει τὸ ζῆλο τῶν
ἐτεροκλιτῶν στρατευμάτων του.

Μιὰ μέρα ὁ ἐπικεφαλῆς τῶν Καλαβρε-
ζων, μὲ τὴν συγκατάθεση τοῦ Νέλσονος,
ἐπαίλυνε τὶς ἀδελφές του ἐναντίον τῆς
Παρθενοπαίας Δημοκρατίας. Τὸ δογιο
ποὺ ἐπακολούθησε καὶ συγκεκρυμένα οἱ ἐ-
πιθέσεις ἐναντίον τοῦ Καστέλλο ντὲ Ἀ'
Οὐόδο, ποὺ φυλάει τὴν εἰσοδὸ τοῦ λιμα-
νοῦ τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ ὄχρου
Σαίντ — Ἐλμο ποὺ στεφανώνει τὴν πόλη,
οἱ μάχες σῶμα πρὸς σῶμα μεταξὺ τῶν
δρῶν τοῦ καρδινάλιου καὶ τῶν ὑπερα-
σπιστῶν τῆς Παρθενοπαίας Δημοκρατίας,
οἱ διώξεις, οἱ φυλακίσεις καὶ οἱ ἀπαγο-
νισμοὶ στάθηκαν ὁ ἐπίλογος τῆς αἱματη-
ρῆς αὐτῆς Ἀνάκτησης. Ὁ αὐτὸ ἀναφέρον-
ται μὲ ἀνατριχιαστικὲς λεπτομέρειες στὸ
χρονικὸ τοῦ Πιέτρο Κολέττα καὶ στὰ Ἀ
πομνημονεύματα τοῦ Γ. Πέπε. Ἰδιαίτε-
ρα σιγματίζεται ἡ διαγωγή τοῦ ναύαρχου
Νέλσονος. Ποτὲ ἄλλοτε στὴν Ἱστορία,
μεγάλος ἄνδρας, γοητευμένος ἀπὸ τὰ ὄ-
ρατα μάταια μιᾶς «Ἐμματος» δὲν ἐφθασε
σὲ τέτοια κατὰπτωση.

Εἶχε νὰ ξεκαθαρίσει λογαριασμοὺς μὲ
τὸν ναύαρχο Καρτασιόλο ἔνοχο στὰ μάτια
του ποὺ ἠγῆθηκε τοῦ δημοκρατικοῦ στό-
λου καὶ προπάντων ποὺ περιφρόνησε τὴν
Ἀγγλίδα τυχοδιώκτρια ποὺ μὲ τὸ ὄνομα
τῆς λαίδης Χάμιλτον ἐφανίζονταν σὰν
φίλη τῆς Μαρίας — Καρολίνας. Ζήτησε
νὰ τοῦ τὸν παραδώσουν σιδεροδεσμένο, σὰν
κοινὸν πειρατὴ, καὶ τοῦ ἐπεφύλαξε τὸ
θάνατο ποὺ ἐπέβαλαν στοὺς πειρατὰς.

Ο ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΙ- ΤΑΝΟΥ ΝΑΤΑΧΟΤ

Ἡ ΑΓΓΛΙΚΗ ἐθνικότητά του ὀπλοχρε-
ωνε τὸν Νέλσωνα νὰ κρατηθεῖ παρ-
άμερα ἀπὸ τὸ ξεκαθάρισμα λογα-
ριασμῶν ποὺ εἶχαν ἀνοίξει οἱ Ναπολιτά-
νοι μεταξὺ τους. Σκλάβος ὅμως τοῦ ἔ-
ρωτα τοῦ ἔχασε τὰ πάντα, χρεὸς, ἀξιο-
πρέπεια, ἀνθρωπισμὸς.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια κρίνουν τὸν Ἀγ-
γλο ναύαρχο οἱ Ρενέ Μπουτιέ καὶ Ἀν-
τρέ Λαφόργκ στὴν ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέ-
ρουσα μελέτη τους «Ἡ ναπολιτάνικη ζωὴ
τὸν 18ο αἰῶνα». Οἱ ἴδιοι αὐτοὶ συγγρα-
φεῖς περιγράφουν σ' ἕνα ἀνατοχιστικὸ
κεφάλαιο τὴν τρομερὴ σκηνὴ ποὺ παρα-
κολούθησε ὁ ὅμοιος τῆς Νεάπολης τὴν
29η Ἰουνίου τοῦ 1799.

Μπροστὰ στὸν Νέλσωνα καὶ τὴν Ἐμμα
ποὺ στεκόταν δίπλα του στὸ κατάρω-
μα τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος, σφύρηκε

Η ΛΑΙΔΗ ΧΑΜΙΛΤΟΝ

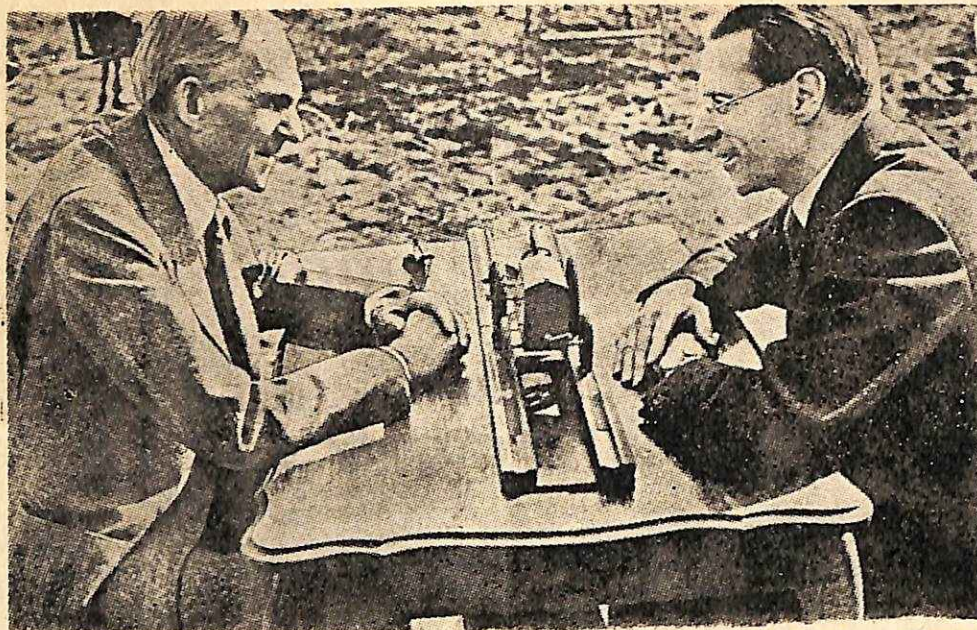
κάτωχρος, μὲ πελώρια γένια καὶ ἐξουθε-
νωμένους ὁ Φραντσέσκο Καρτασιόλο, ποὺ
εἶχε καταδικασθεῖ σὲ θάνατο ἀπὸ ἕνα
στρατοδικεῖο βασιλοφρόνων Ναπολιτάνων
ἀξιωματικῶν, τοὺς ὁποίους ὁ Νέλσον εἶ-
χε συγκεντρώσει ἄρον — ἄρον. Ἐνῶ
ἀνέβαιναν τὸν ἀτυχή Ναπολιτάνο ναύα-
ρχο στὴ γέφυρα τοῦ πλοίου «Μινέρβες», ὁ
Νέλσον ἐξηγοῦσε μὲ τὴν ἡσυχία του
στοὺς ναυτες ποὺ τὸν κύκλωναν τὶς τε-
χνικὲς ἀρετὲς τῶν ἀγγλικῶν πλοίων ποὺ
ἦσαν ἀγκυροβολημένα στὸ λιμάνι. Ὁ
Καρτασιόλο ζήτησε τότε τὴν ἐξαιρετικὴ
εὐνοία νὰ τουφεκισθεῖ καὶ ὅχι ν' ἀπαγ-
χωνισθεῖ, μὰ ὁ Νέλσον ἀλύπητος ἀρνή-
θηκε νὰ τοῦ κάνει αὐτὴν τὴν τελευταία
χάρη.

Στις 5 τ' ἀπόγευμα, τὴν ὥρα ποὺ ὁ
ὅμοιος τῆς Νεάπολης βυθίζεται σὲς πύ-
γλικες του ὁμορφίες, ὁ ναύαρχος Καρ-
τασιόλο ἀνεβάστηκε στὸ ψηλότερο κα-
τάρω τῆς «Μινέρβας» καὶ σὲ λίγο ὅλο
τὸ λιμάνι εἶδε τὸ σῶμα του νὰ αἰωρεῖ-
ται στὴ βραδυνὴ αὐρά. Ὁ ἐγωισμὸς τοῦ
Ὁράτιου, ἀνάξιο συναίσθημα γιὰ τὸν νι-
κητὴ τοῦ Ἀμπουκίρ, εἶχε ἱκανοποιηθεῖ
μ' αὐτὸ τὸ θέαμα ντροπῆς.

Τὸ χρονικὸ τῆς ἐποχῆς ἀναφέρει ὅτι
ὅταν ἐξερέμασαν τὸν Καρτασιόλο, τοῦ
ἔδωσαν βαρεθία στὰ πόδια, καὶ τὸν πέτα-
ξαν στὴ θάλασσα. Τὸ πῶμα του ὅμως
ποὺ ἀπὸ τὰ ρεῖματα τοῦ νεροῦ ξαναέ-
θηκε στὴν ἐπιφάνεια ἔτυχε νὰ βρεθεῖ
μπροστὰ στὴν πύργον ἀκριβῶς τοῦ πλοίου
ποὺ ξανάφερε τὸν Φερδινάνδο στὸ ξα-
νακροῦσιν ἐν βασιλείῳ του. Ὁ βασιλεὺς
διέειδε σ' αὐτὸ τὸ πειριστικὸ ἕνα κακὸ
οἰωνό. Τοῦ φαινόταν ὅτι ὁ ναύαρχος του
ἐρχόταν νὰ τοῦ ζητήσει ἀπονομή δικαιο-
σύνης. Ἐνὰς ἱερέας ποὺ στεκόταν δίπλα
του μονομύησε:

— Θὰ ἔλεγες κανεὶς ὅτι ὁ νεκρὸς ἔρχε

31

Οι δυο μεγάλοι του αυτοκινήτου, οταν συνεργάζονταν: 'Ο Χένρυ Φόρντ (αριστερά) κι' ο Χάρρυ Φέργκιουσον. Φωτογραφία του 1939.

άλογο ήταν ακόμα ό,τι υπήρχε φθηνότερο...

Κάθε βράδυ, όταν γύριζε από τις περιοδείες του, ο Φέργκιουσον πήγαινε στο μηχανουργείο του, στο γκαράζ του στο Μπέλφαστ. Από την επίμονη εργασία του βγήκε το μοντέλλο του τρακτέρ, που μπροστά του πόζαρε ο Φόρντ κι' ο Φέργκιουσον για την περίφημη φωτογραφία του 1939. Αντί να τραβά το αλμπρί, το καινούργιο τρακτέρ γινόταν ένα σώμα μαζί του με ένα υδραυλικό σύστημα: Χωρίς να κατεβαίνει από τη θέση του, ο οδηγός μπορούσε να ρυθμίζει τη λειτουργία του αλμπριού. Συνάμα είχε λυθεί το πρόβλημα του δάκρυου του τρακτέρ: 'Επειδή το σύστημα ήταν ενιαίο, όσο περισσότερη αντίσταση εύρισκε το αλμπρί, τόσο περισσότερο πίεζαν το χρώμα οι τροχοί του τρακτέρ. Τό «Σύστημα Φέργκιουσον» είχε γεννηθεί.

Η 'Αγγλία έκανε τότε ένα από τα μεγάλα σφάλματά της. Κανένας από εκείνους, που ο Φέργκιουσον προσπάθησε να προκαλέσει το ενδιαφέρον τους, δε θέλησε να πεισθεί. 'Ενας κτηματίας, στον οποίο ο Φέργκιουσον εξήγησε το σύστημά του μία βροχερή ημέρα, του είπε:

— Πολύ καλά, κύριε, αλλά έχω συνηθείσει διαφορετικά.

Στό τέλος, κουρασμένος από μια χώρα που έμενε στενοκέφαλα συντηρητική, ο Φέργκιουσον αποφάσισε να προσφέρει την εφεύρεσή του στην 'Αμερική. Και διέσχισε τον 'Ατλαντικό.

«ΑΓΟΡΑΣΕ ΜΟΥ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ!»

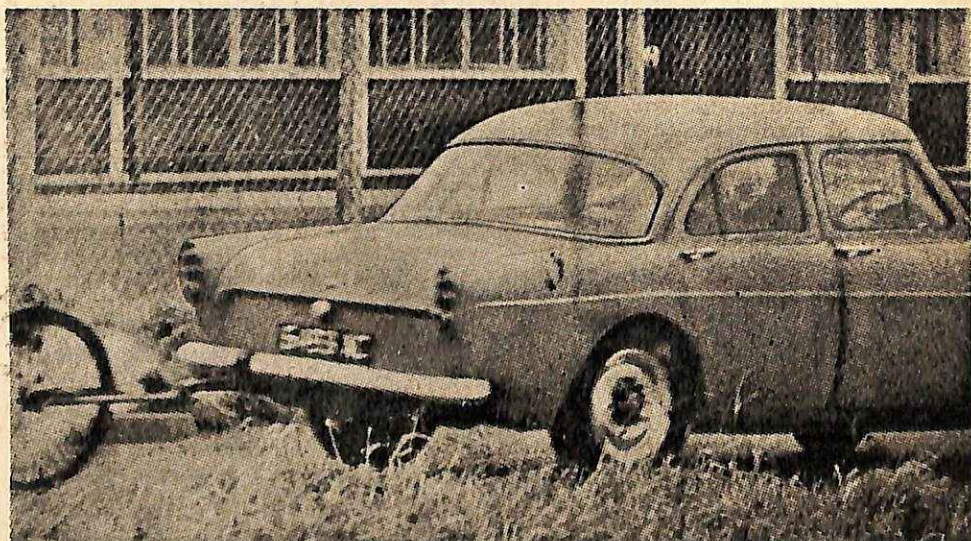
Η ΤΑΝ το 1922. Και ίσως ή γιγαντιαία συμφωνία του 1939 θα ήταν δυνατό να κλεισθεί από τότε. Γιατί μόλις άκουσε να μιλούν για το καινούργιο σύστημα, ο Χένρυ Φόρντ, ο βασιλιάς του αυτοκινήτου, έστειλε το γιό του 'Εντσελ να βρει τον 'Ιρλανδό:

— 'Αγόρασε μου αυτόν τον άνθρωπο, είπε ο γέρο - Φόρντ που δεν μασούσε τα λόγια του. Μ' αυτό το αλμπρί του

υπάρχει δουλειά γι' αυτόν στις επιχειρήσεις μας.

Ο Φέργκιουσον, όμως, δεν ήταν άνθρωπος που αγοράζονταν, με οποιαδήποτε τιμή. Και λίγους μήνες αργότερα, στο 'Ηθανσβίλλ της 'Ινδιάνας γεννιόταν η «Εταιρεία Φέργκιουσον — Σέρμαν». Ο Χάρρυ Φέργκιουσον, που δεν είχε δεκάρα, συνεταιριζόταν με τους κατασκευαστές του περίφημου έρματος μάχης Σέρμαν.

Και όταν το συμβόλαιο με την επιχείρηση Σέρμαν τελείωσε, ο Φέργκιουσον γύρισε στην 'Αγγλία. Η χώρα του πόν είχε επιτέλους καταλάβει: Ο Φέργκιουσον θα μπορούσε πια να κατασκευάζει στον τόπο του τα τρακτέρ του. Ήταν, όμως, τώρα πολύ αργά. Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος απειλούσε τον κόσμο, τα εργοστάσια είχαν διατεθεί όλα σχεδόν για τους εξοπλισμούς και το άπασαλι προωριζόταν μόνο για την πολεμική διομηχανία. Ο Φόρντ, που είχε μετανοήσει για την αδεξιότητά του, πρότεινε τότε συνεργασία στον 'Ιρλανδό. Είναι η περίφημη συμφωνία

Το επαναστατικό αυτόκίνητο του Χάρρυ Φέργκιουσον: Είναι η μοναδική φωτογραφία του ως τώρα.

του καλοκαιριού του 1939 — ή καταπληκτικότερη συμφωνία που έκαναν ποτέ δυο άνδρες με τέτοιο ανάστημα: 'Η «συμφωνία με τη χειραψία», ένας λόγος τιμής για συμβόλαιο, μια χειραψία για υπογραφή. Με τη χειραψία αυτή κατασκευάστηκαν 306.221 τρακτέρ: «'Η ωραιότερη συμφωνία που έκανα σ' όλη μου τη ζωή» δεν έπαυε να λέει ο Φόρντ ως το θάνατό του. Τό τέλος, όμως, ήταν ή πιο εξωφρενική νομική μάχη που δόθηκε ποτέ από δυο άτομα. 'Η υπόθεση ξέσπασε το 1948 και μάλιστα με τον πιο άστειο τρόπο: Ο Χάρρυ Φέργκιουσον μπήκε καβάλλα στο τρακτέρ του στην αίθουσα χορού του Κλάριτζ, του πιο αριστοκρατικού κέντρου του Λονδίνου. Από το ύψος του σιδερένιου καθίσματός του, φορώντας μαύρο καστούμι κι' ένα γαρύφαλλο στην μπουτονιέρα, ο Χάρρυ Φέργκιουσον μιλούσε στους δημοσιογράφους. Και να τι άναγγέλλει. 'Ενα χρόνο τώρα, τίποτε δεν πάει καλά στην 'Αμερική. Ο γέρο - Φόρντ έχει πεθάνει κι' ο έγγονός και διάδοχός του Χένρυ Φόρντ II δάλθηκε να πουλά τα τρακτέρ Φέργκιουσον χωρίς να περνούν από το Δίκτυο Διανομής Φέργκιουσον, που ο τζίρος του έπεσε μέσα σε λίγους μήνες από 30.000.000 στερλίνες σε 4.000.000. 'Ετσι ο Φέργκιουσον αποφάσισε να επιτεθεί κατά της Αυτόκρατορίας Φόρντ για παράβαση συμβολαίου και παραποίηση. Και για δείξει ότι οι μηχανές Φέργκιουσον είναι άμιμητες, ο Χάρρυ βάζει μπροστά τον κινητήρα του τρακτέρ του κι' αρχίζει μια λιγγιώδη επίδειξη εύκνησσίας μέσα στην αίθουσα χορού του Κλάριτζ και την τελειώνει καταβαίνοντας θριαμβευτικά τη μηχανική σκάλα του ξενοδοχείου!

— Θεέ μου! φώναξε εκείνη την ημέρα ο διευθυντής του Κλάριτζ, ήλθε το τέλος του κόσμου!

Ο ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Ο ΦΕΡΓΚΙΟΥΣΟΝ ζητούσε από τον Φόρντ II 62 εκατομμύρια δολάρια για αποζημίωση και τόκους. Ο δικαστικός αγώνας κράτησε τέσσερα χρόνια. 'Εξήντα δικηγόροι εργάζονταν αδιάκοπα για τον Φόρντ, δώδεκα

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΑΝΤΡΕ ΜΑΛΡΩ

Φ.ΛΟΤΕΧΝΟΥ

Είναι σήμερα ύπουργός των πολιτιστικών έκδηλώσεων και στενώντατος συνεργάτης του Ντε Γκώλλ. 'Ο κόσμος, όμως, δεν ενδιαφέρεται για τον ύπουργό, αλλά για τον συγγραφέα. Γιατί ο 'Αντρέ Μαλρώ ανήκει στα Γράμματα και όχι στην πολιτική. Είναι ένας από τους κορυφαίους Γάλλους συγγραφείς της εποχής μας και το σημαντικώτατο έργο του είναι ήδη αρκετό για να του εξασφαλίσει λαμπρή θέση στη γαλλική Λογοτεχνία. 'Η έπιρροή του στους συγχρόνους του 'πληρξε — κι' εξακολουθεί να είναι μεγάλη. — Τό περίφημο μυθιστόρημά του «'Η 'Ελπίδα» ήταν ένα από τα άριστουργήματα της προπολεμικής περιόδου. Και τα διβλία του για την Τέχνη έχουν ήδη γίνει κλασικά. Πολύπλευρο και ρωμαλεώτατο ταλέντο, ο Μαλρώ έχει ασχοληθεί με τό μυθιστόρημα, με δοκίμιο, με την τεχνοκριτική, με την ιστορία της τέχνης, με την κίνηση των ιδεών στο πλούσιο σε ποιότητα και όγκο έργο του. Είναι σήμερα μια από τις στερεωτέρες καθιερωμένες λογοτεχνικές αξίες στη Γαλλία.

Ε ΝΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΤΑΛΕΝΤΟ

Ο ΑΝΤΡΕ Μαλρώ ήταν νέος — μόλις είχε περάσει τα τριάντα — όταν εξέδωσε τα τέσσερα μυθιστορήματα που έμελλαν να καθιερώσουν τη μοναδική θέση του ανάμεσα στους Γάλλους διανοούμενους και να θεμελιώσουν στερεά τη λογοτεχνική δόξα του. Δυό από τα διβλία αυτά, τα περίφημα «La condition humaine» και «'Η 'Ελπίδα» (1933 και 1937) ανέβασαν τη φήμη του συγγραφέα τους στα ύψη ευρωπαϊκής δόξας: Τα διβλία αυτά έκαναν ώστε ο συγγραφέας να ταυτισθεί με τους ήρωες που είχε δημιουργήσει και οι πράξεις τους ν' αποδοθούν σ' αυτόν. Νομίζονταν ότι τα διβλία του ήταν μέρη της αυτοβιογραφίας του, όπου τα όνόμενα των πρωταγωνιστών μόλις έκρυβαν τό «έγώ» του συγγραφέα.

Η συνταύτιση αυτή είναι ένας από τους λόγους γιατί ο Μαλρώ παραμένει στο μυαλό των αναγνώμενων αναγνωστών του ο νεαρός συγγραφέας της περιόδου 1933 — 37 ή, τουλάχιστον, ο μυθιστοριογράφος της νεότητος που ή μεγαλοφυΐα του τον κάνει να φαίνεται πάντοτε νέος — όπως είχε γίνει με τον Μπαύρον, τον Σέλλεϋ, τον Πούσκιν, τό Ρεμπώ και μερικούς άλλους. 'Η περίπτωση των ποιητών αυτών μπορεί να εξηγηθεί με τον πρόωρο θάνατό τους. 'Αλλ' ο 'Αντρέ Μαλρώ, που γεννήθηκε στο Παρίσι στις 3 Νοεμβρίου 1901, είναι τώρα εξηντάρης.

Ο χρόνος δεν έχει χαλάσει και δεν έχει αλλοιώσει πολύ, αλλ' αντίθετα έχει επέκτεινει τα χαρακτηριστικά του προσώπου του. Μόνο τό πηγούνι έχει αλλάξει: 'Εχει γίνει πιο σκληρό κι' έχει χάσει τον αίσθησισμό του. Τό μέτωπο μένει τό νεανικό μέρος του προσώπου του: Μοιάζει με τα μέτωπα των ρωμαντικών παικτών στα πορτραίτα των πρώτων δεκαετιών του 19ου αιώνας. Τα μεγάλα, γαλανα μάτια, μολονότι ζωηρά και κάπου κάπου φλογισμένα, προδίνουν τα πολλά χρόνια που έζησε με φοβερή ένταση ένας άνθρωπος, που δεν έχει ανακαλύψει ακόμα τη γοητεία ή την ανάγκη της ξεκούρασης.

της 'Ισπανίας τον προήγαγε τότε σε σμήναρχο.

Όταν έρχισε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, τό 1939, κατατάχθηκε έθελοντής — απλός στρατιώτης — σε μια γαλλική θωρακισμένη μονάδα. Πιάσθηκε αιχμάλωτος, αλλ' έδραπέτευσε και κατέφυγε στη Ροκμπρύν, κοντά στα Ιταλικά σύνορα. 'Εκεί ξανάρχισε να γράφει, άρνήθηκε, όμως, να εκδώσει όποιοδήποτε έργο του κάτω από τό καθεστώς του Βισύ.

Μόλις ή γαλλική αντίσταση κατά της γερμανικής κατοχής άρχισε να γίνεται ενεργός, ο 'Αντρέ Μαλρώ προσχώρησε σ' αυτή και συγκρότησε στην κεντρική Γαλλία μια μάχιμη μονάδα που άνάγκασε τα 'Ες — 'Ες ενός όλοκληρου νομού να παραδοθούν. Ο Μαλρώ υιοθέτησε τό όνομα «Συνταγματάρχης Μπερζέ», του όργανωτή και άρχηγού της «Ταξιαρχίας 'Αλσατία — Λωρραίνη». 'Η Γαλλία και οι Σύμμαχοι τον τίμησαν με τα άνώτατα στρατιωτικά μετάλλια.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΦΟΣ ΤΟΥ

ΤΟ 1945 ήταν ύπουργός στην κυβέρνηση Ντε Γκώλλ, όταν όμως ο τελευταίος αποφάσισε να παραιτηθεί τον 'Ιανουάριο του 1946, ο Μαλρώ τον ακολούθησε. Λίγο αργότερα δέχθηκε να διευθύνει την προπαγάνδα του γκαλλικού κόμματος «Σύναξη του Γαλλικού Λαού». Γρήγορα, όμως, εγκαύρισε στις συγγραφικές ασχολίες, που τις νοσταλγούσε δια εκείνα τα χρόνια της δράσεως. 'Αφιερώθηκε στο γράψιμο όπως ένας καλόγερος του Μεσαίωνα θ' αφιερώνονταν στη θρησκευτική λατρεία για να βρεί τη σωτηρία του.

Τελείωνε τό δεύτερο χτένισμα του τελευταίου μέρους της «Μεταμόρφωσης των Θεών», όταν ο Ντε Γκώλλ τον κάλεσε πάλι κοντά του. Από τότε, από τον 'Ιούνιο του 1958, είναι ύπουργός. Ο τίτλος του ύπουργός των πολιτιστικών έκδηλώσεων άποκαλύπτει αυτό που πολλοί θαυμαστές του και όλοι οι έχθροί του άρνούνται να πιστέψουν: Ο Μαλρώ δεν έχει ξαναγυρίσει στην πολιτική.

«Τί άλλο με άπασχολεί έπίμονα σαν συγγραφέα, παρά ο άνθρωπος;» ρωτά ο συνταγματάρχης Μπερζέ, ο ήρωας

του βιβλίου του Μαλρώ «Οί καρυδιές του "Αλντεμπουργκ"» (1943). Πραγματικά, ο Μαλρώ δεν έχει γράψει ποτέ ούτε μια γραμμή χωρίς πάθος — πάθος που τον κρατά σε κατάσταση επίμονης άπορίας. Δεν είχε ανάγκη να ταξιδέψει μακριά για να βρεί τη Σφίγγα — τη Σφίγγα ταξίδευε μαζί του από τα νιάτα του, όχι ζητώντας απ' αυτόν να λύσει τα παιδιαστικά αινίγματά της, αλλά κάνοντάς του τις θεμελιώδεις έρωτήσεις, στις οποίες οι θεμελιωτές θρησκείων και φιλοσοφιών έδιναν πάντοτε απαντήσεις.

«Όποιος έχει διαβάσει έστω και λίγες σελίδες του Μαλρώ, θα είναι σε θέση να τον αναγνωρίσει άμέσως σε οποιοδήποτε έργο του, γιατί το ύφος του δεν μοιάζει με κανενός άλλου. Ή έπίμονη ένταση που δεν αφήνει ποτέ να επιβραδύνεται ή κίνηση των εικόνων και των ιδεών, ή έλλειπτική συμπύκνωση που μεταμορφώνει τον αναγνώστη σε λαχανιασμένο σύντροφο ενός άκουρα-στου δρομέα, ή συχνή επανάληψη βασικών λέξεων που σαγηνεύει σαν έπω-δός, οι ολοζώντανες φράσεις που φω-τίζουν το κείμενο σαν φάρος τη νύχτα, οι ύπαινιγμοί που κολακεύουν απέραν-τα τον αναγνώστη με την υπόθεση ότι οί γνώσεις του είναι άπερίοριστες, οί άφορισμοί που με έκπληκτική τόλμη δραματοποιούν τη σοφία — όλα αυτά χαρακτηρίζουν το γράψιμο του Μαλρώ και τόν κάνουν τόσο υποβλητικό, ώστε πολλοί από τους συγγραφείς βιβλίων γι' αυτόν δεν μπόρεσαν ν' αντισταθούν στον πειρασμό να τον μιμηθούν.

Ο Μαλρώ μιλά άκριβώς όπως γρά-φει: Με την ίδια γρηγοράδα που προ-καλεί λαχανιασμά, με την ίδια ακρί-βεια στους όρισμούς, με την ίδια έλ-λειπτική συντομία. Αυτό και μόνο θα ήταν άρκετο για ν' άποδείξει την αυ-θεντικότητα του ύφους του. Ποτέ ίσως δεν ήταν πιο άληθινός, όσο στην περί-πτωσή του, ο όρισμός ότι το ύφος εί-ναι ο άνθρωπος.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΠΟΙΑ είναι τα θέματα που άπα-σχολούν έπίμονα το Μαλρώ στο έργο του; Πρώτα πρώτα αυτό που ο Παस्कάλ είχε καθορίσει σαν τη «θέση, την κατάσταση, τις συνθήκες του άν-θρώπου» (La Condition Humaine): «Ένα πλήθος άνθρωποι άλυσο-δεμένοι και όλοι καταδικασμένοι σε θά-νατο. Κάθε μέρα άρκετοί απ' αυτούς θανατώνονται μπροστά στα μάτια των άλλων. Όσοι μένουν αναγνωρίζουν τη θέση τους στη θέση των άλλων».

Άρκετοί από τους πολυάριθμους Γάλλους συγγραφείς που είχε επηρεά-σει άποφασιστικά ο Μαλρώ στην πε-ρίοδο 1930 — 1940, μένουν άνίκανοι να προχωρήσουν πέρα από τη διακρί-ψη για τον άφόρητο παραλογισμό της ζωής. Άλλά ή Condition Humaine δεν είναι ένα ύπαρξιστικό μυθιστό-ρημα, μολοντί παρουσιάζει με άφάν-ταστη δεξιοτεχνία όλες τις έσωτερικές έμπειρίες που, από τον καιρό του Έκ-κλησιαστή, έχουν βρεί την πιο χαρακτη-ριστική άντανάκλασή τους στον ύπαρ-ξισμό — τόσο το θρησκευτικό, όσο και τον άθεϊστικό.

Στο μυθιστόρημα αυτό που άποτε-λεί, μαζί με τους «Κατακτητές» και τη μεταγενέστερη «Έλπίδα» (που περιγρά-φει τον Έμφύλιο Ίσπανικό Πόλεμο)

ένα είδος τριλογίας που θα μείνει από πολλές άπόψεις μοναδική, ο Μαλρώ συν-δυάζει τη μεταφυσική άγωνία με μια εξέταση του πραγματικού ρόλου της συνειδήσεως και του σκοπού στην ί-στορία των μεγάλων άναστατώσεων, των έπαναστάσεων και των άντεπανα-στάσεων. Όπως ο Ντοστογιέφσκι, έ-τσι και ο Μαλρώ, ο μυθιστοριογράφος, είναι ένας διορατικώτατος ψυχολόγος. Και μολοντί στις αισθητικές θεωρίες του είναι κατηγορηματικός άντιψυχολό-γος, ή έννοια της συνειδήσεως έχει κε-φαλαιώδη σημασία γι' αυτόν.

Το βιβλίο του «Ο Βασιλικός Δρό-μος», που εκδόθηκε το 1930, μετά τους πολυκύρτους «Κατακτητές» αλλά που, σύμφωνα με τη βιογραφική λογική, θά-πρεπε να ήταν το πρώτο μυθιστόρημά του, περιέχει τα θεμελιώδη έρωτήματα και όράματα που άνέπτυξε ο συγγρα-φέας μετά τον πόλεμο σε μια πλατειά φιλοσοφία της τέχνης. Ο «Βασιλικός Δρόμος» τελειώνει με το θάνατο του τυχοδιώκτη Περκέν, που τα τελευταία λόγια του είναι: «Δεν υπάρχει θάνα-τος... Ύπάρχω μόνο εγώ... εγώ που πε-θαίνω...».

Το θέμα του θανάτου είναι παντα-χού παρόν στο έργο του Μαλρώ, αλλά τα τελευταία λόγια του Περκέν δεν εί-ναι ή τελευταία λέξη. «Οί Φωνές της Σιωπής» και «Η Μεταμόρφωση των Θεών», όπως κι' οί τρεις τόμοι του «Γιανταστικού Μουσείου της Παγκόσμι-ας Γλυπτικής» και τα άλλα δοκίμια του άποκαλύπτουν μιάν άπάντηση στον άπελπιτο άυτό άνδρα: Ύπάρχει θά-νατος... άλλ' ο θάνατος είναι ένας κα-τακτητής, που κάθε μέρα νικιέται από τη δημιουργία του ανθρώπου. Και ο Μαλρώ, τόσο στα φιλοσοφικά μυθιστο-ρήματά του, όσο και στα βιβλία του για την τέχνη, εκφράζει, σ' όλες τις έ-ποχές, τον ίδιο τραγικό ούμανισμό.

ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ

Οί Καρυδιές του "Αλντεμπουργκ" είναι ο πρώτος τόμος του μυθι-στορήματος του Μαλρώ «Ο Ά-

γώνας με τον "Άγγελο". Το χειρόγραφο του δεύτερου μέρους καταστράφηκε ά-πό την Γκεστάπο, όταν πήγε να συλ-λάβει το Μαλρώ, άλλα δεν τον βρήκε, γιατί είχε προλάβει να φύγει. Στην ά-γωνία του — είχε προσβληθεί από άσφυξιογόνα άέρια στο πεδίο της μά-χης — ο Βενσάν Μπερζέ, ένας από τους ήρωες του μυθιστορήματος «Οί Καρυδιές του "Αλντεμπουργκ"» κυριεύ-εται από την τυφλωτική δεβαιότητα ό-τι: «το νόημα της ζωής είναι ή εύτυχία και ότι αυτός, άνόητος, είχε άσχοληθεί με άλλα πράγματα κι' όχι με το να είναι εύτυχισμένος». Δεν τού μένει τί-ποτε, έκτός μόνο «το βλοσυρό μίσος έναντίον σ' ό,τιδήποτε τον είχε έμπο-δίσει να είναι εύτυχισμένος».

Ο Μαλρώ δεν έχει εκδόσει καινούρ-γιο έργο από το 1958, από τον καιρό που είναι ύπουργός. Δεν υπάρχει, ό-ποσο άμφιβολία ότι θα ξαναρχίσει να γράφει και ότι θ' άρχίσει ένα καινούρ-γιο άγώνα με τον "Άγγελο". Ίσως τό-τε να άποδείξει στους έκπληκτους συγ-χρόνους του — όπως γράφει ο μελετη-τής του κ. Σπερμπέρ — ότι ή ιδέα της εύτυχίας είναι τόσο νέα, όσο όταν έμ-φανίσθηκε πριν από 170 χρόνια στο Σαιν — Ζυστ, ένα άλλο αιώνιο νέο — ότι είναι μια ιδέα τόσο τολμηρή, όσο είχε ανακαλύψει ότι ήταν ο Γκαίτε ό-ταν είδε ότι έπρεπε να τελειώσει έπί τέλους το «Φάουστ» του.

«Ήταν κάτι περισσότερο από άν-θρωπος, ήταν ένας αιώνας» έχει πει ο Βίκτωρ Ουγκώ για το Βολταίρο με τη ρητορεία της ρωμαντικής έποχής του. «Έπειτα από μερικές δεκαετίες ά-πό σήμερα — γράφει ο κ. Σπερμπέρ — κάποιος νεαρός ρήτορας θα χρησι-μοποιήσει ίσως τη φράση αυτή για το Μαλρώ, το μεγάλο συγγραφέα που, έ-ταν μαίνονταν οί μεγάλες μάχες του καιρού μας, δεν έγραφε, άλλα πολεμού-σε «για τη δύναμη και την τιμή να είναι άνθρωπος».

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ριποίηση των φυτών στις γλάστρες ξεκουράζει τα νεύρα και άποκαθιστά την ίσορροπία των ψυχικών λει-τουργιών. Τα καλύτερα φυτά γι' αυτό το σκοπό είναι οί κάκτοι που δεν έχουν ανάγκη από νερό, λιπά-σματα και φως και μπορούν να διατηρηθούν στα σπίτια.. Ο δρ Φράϊς, άν και ψυχίατρος έξ επαγ-γέλματος, είναι ιδιοκτήτης ενός καταστήματος που πουλάει κάκτους στη Νέα Τόρρη. Γι' αυτό και ή θεωρία του για την ψυχοθεραπευτι-κή άξία των κάκτων είναι κά-πως ύποπτη.

ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΩΤΕΤΟΤΑΣ

Το Έριβάν, πρωτεύουσα της Άρμενίας, θα συμπληρώσει σε λίγο τα 2750 χρόνια της. Μια έπιγρα-φή με σφηνοειδείς χαρακτήρες που ανακαλύφθηκε πρόσφατα από τους άρχαιολόγους άποδεικνύει πως ή πόλη ιδρύθηκε στο έτος 783 πρδ Χριστού.

Η ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

ΑΛΛΑ λοιπόν, θα σάς την πω — θα σάς την πω αυτή την ιστορία που μοιτύχε έμένα, του Κλεμάν (Θεοδώρου), παλαιού καθηγητού της Ξι-φασίας, από το Νουαγιέ, κοντά στο Λέζ Άντελύ... Είναι ή ιστορία της πρώ-της και μοναδικής μου μονομαχίας.. άλ-λά μονομαχίας όχι από εκείνες που ξέ-ρετε.

Όταν έφυγα από το στρατό για να νοικιάσω, πολίτης πιά, μια δική μου αί-θουσα, έφτασα στη Λυών — σάς μιλω τώρα για έδω και σαράντα χρόνια!... Έ-πειτα από έξη μήνες, παρ' όλο που έγ-καταστάθηκα κι' έκανα πολλή διαφήμιση, δεν είχα παρά δυο ή τρεις μαθητές με περιωρισμένα διδάκτρα. Με συμβούλεψαν να δώσω στα μαθήματά μου ένα χαρα-κίτσο «σωματικής άγωγής».

Μάζεψα λοιπόν τις τελευταίες μου δε-κάρες, κι' έβαλα μια άγγελία με το πνεύ-μα αυτό στη πρώτη σελίδα της «Δη-μοκρατικής Λυώνος», Πήρα μια μόνο ά-πάντηψη, που μοι έβλεπε να έπισκεφθώ κάποιον κ. Ντελάντ.

Πήγα την άλλη μέρα το πρωί. Ήταν μια μεγάλη μονοκατοικία, σε μια ώραία συνοικία.

Μου άνοιξε ένας πολύ γεροδεμένος ύ-πνρέτης, με σώμα παλαιστού, με ύφος παλιού δεσμοφύλακα. Χωρίς να μου πει καλημέρα, χωρίς να με ρωτήσει τίποτα, με ώδήγησε από ένα διάδρομο, και μ' έβαλε σε μια πολύ μεγάλη και πολύ ψη-λή αίθουσα δαλασσίας, που ή οροφή της στηριζόταν σε μια σειρά από κολώνες.

Καθήστε! μου είπε έπί τέλους. Βγήκε και γύρισε σε λίγο μ' έναν άν-θρωπο καμιά σαρανταριά χρονών, γε-ροδεμένο κι' αυτόν, και που με τις φαβο-ρίτες του και τη φαλάκρα του έμοιαζε πολύ με έπαρχιακό συμβολαιογράφο. Άλ-λά συμβολαιογράφος — κολοσόσ. Ή δην τον έδειχνε πως δε θα ήταν φρόνιμο να του φέρνει κανείς αντίρρηση...

Μου έσφιξε το χέρι τόσο δυνατά, που κόντεινα να τόν λυώσει, και μου μίλησε με πολλή εγκαρδιότητα. Μου πρόσφερε πενήντα φράγκα για κάθε μάθημα Ξιφασίας, που θα το δούνα στο σπίτι. Ναι, πενήντα χρυσά φράγκα, που σήμερα θα ήταν κι' εγώ δεν ξέρω τι τεράστιο ποσό... περιουσία σωστή!.. Δεν μπορούσα να συνέλθω!

— Τόσα δε μου είπε ή αδελφή μου; ρώτησε τόν ύπνρέτη, που έκανε «ναι» με το κεφάλι. Έτομαζόμουν να τόν άποχαιρέησω και να φύγω, άλλά ο κ. Ντελάντ πρόσ-θεσε: — Θ' άρχίσουμε από αύριο το πρωί. Πρέπει όμως να σάς πω το έξης: δοκί-μασα πολλούς καθηγητές της Ξιφασίας της Λυών, και δεν μπόρεσα να κρατήσω κανένα...

— Άφρησε να του ξεφύγει ένα νευρικό, στεγνό γέλιο, που έκοβε συχνά τα λό-για του χωρίς να τόν θέλει, και που ά-νασήκωνε το χέλι του, δείχνοντας δυο — τρία δόντια. — Τι έλαττώματα τούς βρήκατε; — Δεν ήμουν δυσραστημένος από τα μαθήματά τους, άλλά δεν παραδέχονταν

ποτέ τα χτυπήματα, ποτέ! Ποτέ δεν ώ-μολογούσαν ότι τα χτυπήθηκαν, ποτέ.. Πα χύδεμοι, παχύδεμοι!... Τους άγγιζα κατάστηθα και δεν παραδέχοντουσαν το χτύπημα.. Είναι κάτι που μου είναι ά-δύνατο να τόν ύποφέρω!.. Να σ' έγγιζουν και να μην τόν ύμολογείς, σημαίνει ύ-τι είσαι δαπαδός του Άνιέν, εκείνου του δολοφόνου που, με το κεφάλι κάτω από τη λεπίδα της καρμανιόλας, φώναζε: «Μην ύμολογείτε ποτέ!»

Τά ελεε αυτά με τόσο πάθος, ώστε δεν τόλμησα να τόν πω ότι οί Ξιφομάχοι της Λυών, έρασιτέχνες ή επαγγελματίες, μου είχαν δώσει πάντα την έντύπωση ύ-τι ήταν τιμιώτατοι άνθρωποι.

Άρκέσθηκα να τόν διαβεβαιώσω ότι θα τόν ίκανοποιούσα άπολύτως από την άποψη αυτή, γιατί τόν είχα ως αρχή μου ν' αναγγείλω πάντα το παραμικρό άγγιγ-μα. Και τόν άφησα.

Όταν βγήκα στο δρόμο, γύρισα μη-χανικά τόν κεφάλι κι' είδα πίσω από ένα παράθυρο του πρώτου πατώματος τόν ώ-χοδ πρόσωπο μιας κάπως ήλικιωμένης γυ-ναίκας, που με κυτούσε με ιδιαίτερη προσοχή.

Τό άλλο πρωί, ο γεροδύναμος ύπνρέ-της με ώδήγησε, άμώλητος πάντα, στην αίθουσα δαλασσίας όπου βρισκόταν κιά-λας τόν αφεντικό του, με στολή Ξιφομά-χου. Κατόπιν, χωρίς να ένοχλείται κα-θόλου, στοργυλοκάθησε σε μια πολυθρό-να. Έμαθα άργότερα ότι λεγόταν Κα-ζιμίρ.

Ο κ. Ντελάντ με χαιρέτησε με τη με-γαλύτερη ευγένεια του κόσμου. Ένώ ντυνόμουν, άρχισε πάλι, με τόν ίδιο έρε-θισμό, να μιλάει για την κακόπιστη συμ-περιφορά των Λυονέζων δαλομάχων.

Όπως και την παραμονή, δεν τόλμη-σα να τόν φέρω αντίρρηση. — Άς άρχίσουμε με μια έπίθεση, μου είπε.

— Εόχαριστως, κύριε... Διασταυρώσαμε τα Ξιφί μας, που ή-ταν συνηθισμένα Ξιφί άσκήσεως, με μια στοργυλή «πούντα» στην άκρη γι' λό-γους άσφαλείας. Στην αρχή περιορίστη-κα ν' άποκρούσω τις έπίθεσεις του και να τόν παρατηρώ. Ίσως ή μεγάλη σω-ματική του ρώμη ήταν κάπως άνομοίό-μορφα μοιρασμένη, κι' έκανε τις κινήσεις του λίγο τραχίες, λίγο άδέξιες. Άλλά πάντως ήταν καλός έρασιτέχνης. Έκανε την έπίθεσή του σε καλή στιγμή, άκο-λουθούσε καλά την κάθε φάση, ήξερε πε-ρίφημα να κρατάει τόν χρόνο.

Σκέφθηκα πως έπρεπε να τόν δείξω άμέσως πως δεν ήμουν κανένας άνίδεος. Προσπονήθηκα μια τέταρτη φάλαξη και προχωρώντας μπροστά, τόν άγγισα άρκετά έντονα στη μέση του στήθους.

Καθώς ξανασηκώνομουν, χωρίς να διαζόμαι (αφού τόν είχα άγγίσει), εκεί-νος μου έκανε ξαφνικά μια άντεπίθεση, που φυσικά δεν μπόρεσα να την αντι-μετωπίσω...

— Άχά! Έκανε. Δεν έχω άκόμα σπου-διάσει δαλοδιδάσκου! Όραία άντεπίθεση. Ή... Σας άγγισα για τα καλά! — Μα μου φαίνεται, είπα εγώ, πως

Το ξένο διήγημα του ΖΑΝ - ΖΟΖΕΦ - ΡΕΝΩ

ή έπίθεσή μου πέτυχε, και πως συνεπώς ή άντεπίθεσή σας είναι άκυρη. — Λέ μ' άγγίσατε διόλου! φώναξε έ-κείνος. Διόλου!...

Ήταν έτοιμος ν' άρπαχτεί. Άναγκά-στηκα λοιπόν ν' αναγγείλω τόν χτύπημά του, άλλά είχα λίγο πειραχτεί. Μόλις έτοιμάστηκε για τη συνέχεια, βλέπον-τάς τον να μου έπιτίθεται κάπως άνά-λυπτος, τόν έκανα μια θανμάσια «άνα-στολή με σηκωμένο πόδι». Τό Ξίφος μου διπλώθηκε σαν τόξο..

Κι' όμως ο παράξενος αντίπαλός μου χωρίς ν' αναγγείλει τόν χτύπημα, έξακο-λούθησε την έπίθεσή του δίχως άλλω-στε να μ' άγγίσει, και φώναξε:

— Χέ, χέ!... Λυό—μηνδέν! Τόν ρώτησα μ' ευγένεια άν τόν είχα άγγίσει, ναι ή όχι, με την «άναστολή» μου.

Σήκωσε τη μύσκα του και φώναξε με στοργική φωνή:

— Μα δεν μ' άγγίσατε διόλου, έσείς!.. Ένώ εγώ σάς χτύπησα! Αναγγείλτε, σάς παρακαλώ!... Σε διατάζω ν' αναγ-γείλεις, παχύδεμε!... Μα κανείς λοιπόν δεν είναι εν τάξει σ' αυτό τόν παιχνιδι;.. Είναι άθλιαστικό!

Τό στεγνό του χάχανο άντηχούσε ά-νάμεσα από κάθε φράση.

Λίγο έλειψε να πετάξω τόν Ξίφος μου, τόν γάντι μου και τη μύσκα μου στο κε-φάλι του αναισχυντου αυτού άνθρώπου. Άλλά πίσω του είχε σηκωθεί ο γερο-δύναμος ύπνρέτης, και μούκανε νόημα, με τόν χέρι και με τόν κεφάλι να σωπά-σω, μ' ένα ύφος σα να μούλεγε: «Τι σάς νοιάζει τι λέει; Κάντε πως συμφωνεί-τε μαζί τους!»

Κι' άλήθεια είναι ότι ή οικονομική μου κατάσταση δεν μου επέτρεπε να άρπάξομαι εύκολα. Τού είπα λοιπόν στο τέλος:

— Άν νομίζετε πως είναι έτσι, τι να σάς πω; Ίσως έχετε δίκιο. Τό ση-θος σας είναι κάπως στη σκιά, κύριε, και φαίνεται ότι δεν βλέπω καλά τι κάνει. — Τότε άς αλλάξουμε θέση, μου εί-πε με μαλακώτερη φωνή.

Κι' ή έπίθεση συνεχίστηκε. Σε λίγο κατάλαβα καλά τί συνέβαινε. Είχα μπρο-στά μου έναν ακίνδυνο τρελλό. που δεν άνήγγειλλε ποτέ τα χτυπήματα που δεχό-ταν και ζητούσε άναδέσματα ν' αναγ-γείλλει ο άλλος, έτσι κι' άν δεν είχε χτυπηθεί. Καθόλου παράξενο που δεν μπορούσε να βρεί αντίπαλο, και που ή αδελφή του (άσφαλώς ή άκρη που είχα δει στο παράθυρο) τού είχε πει να μου δώσει τόν μεγάλο αυτό ποσό. Τι περιεργη-τόρε! Να ξεγελάς τούς άλλους και συ χροώνω να τούς ύποψιάζεσαι! Άλλά συλ-λογιζόμουν επίσης ότι θα ήμουν πολύ βλάκας άν δούνα.

Άρχισα λοιπόν ν' αναγγέλλω όλες τις φάσεις που μου τόν ζητούσε. Άκόμα κι' όταν οι άντεπίθεσεις του δεν άγγιζαν καν τόν κορμί μου, φώναζε: «TOUCHE!». Όταν τελείωσε ν' άσκηση, φαινόταν έγδοσιασμένος. Μου πλήρωσε τόν μάθημα σφιγγόντάς μου στοργικά τόν χέρι. Περύμενα ότι ο ύπνρέτης, καθώς με

ώδηγοσε προς την έξοδο, θά μου μιλούσε για τον κύριό του. 'Αλλά τὸ στόμα του ζέμεινε κλειστό. Ξαναείδα, πῶς δὲ τὸ παρὰ τὸ τοῦ, τὴν ὥρην ἡλικιωμένη κυρία. Τὴ χαίρειται...

Οἱ καθημερινὲς ἀσκήσεις συνεχίστηκαν, πάντα μπροστὰ στὸν παράξενο ὑπηρετή. Εἶχα κανονίσει τὸ παιχνίδι μου σύμφωνα με τὶς ἀπαιτήσεις τοῦ μισοτρελλοῦ κ. Ντελάντ. Προσπαθοῦσα μὲ κάθε τρόπο νὰ μὴν τὸν ἀγγίσω, κάνοντας συγχρόνως ὅτι ἐβάζα φοβερὸς προσπάθειες γιὰ νὰ τὸν χτυπήσω. Κι' ἄφηνά τὸν ἐαυτοῦ μου ἀκάλυπτο ἐκεῖ ὅπου τὸν ἐβλεπα νὰ μοῦ ἐπιτίθεται, γιὰ νὰ μοῦρε νὰ μὲ ἀγγίζει πὺ ἐξοχία.

Παο' δὲ αὐτὰ εἰδοῖσε τρόπο νὰ διαμαρτύρεται ὅτι δὲν ἤμουν ἐν τάξει! 'Ήταν γι' αὐτὸν μιὰ ἀνάγκη, μιὰ ἐμμονή ἰδέα, μιὰ μανία, γ' ἐμφριβόλλει γιὰ τὴν καλὴ μου πίστη.

Μιὰ μέρα τὴν ὥρα ποὺ ἔφτασα, ἡ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ, ἀνοίξε λίγο πρὶν τὴ χτυπήσω, καὶ τοῦτο ἀπότομα, ὥστε τὸ μάξα λιγάκι... Μὲ μεγάλῃ μου ἐκπληξῇ εἶδα μπροστὰ μου ὅτι τὸν ὑπηρετή, ἀλλὰ τὸν ἴδιο τὸν κ. Ντελάντ...

— 'Ο ὑπηρετὴς μου ἔχει θυγί. Βλεπετε, κάνω ὁ ἴδιος τὴν ὑπηρεσία, χά, χά, χά!...

'Ήταν λίγο χλωμός, καὶ τὸ γέλιο του, πὺ στρυγγὸ ἀπὸ ἄλλες φορές, δὲν ἔπαινε στιγμή.

Περάσαμε στὴν αἰθούσα ὀπασκίας. Μὲ δέταξε νὰ ντυθῶ πολὺ γρήγορα. Παρατήρησα ὅτι ἡ τζαμινία πόρτα ἐνδὸς μικροῦ δωματίου ὅπου βρισκόταν διάφορα εἶδη ξιφασκίας, δὲν ἦταν ἀνοιχτὴ ὅπως συνήθως.

'Αρχίσουμε τὴν ἐπίθεσιν. Τοῦ θῆκαν μερικὲς ὥραιες συγχροτημένες ἀντεπιθέσεις.

Ξαφνικὰ μοῦ ἔκανε μιὰ ἀλλαγή — διάξευξη — ποὺ τελείωσε τόσο μακρὸν ἀπὸ τὰ στήθη μου, ὥστε δὲν χροιάστηκε καὶ ν' ἀμυνθῶ. Μοῦ φάνηκε πὺς θὰ ἦταν ἄσκοπο ν' ἀναγγεῖλω, γιὰ τὴν θὰ γινόταν φανερό ὅτι θὰ τὸ ἔκανα μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω.

— Πῶς! οὐραῖος ὁ κ. Ντελάντ πετώντας τὴ μάσκα του καὶ τὸ ξίφος του, ἀρνεῖται ἕνα τέτοιο χτύπημα; 'Ενα τόσο καθαρό χτύπημα; Μιὰ θανατοῦσα ἀλλαγή—διάξευξη, ποὺ ἂν βρισκόμαστε σὲ πεδίο μονομαχίας θὰ σὺς εἶχε διαπεράσει σέρα γιὰ πέρα; 'Ε, λοιπόν, θὰ σὺς δείξω ἐγώ!

Καὶ πρὶν προφτάσω ν' ἀμυνθῶ — ἦταν ἄλλωστε πολὺ ψηλότερος, δυνατότερος καὶ βαρύτερος ἀπὸ μένα — μὲ ἔρπαξε στὰ χέρια του καὶ τραβώντας με πρὸς τὰ πίσω, μ' ἔδεσε σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς μεγάλες κολώνες!

'Ασφαλῶς θὰ τὸ εἶχε προσχεδιάσει αὐτό, γιὰ τὰ σχοινιά ποὺ χρησιμοποίησε ἦταν ἔτοιμα στὴ βάση τῆς κολώνας. Μέσα σὲ δύο δευτερόλεπτα μὲ εἶχε δέσει σφιχτὰ ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὸ κεφάλι. 'Επειδὴ διαμαρτυροῦμαι μοῦ ἔδεσε καὶ μιὰ ποσσὴ γύρω ἀπὸ τὸ στόμα. Κόντευα νὰ πνιγῶ.

— 'Α, γενναῖε μου, ἀρνεῖσαι τὰ χτυπήματα!... 'Ε, λοιπόν, ἀπὸ δὴ καὶ πέρα δὲ θὰ χρειάζεσαι πὰ νὰ τ' ἀναγγεῖλεις! Θὰ τὰ αἰσθάνῃς στὸ πεσὶ σου! Θὰ κάνουμε μιὰ ὥρα ἐπιθεσὺν, μιὰ ὥρα ἐπιθεσὺν!

Προσέχοντας νὰ μὴν τοῦ ξεφύγω, μοῦ ἔλυσε τὸ δεξιὸ χέρι, ἀλλὰ ἔσφιξε ἀκόμα περισσότερο τὰ σχοινιά ποὺ ἦταν τυλιγ-

μένα γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὰ πόδια μου. — Νά, παχύνει!

Καὶ μοῦδωσε τὸ σπαθί μου, ποὺ φυσικὰ μοῦ εἶχε πέσει. Τὸ πῆρα μηχανικά.

'Επειτα ἀνοίξε ἕνα μπαούλο, κι' ἔβγαλε ἡσυχα ἕνα ξίφος, ναί, ἕνα ξίφος μονομαχίας, μυτερό, ποὺ ἡ κόψη του ἦταν κόκκινη, γυαλιστερὴ ἀπὸ πρόσφατο αἷμα!

— 'Ας συνεχίσουμε τὴν ἐπίθεσιν, μοῦ εἶπε. 'Απὸ δὴ καὶ πέρα, παχύνει, σὲ ἀπαλλάσω ἀπὸ τὸν κόπο ν' ἀναγγεῖλεις τὰ χτυπήματά μου!

Καὶ ἐτοιμάστηκε, ὥπως συνήθως γιὰ τὴν ἐπίθεσιν.

Εἶχα καταλάβει πὰ καλὰ τί μὲ περιμένει!...

'Ετσι σφιχτοδεμένος ὅπως ἤμουν στὴν κολώνα, ἔπρεπε ν' ἀμυνθῶ μὲ τὸ ψευτικο σπαθάκι μου ἐναντίον τοῦ μεγάλου μυτεροῦ ξίφους τοῦ τρελλοῦ!

Θυμήθηκα τὸν Σαζέλε, τὸν καθηγητὴ τῆς ξιφασκίας τῆς ὁδοῦ ντὲ λά, Σωσέ ντ' Ἀντέν, ποὺ τὸν εἶχε σκοτώσει, κατὰ τὸ 1888 ἕνας μαθητὴς του ποὺ ξαφνικὰ τρελλάθηκε.

Εὐτυχῶς, μὲ τὴν παράξενη λογικὴ τῶν τρελλῶν, ὁ κ. Ντελάντ ἄρχισε τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἥρεμα, σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμούς.

'Αλλὰ λίγο — λίγο ἔγινε πὺς ζωηρός. 'Αρχισε νὰ περνοῦν ὅλο καὶ περισσότερο ἔπειτα ἀπὸ κάθε ἐπίθεσιν, καὶ μοῦ ἔκανε ἔφτα — ὅχτῳ χαμηλὲς «ἐπαναλήψεις», αὐτοῦ εὐτυχῶς τὶς ἀπέκρουσα, ἂν καὶ χωρὶς νὰ τίς βλέπω, γιὰ τὴν δὲν μπορούσα νὰ σκόψω τὸ κεφάλι μου. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἤμουν σπουδαῖος στὴν ἀμυνα.

Μιὰ σπαθιά ὅμως μοῦ τρύπησε τὸ παντελόνι καὶ γλίστρησε πάνω στὴν κοιλία μου...

Λίγη ἀνάπαυση! εἶπε ὁ τρελλός.

Καὶ πραγματικὰ ἔβγαλε τὴ μάσκα του, καὶ γιὰ νὰ ξαναπάρει ἀναπνοή, ἄρχισε νὰ κάνει βόλτες μπρὸς — πίσω, λέγοντας κοροϊδευτικά:

— Εἶναι δυνατός, ὁ καθηγητὴς μου!... Εἶναι βέβαια παχύνει, ἀλλὰ εἶναι δυνατός, ὁ καθηγητὴς μου!

Δυνατός!... Δὲν μπορούσα νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐξακολουθοῦσα ἐπ' ἀπειρὸν νὰ τὸν ἀποκρούω! Σκεφτεῖτε πὺς ἔπρεπε νὰ νανοῦμαι μέσ' ἀπὸ τὰ σφιχτὰ, βασανιστικὰ ἐκεῖνα σχοινιά!...

Ξαφνικὰ, ἐνοιώσα ἕναν πόνο στὸ πόδι μου!... Τὸ ξίφος μου, ποὺ εἶχα ἀνομύψει μηχανικὰ στὸν δευτερεύον πεδύλο μου, τὸ εἶχε χτυπήσει... Τὸ σήκωσα, τὸ κότταξα...

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ

Στὸ πρόσφατο ἱατρικὸ συνέδριο τοῦ 'Αμερικανικοῦ 'Ιατρικοῦ Συλλόγου πολλοὶ ἐρευνητὲς τῆς βιολογίας καὶ εἰδικὸι τῆς γεροντολογίας βεβαίως ἀνέκριναν ὅτι στὸν 21ο αἰῶνα ἡ μέση διάρκεια ζωῆς τῶν 'Αμερικανῶν θὰ φτάσει τὰ 120 χρόνια. Πρὸς τὸ παρόν, τὸ ρεκόρ τῆς μακροβιότητος ἀνήκει στὴ φυλὴ τῶν Χονίτζα τοῦ βορείου Πακιστάν. Οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖ πεθαίνουν συνήθως σὲ ἡλικία πάνω ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια καὶ κάποτε φτάνουν τὰ 140 χρόνια!

'Η κόψη του, σὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς τελευταίους μας διαξιφισμοὺς εἶχε σπᾶσει χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω, κι' ἡ στρογγυλὴ ἀσφαλτικὴ «πούντα» τῆς εἶχε χωριστεῖ ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα... Αὐτὸ συμβαίνει συχνὰ στὶς ἀσκήσεις, κι' εἶναι μάλιστα ἕνας ἀπ' τοὺς κινδύνους τῆς ξιφασκίας, γιὰ τὴν ἔχει προκαλέσει θανάσιμα δυστυχήματα.

Εἶχα λοιπὸν στὸ ἐλεύθερο χέρι μου ἕνα πραγματικὸ ὅπλο!

Βέβαια ἡ θέα μου κάθε ἄλλο ἦταν παρὰ ὥρα! 'Ήταν πολὺ ἀπείρανο ὅτι ὁ κ. Ντελάντ θὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ τηθεῖ τοὺς κανονισμούς. 'Ασφαλῶς θὰ ἔδωκε τίποτε σατανικὸ, θὰ μοῦ οἰχνοῦσαν ἀπ' τὰ πλάγια, ἀπὸ πίσω, τοῖς ξέρετε!... 'Ενας, τρελλὸς καταφεύγει σὲ φοβερότερα τεχνάσματα ὅταν τοῦ ἀντιστέκονται.

Πάντως εἶχα πάρει λίγο θάρρος. Σὲ λίγο ὁ κ. Ντελάντ μὲ πλησίασε.

— 'Εμπρός, ἂς ξαναρχίσουμε! εἶπε. Εἶναι διασκεδαστικὴ ἡ σημερινὴ ἀσκασὺν μας. Χά, χά, χά! Χωρὶς ἐνοχλητικὸς! Χωρὶς τὸν Καζιμίρ! Τί ἡλίθιος αὐτὸς ὁ Καζιμίρ! Θὰ σὺς τὸν δείξω!

Πῆγε κι' ἀνοίξε τὴ μικρὴ τζαμινία πόρτα. Τὴ φράκη! 'Ενα μεγάλο σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ ὑπηρετῆ, ἦταν οἰχνοῦν χάμω, διπλωμένο στὰ δύο, μέσα σὲ μιὰ κόκκινη λήμνη, ποὺ εἶχε τρέξει ἀπ' τὴν πλάτη του, ἀπὸ μιὰ τρύπα στὸ σακάκι του... Τὸν εἶχε δολοφονήσει ἀπὸ πίσω, μὲ μιὰ σπαθιά!

'Η θέα τοῦ αἵματος φαίνεται ὅτι τὸν ἐρέθισε, γιὰ τὸ μὲ τὸ πρόσφατο παρὰ φωνημένο, κτηνώδες σὰν οὐγγὺς ζῶον, ξαναφύρεσε νευρικὰ τὴ μάσκα του καὶ φώναξε: 'Εμπρός!

Ξαναπῆρε ἐπιθετικὴ στάση, ἀλλὰ εὐτυχῶς ἤρθε ἐντελὸς ἀπέναντί μου ὥπως σὲ μιὰ κανονικὴ ἐπίθεσιν.

Προσπάθησα νὰ κάνω κινήσεις τέτοιες ὥστε νὰ μὴ δεῖ ὅτι ἔλειπε ἡ πούντα ἀπ' τὸ ξίφος μου. 'Η ἐπίθεσιν του ἦταν ὀρηκτικὴ, ἀλλὰ βρισκόταν ἀκόμα κάπως μακρὰ. 'Αρκετὰ στὴν ἀμυνα, γιὰ τὴν ἤθελα νὰ τὸν χτυπήσω μὲ ὅσο τὸ δυνατὸν μεγαλύτερη σιγουριά.

Τέλος, προσοιήθηκα μιὰ «ἐκτὴ φύλαξη», κι' ἐκεῖνος παρὰσώθηκε καὶ προχώρησε μπροστὰ. 'Απέκρουσα τότε τὸ φινάλε μιᾶς δυνατῆς «ἐμπέτης», κι' ἔκανα τὴν πραγματικὴ μου «ἐκτὴ», θυβίζοντας του μ' ὅλη μου τὴ δύναμιν τὸ σπαθί μου στὸ λαμῖο.

'Εμεινε μιὰ στιγμὴ ὀρθὸς, γεμάτος αἷματα, κι' ἔκανε μὲ τὸ χέρι καὶ λίγο μάλιστα μὲ τὸ κεφάλι, ἕνα νόημα πὺς ἔχει, δὲν εἶχε χτυπηθεῖ!... 'Επειτα ἔπεσε ἀνάσκελα, βαρὺς...

.... Λίγα λεπτὰ ἀργότερα, μπῆκε μέσα ἡ ἀστυνομία, ποὺ τὴν εἶχε εἰδοποιήσει ἡ ἡλικιωμένη κυρία, καὶ μ' ἐλευθέρωσε. 'Αποῦ πρῶτα εἶχε σκοτώσει τὸ φύλακα, ὁ τρελλὸς εἶχε κλειδώσει τὴν κυρία αὐτὴ ποὺ ἦταν ἀδελφὴ του. 'Αλλὰ ἐκείνη κατόρθωσε νὰ σπᾶσει τὴν κλειδαριὰ κι' ἔτρεξε ὅσο πὺς γρήγορα τῆς ἐπέτρεπε ἡ ἡλικία τῆς, στὸ πλησιέστερο ἀστυνομικὸ τμήμα.

Οἱ ἐφημερίδες ἔκαναν μεγάλο θόρυβο γύρω ἀπ' τὴν μονομαχία αὐτή. Τὸ κοινὸ ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα ὅτι ἤμουν ἕνας ἐξαιρετικὸς ξιφομάχος. Καὶ μέσα σὲ λίγους μῆνες ἀπώκησα 60 μαθητὲς, μιὰ ὥρα αἰθούσα καὶ δύο βοηθοὺς! Τὴ θάλετε ἔτσι εἶναι αὐτοὶ οἱ Λυονέζοι!...

Ἡ κυνηγημένη πέρδικα

Τοῦ ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

ΉΤΑΝ Αὐγουστος μῆνας. 'Εκαθόμαστε ἐγὼ κι' ὁ συνάδελφός μου τὸ ἀπόγευμα στὸν ἐξώστη τοῦ πύργου, ὁ ὁποῖος ἦταν στὸ βορρεῖν πλευρὸ τοῦ κι' ἐκυττάσαμε τὸν ἀπείρανο κάμπο τῆς Θεσσαλίας ὡς ἐκεῖ, ποὺ ἔσμιγε μὲ τὶς κοντότερες ῥάχες τῶν Χασιατικῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀπὸ μακρὰ ἕνα κομμάτι πέτρα μεγάλῃ, γιγάντια.

'Ο Πηνειὸς ἐκυλούσε τὰ νερά του πολὺ κοντὰ μας, ὡς ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας ἀπὸ μᾶς, ἀλλ' ἂν καὶ ὁ πύργος ἦταν ψηλὸς οὔτε βλέπαμε, οὔτε τὸ βουητό του ἀκούσαμε, γιὰ τὸ ἔδαφος εἶναι ἴσιο καὶ οἱ δύο ὄχθες σμίγουν, ἡ μία μὲ τὴν ἄλλη καὶ κρύβουν τὴν κοίτη, ἐνῶ τὸ νερὸ τρέχει ἥσυχο — ἥσυχο χωρὶς βουή, χωρὶς κρότο, χωρὶς ἀφρό, σὰν διαβάτης κουρασμένος, ὁ ὁποῖος περπατᾷ ἀργὰ — ἀργὰ καὶ δὲ βλέπει τὴν ὥρα νὰ φθάσει στὴν κατοικία του, νὰ ξαπλωθεῖ καὶ νὰ κοιμηθεῖ.

Εἶχαμε μπροστὰ μας ἕνα σωρὸ χωρία. Τὰ διακρίναμε ἀπὸ τὰ δένδρα, ποὺ εἶχαν, κι' ἀπὸ τὰ κεραμίδια ποὺ ἐκοκινίζαν, κι' ἐπυρολογούσαν ἀπὸ τὸ ἡλιοσπίρι, σὰν νὰ ἦσαν ψηλὰ σ' ἀσβεστοκίτρινον ἢ σ' ἀναμμένο κεραμίδι. 'Απὸ μακρὰ μᾶς ἐρχόταν ὁ ἦχος τῶν κουδουνῶν τῶν κοπαδιῶν, τὰ ὁποῖα ἐδοσκούσαν ὀλόγυρα. 'Ο οὐρανὸς ἦταν ξάστερος, κι' ἡ γῆς ἐδιψοῦσε γιὰ νερό, σὰν στρατοκόπος κουρασμένος, γιὰ τὴν δὲν εἶχε βρεῖ ἀπὸ τὸ Μάρτη. Σύννεφο δὲν ἐφαίνονταν πούθεν κανένα καὶ ζέστη φοδερὴ ἀγκάλιαζε ὅλο τὸν κάμπο.

Σὲ λίγο ἕνα συννεφάκι, ὡς μία ψάθα, ἄσπρο, κάτασπρο σὰν λαγὰρ ἀσμή, ἐκάθησε στὴν κορυφὴ τοῦ 'Ολύμπου σὰν ἀτίμητο διαμαντέιο ἀστέρι.

Μιὰ ὑπόκωφη βροντὴ ἀκούσθηκε κατὰ τὸν 'Ολύμπο καὶ ἀστραμὰ ἐφεγγαβόλησε μέσα στὸ σύννεφο, ποὺ ἐγιγάντευε καὶ θέρεινε κι' ἔγινε μιὰ στιγμὴ κατὰχρυσο. Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι' ἐκεῖνο τὸ συννεφάκι, ποὺ ἐξεφύτρωσε σὰν στέμμα ψηλὰ στὴν κορυφὴ τοῦ δοξασιμένου βουνοῦ μας, ἐγίνηκε γιγάντας κι' ἐχύθηκε σ' ὅλο τὸν οὐρανὸ τῆς Θεσσαλίας, σὰν φοδερὸ ὀχταπόδι ἀπλώνοντας τοὺς μακρὺς πλοκάμους του, ὡς τὸν Κίτσοβο, ὡς τὸ Πῆλιο, ὡς τ' 'Αγραφα κι' ὡς τὰ βουνὰ τ' 'Ασπροποτάμου. 'Αρχισαν νὰ πέφτουν ἀριεὲς οἱ πρῶτες σταλαματιᾶς τῆς βροχῆς, χοντρές σὰν καρύδια, καὶ τ' ἀστροπελέκια ν' αὐλακώνουν τὸν οὐρανὸ σὰν φλογισμένα φίδια καὶ σὲ λίγο ἀκόμη ἡ Θεσσαλία ἐλουζόταν ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη κι' ἐφεγγαβολοῦσε κι' ἐτρανταζόταν ἀπὸ τ' ἀστροπελέκια.

'Απὸ τὶς πρῶτες σταλαματιᾶς ἀφήσαμε τὸν ἐξώστη κι' ἐμπήκαμε στὴν ἀπέναντι κρεβάτια τοῦ πύργου κι' ἐκυττάσαμε μὲ χαρὰ τὴ βροχὴ, ἡ ὁποία

ἔπεφτε κι' ἐχτυποῦσε τὰ γυαλιὰ τῶν παραθυριῶν. 'Εκεῖ ποὺ ἐκαθόμαστε κι' ἐχαιρόμαστε γιὰ τὸ περιλαμπρὸ θέαμα τῆς εὐεργετικῆς βροχῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπότηζε τὴ διψασμένη γῆ ὡς τὰ ἔγκατα τῆς, ποὺ εἶχε γίνε σὰν κεραμίδι, ἀκούμε «σασάγκα!» στὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, καὶ δύο μεγάλα πουλιὰ κατὰβρεχτα, τὸ ἕνα μπροστὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ πίσω, ἐμπήκαν μέσα. 'Ολοῖ ἐσηκώθηκαν στὸ ποδάρει κι' ἐγλυτώσαμε τὸ θῦμα ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ φονιά τοῦ. Τὸ μπροστινὸ πουλί, τὸ ὁποῖο γιὰ τὴ σωτηρία του ἐπετοῦσε σὰν μολύδι καὶ ἔσπασε τὸ γυαλὶ τοῦ παραθυριοῦ, ἦταν μιὰ περιγραμμένη πετροπέρδικα καὶ τὸ πσινὸ, τὸ ὁποῖο τὴν ἐκυνούσε μὲ μάτι ἄγριο, μὲ λύσσα, μὲ αἰμοδιψία, ἦταν ἕνα γεράκι. 'Ερχόταν ἐκείνη μπροστὰ κι' αὐτὸ πίσω ἀπὸ τὰ πετροδούνα, τρεῖς ὥρες μακρὰ μὲ καλὸ ἄλλο, γιὰ τὸν ὅσον στὰ βουνὰ βρίσκονται πετροπέρδικες:

Πῶχουν τὰ πλουμιστὰ φτερά τὰ κόκκινα ποδάκια...

'Ενῶ, στὸν κάμπο εἶναι οἱ καμπισιες οἱ πέρδικες, πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὶς βουνίστιες. Οὔτε οἱ βουνίστιες πατοῦν στὸν κάμπο, οὔτε οἱ καμπισιες στὰ βουνά. Οἱ βουνίστιες εἶναι μεγαλύτερες, ἀγριότερες καὶ ὁμορφότερες ἀπὸ τὶς καμπισιες καὶ τὶς βουνίστιες προτιμοῦν ἐκεῖνοι, ποὺ ἔχουν τὴ μανία

νὰ σκλαβώνουν τὰ καυμένα τὰ πουλιὰ καὶ νὰ τὰ βάζουν στὰ κλουβιά γιὰ ν' ἀκούν τὸ σκλαβωμένο τους ἄλλημα καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται μὲ τὴ δυστυχία τους.

'Επιάσαμε καὶ τὴ δειλὴ πέρδικα, ποὺ μαζεύθηκε σὲ μιὰ γωνία τῆς κρεβάτας κι' ἔτρεπε ἀπὸ τὸ φόβο τῆς, καὶ τὸ ὀρηκτικὸ γεράκι, ποὺ εἶχε τρυπώσει κατὰ τὰ καθίσματα, ἄγριο καὶ φοδερὸ, καὶ τὰ ἐβόλαμε σὲ ξεχωριστὰ κλουβιά. 'Η πέρδικα ἦταν προωρισμένη γιὰ τὸ συνάδελφό μου γιὰ τὸ κλουβί καὶ τὸ γεράκι γιὰ δώρο σὲ κανένα κυνηγὸ, ὁ ὁποῖος μπορούσε νὰ τὸ γυμνάσει νὰ κυνηγᾷ στὸν ἀέρα πουλιά. 'Ενας φίλος, ποὺ εἶχε παρὰτύχει κοντὰ μας, εἶπε ὅτι ἡ καλύτερη δουλειὰ ἦταν νὰ φάμε τὴν πέρδικα ψηττὴ καὶ νὰ σκοτώσουμε τὸ γεράκι καί, γιὰ νὰ μᾶς πείσει περισσότερο, μᾶς ἀνέφερε καὶ ἕνα στίχο δημοτικοῦ τραγουδιοῦ:

Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί.

Τὴ νύχτα, ὅταν ἐτραβηχθήκαμε ὁ καθένας στὸ κρεβάτι του, γιὰ νὰ κοιμηθῶμε, δὲν μοῦ ἐκολλοῦσε ὕπνος. Μὲ ἐβασάνιζε ἡ ἰδέα τῆς πετροπέρδικας καὶ τοῦ γερακιοῦ. 'Εδῶσα, ἐπῆρα, νὰ κοιμηθῶ, δὲν τὸ κατόρθωνα. 'Εσυλλογιζόμουν ὅτι ἤλθε στὴν κατοικία μου ζήτωντας σωτηρία καὶ βρίσκει πικρὴ σκλαβιά. 'Εσυλλογιζόμουν καὶ τὸ τέλος τῆς: Κανένα ψήσιμο στὴ σούδα ἢ κανένα φάγαμα ἀπὸ καμμιὰ γάτα. Γιὰ τὸ γεράκι δὲν μ' ἐνοιῶζε πολὺ. 'Η ἰδέα ὅτι ἔτρωγε πουλιὰ καὶ ὅτι, ἂν δὲν ἐτύχαινε τὸ παρὰθυρο τοῦ πύργου, θὰ ἐξέσχιζε τὴν καυμένη τὴν πέρδικα, μὲ ἔκανε νὰ τὸ ἀντιπαθῶ καὶ νὰ τὸ μισῶ καὶ νὰ μὴ ἐνδιαφερόμαι γι' αὐτό. Στὰ τελευταῖα, ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζα ἄπνους στὸ κρεβάτι, γιὰ νὰ δώσω τέλος στὴ νέα τύχη τῆς πέρδικας, ἀναψα τὸ κερί κι' ἐπῆγα στὴν κρεβάτια, ὅπου εὐρίσκονταν κρεμασμένα καὶ τὰ δύο κλουβιά, τὸ ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο. 'Η πέρδικα

— Θὰ γίνε ὥραϊος κῆπος, ὅταν πιάσουν τὰ δέντρα...

κα έπηγαίνε άνω κάτω μέσα στο κλου-
βί ενώ το κακούργο γεράκι καθόταν
κι έκοιμόταν, έχοντας το λαιμό του
χωμένο μέσα στις πλάτες και μονάχα,
όταν εξύγασα με το φώς, άνοιξε τα μά-
τια του κι' έγύριζε άνήσυχο το κλουβί
του όλόγυρα. Έξεκρέμασα το κλουβί
της πέρδικας κι' έπήγα στο παράθυρο
μέ το τσακισμένο γυαλί, άνοιξα τη
θύρα του κλουβιού κι' είπα στο σκλα-
βωμένο πουλί:

— "Αει στο καλό σου! Πέταξε στα
κορφοβούνια σου και στις δουνοπλα-
γιές σου, όπου εγεννήθηκες κι' όπου εί-
ναι ο προορισμός σου κι' η εύτυχία σου.
Ίσως έχεις ταίρι, ίσως έχεις μικρά,
που σε κάρτερον!

Η πέρδικα, τη στιγμή που άνοιξα
τη θύρα του κλουβιού στο παράθυρι με
το σπασμένο γυαλί, σάν να μην επί-
στευε τόσο εύτυχία, έδίσταζε να πετά-
ξει και ν' άποκτήσει την έλευθερία της.
"Αλλά σε λίγο έμάζεψε καλά τα φτερά
της, έκατέβασε το κεφάλι της κι' ένα
δυνατό φτερούγισμα άκούστηκε στα
σκοτάδια της νύχτας. Η καρδιά μου
έχόρευε από τη χαρά της για την κα-
λωσύνη, που είχα κάμει, και τα ποδά-
ρια μου μου εφάνινονταν πώς δεν έπα-
τούσαν στο πάτωμα. Έκρέμασα το
κλουβί στη θέση του κι' έγύρισα να πά-
γω στο κρεβάτι μου να κοιμηθώ εύχα-
ριστημένος.

Εκείνη τη στιγμή το βλέμμα μου
άντικρύστηκε με το βλέμμα του γερα-
κιού. Μου εφάνηκε σάν να μου έζητούσε
κι' αυτό την έλευθερία του και σάν να
μου έλεγε με ανθρώπινη φωνή:

— "Ελευθέρωσέ με κι' έμένα το καύ-
μένο! Γυρεύω την έλευθερία μου ως
έλεημοσύνη!

Έστρεψε η καρδιά μου. Δυό δάκρυα
χονδρά ανέβηκαν από την καρδιά μου
στά μάτια μου. "Ηθέλησα να θυμηθώ
όλα τα φονικά του σκλαβωμένου γερα-
κιού. Πόσα πουλιά άφησε χωρίς μάννα
και πόσες μάνες χωρίς πουλιά και πόσα

Μαδερίδι

ΣΙΕΡΡΑ ΛΕΟΝΕ

Η Σιέρρα Λεόνε, βρετανική ά-
ποικία γειτονική της Λιβερίας, με
συνολική έκταση δυό φορές μεγαλύτε-
ρη από το Βέλγιο και πληθυσμό
2.200.000 κατοίκων, ήταν ακόμα
έδω και δέκα χρόνια μια καθυστε-
ρημένη και άνεμετάλλευτη τρο-
πική χώρα. Τα μόνα της εξαγωγή
μα προϊόντα ήταν το φουνικόλαδο,
οι καρύδες και η "πασσιάδα", ίνες
ώριστης ποικιλίας φουνικόφυλλων
από τις οποίες κατασκευάζουν βοθο-
ρες και σκούπες. "Αλλ' έδω και
δέκα χρόνια ανακαλύφθηκαν σε
διάφορα ποτάμια της Σιέρρας Λεό-
νε ψήγματα χρυσού σε σημαντι-
κές ποσότητες, που προσήλκυαν
στη χώρα 70.000 χρυσοθήρες. Οι
γεωλόγοι ανέκαλυναν επίσης κοι-
τάσματα σιδήρου, χρωμίου και ά-
δαμάντων. Οι άπροσδόκητοι αυτοί
θησαυροί γέμισαν με πολλά έκατομ-
μύρια λίρες τα θησαυροφυλάκια
της άποικίας και συνετέλεσαν στην

πουλιά χωρίς ταίρι και το κυνήγημα
της πέρδικας, ή οποία εγλύτωσε από
τρίχα, αλλά δεν ήμπορεσα ν' αντίστα-
θώ στην άφωνη φωνή, που μου εφώναζε:

— "Ελευθέρωσέ με κι' έμένα το καύ-
μένο! Δός μου την έλευθερία μου, ως
έλεημοσύνη!

Έξεκρέμασα και του γερακιού το
κλουβί κι' ετράβηξα ίσα στο παράθυ-
ρο με το σπασμένο γυαλί.

Αλλά... τι πάω να κάμω; είπα μέ-
σα μου. "Απ' έδω έφυγε η πέρδικα, ν'
άφήσω και το γεράκι να τη φθάσει
πουθενά...

Γυρίζω προς το παράθυρο, που άν-

ανάπτυξη των καλλιερειών της
μπανάνας, του καφέ, του κακάο,
του ρυζιού και του καουτσουκόδε-
ντρου. Σήμερα, ή Σιέρρα Λεόνε, ά-
νεξάρτητο κράτος από τον περασμέ-
νο Άπρίλιο, εξαγει κάθε χρόνο
διαμάντια αξίας έξη έκατομμυρίων
λίρων και πολύ μεγαλύτερης αξίας
γεωργικά και μεταλλευτικά προϊόν-
τα. Οι γεωλόγοι ανέκαλυναν πρό-
σφατα στο έδαφός της τιτάνιο,
πλατίνα και βωξίτες. Η Σιέρρα
Λεόνε είναι τώρα ένα σύγχρονο
κράτος με σχολεία, νοσοκομεία, λι-
μενικές εγκαταστάσεις και... κα-
ταταθέντες έπτά έκατομμυρίων λι-
ρών στην τράπεζα της Άγγλίας!

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΚΑΜΕΡΟΝ

Το άγγλικό Καμερόν, μετά το
γαλλικό Καμερόν, απέκτησε την
ανεξαρτησία του από την 1η Ό-
κτωβρίου 1961. Την ίδια μέρα τα
δυό κράτη συγχωνεύθηκαν σ' έ-
να. Οι Άγγλογάλλοι κατείχαν αυ-
τή την παλιά γερμανική άποικία
έπτά 42 χρόνια.

τίκρυζε κατά τη νοτιά, όλως διόλου άν-
τίθετα προς το δρόμο της πέρδικας.
"Ανοίγω το παραθυρόφυλλο, άνοίγω
και τη θύρα του κλουβιού και του δί-
νω δρόμο! Πάει! Άπέκτησε κι' αυτό
την ποθητή έλευθερία. "Ωρα του καλή,
κι' αυτό!

Γυρίζοντας εκρέμασα και του γερα-
κιού το κλουβί κοντά στο κλουβί της
πέρδικας και πήγα να κοιμηθώ. "Εκοι-
μήθηκα σάν στον Παράδεισο. Όλος
μου ο ύπνος ήταν χρυσά όνειρα. Τέ-
τοιοι ύπνοι γλυκοί δεν τον είχα κάμει
ποτέ!

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΔΟΚΙΜΑΖΕΤΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΑΣ...

Η δεύτερη εικόνα διαφέρει από την πρώτη σ' έπτά σημεία
Μπορείτε να τα βρείτε σε δυό λεπτά; (Η λύση στη σελίδα 40)

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

Οι κατακτήσεις
της έπιστημης

ΟΙ Άμερικανοί άνεκοίνω-
σαν έπισήμως ότι θα έ-
τοξεύσουν τον πρώτο τους
άστροναύτη σε τροχιά γύρω
από τη Γη στις άρχές Ιανου-
αρίου. Το ανακοινώδεν της
Έθνικης Έπιτηρείας Άστρο-
ναυτικής και Διαστήματος δι-
ευκρινίζει ότι καμιά άλλη εκ-
τόξευση δεν πρόκειται να πραγ-
ματοποιηθεί πριν από την πτή-
ση του άστροναύτου. Έτσι
διευκύνονται οι φήμες σύμφω-
να με τις οποίες οι Άμερικα-
νοί είχαν την πρόθεση να
πραγματοποιήσουν την εκτόξευ-
ση ανθρώπου σε τροχιά κατά
τις 20 Δεκεμβρίου. Ο άντι-
συνταγματάρχης των πεζοναυ-
τών Τζών Γκλέν, ήλικίας 40
ετών, θα είναι ο πρώτος Ά-
μερικανός άστροναύτης που
θα εκτοξευθεί σε τροχιά. (Οι
πτήσεις του Σέπαρντ και του
Γκρίσομ ήταν έθελοντικές και
όχι σε τροχιά). Ο Γκλέν έγ-
καταστάθηκε κιάλας στα δια-
μερίσματα του Άκρωτηρίου
Κανάβεραλ όπου καταλύουν
οι άστροναύτες πριν από την
εκτόξευσή τους στο Διάστημα.

Στο μεταξύ, ένας Σοβιετι-
κός έπιστήμων που συνοδεύει
τον έπισημηγό Γιούρι Γκαγ-
κάριν (πρώτο Ρώσο άστροναύ-
τη) κατά την προπαγανδιστική
του περιοδεία στην Ίνδία,
δήλωσε πώς ή Ρωσία θα εκ-
τοξεύσει προσεχώς στο Διά-
στημα μια γυναίκα.

Το προσεχές σοβιετικό δια-
στημόπλοιο θα έχει πλήρημα
περισσότερων του ένός άν-
δρών. Η Ρωσία δεν έξετό-
ξευσε μέχρι στιγμής και άλ-
λο διαστημόπλοιο γιατί οι Σο-
βιετικοί έπιστήμονες μελετούν
ακόμα τα έπιστημονικά στοι-
χεία που συγκεντρώθηκαν κα-
τά τη διάρκεια των πτήσε-
ων που πραγματοποιήθηκαν ά-
πό τους έπισημηγούς Γκαγ-
κάριν και Τιτόφ.

Ο ΒΡΕΤΑΝΝΟΣ ύπου-
γός Έπιστημών λόρδος
Χαίρλασι δήλωσε πρό-
ημερών ότι καταστρώθηκαν
τά σχέδια για την εκτόξευση
κατά την προσεχή άνοιξη του
πρώτου άγγλικού δορυφόρου,
που θα μεταφέρει έπιστημονι-
κά όργανα.

ΟΙ Άμερικανοί πραγματο-
ποίησαν μια ύπόγεια
πυρηνική έκρηξη για
έλεγχούς σκοπούς. Είναι ή

πρώτη φορά στον κόσμο κα-
τά την οποία ή έκρηξη μι-
άς πυρηνικής γομώσεως δεν έ-
χει στρατιωτικό χαρακτήρα.
Το άμερικανικό πείραμα φέ-
ρει το όνομα "Γκνόουμ Πρότ-
ξεκτ" και άποτελεί το πρώτο
βήμα στην έφαρμογή ένός
ευκρινίζει ότι καμιά άλλη εκ-
τόξευση δεν πρόκειται να πραγ-
ματοποιηθεί πριν από την πτή-
ση του άστροναύτου. Έτσι
διευκύνονται οι φήμες σύμφω-
να με τις οποίες οι Άμερικα-
νοί είχαν την πρόθεση να
πραγματοποιήσουν την εκτόξευ-
ση ανθρώπου σε τροχιά κατά
τις 20 Δεκεμβρίου. Ο άντι-
συνταγματάρχης των πεζοναυ-
τών Τζών Γκλέν, ήλικίας 40
ετών, θα είναι ο πρώτος Ά-
μερικανός άστροναύτης που
θα εκτοξευθεί σε τροχιά. (Οι
πτήσεις του Σέπαρντ και του
Γκρίσομ ήταν έθελοντικές και
όχι σε τροχιά). Ο Γκλέν έγ-
καταστάθηκε κιάλας στα δια-
μερίσματα του Άκρωτηρίου
Κανάβεραλ όπου καταλύουν
οι άστροναύτες πριν από την
εκτόξευσή τους στο Διάστημα.

ΑΠΟ το Γιόχαννεσ-
μπουργκ μεταδίδεται ή
πληροφορία ότι για πρ-
ωτή φορά στον κόσμο, δόλοκλη-
ρος σκελετός δεινοσαύρου ά-
νακαλύφθηκε από μια ομάδα
έπιστημόνων του Μουσείου
Φυσικής Ιστορίας της Νοτιο-
αφρικανικής Ένωσεως, στην
περιοχή του Άκρωτηρίου. Η
ομάδα αυτή, στην οποία με-
τέχουν και πολλοί καθηγητές
της ζωολογίας του πανεπι-
στημίου του Λονδίνου, ανέκα-
λυψε επίσης και λείψανα έρ-
πετών άγνώστου είδους.

ΟΙ Σοβιετικοί φυσικοί
συνέταξαν πρώτοι τον
άκριβη και σαφή "χάρ-
τη της άκτινοβολίας" του
Διαστήματος που θα διασχί-
ζουν τα έπνδρωμένα διαστη-
μόπλοια. Αυτό ανακοινώθηκε
σε μια συζήτηση για το ερό-
δλημα της επιδράσεως των
άκτινοβολιών κατά τις πτήσεις
των διαστημόπλοιων, που δι-
εξήχθη στη γενική συνέλευση
του βιολογικού τμήματος της
Σοβιετικής Ακαδημίας Έπι-
στημών. Οι άνακοινώσεις
των βιολόγων Άλεξάντρ Λε-
μπεντίνοβι και Γιούρι Νε-
φέντοφ άπερνώθηκαν στα
προβλήματα άσφαλείας των
κοσμικών πτήσεων. Οι έπι-
στήμονες, εξέτασαν λεπτομε-
ρώς τα υπάρχοντα στοιχεία
των διαφόρων δόσεων άκτινο-
βολίας που μπορεί ένδεχομέ-
νως να δεχθεί ο κοσμοναύτης
και ανέλυσαν τη βιολογική
της επίδραση. Έπεγράμμισαν
ότι είναι δυνατόν να ένισχυθεί
ή προστασία του οργανισμού
με ειδικά παρασκευάσματα

Προκαταρκτικά στοιχεία δεί-
χνουν ότι οι πρωτόγονοι αν-
θρώποι μικροοργανισμοί δεν πα-
θαίνουν σημαντικές αλλοιώ-
σεις κατά την πτήση. Οι Σο-
βιετικοί έπιστήμονες ύπογραμι-
μίζουν τη δυνατότητα χρησι-
μοποιήσεως κατά την εξερεύνη-
ση του κοσμικού Διαστήματος
των λεγομένων "βιοτοιχείων",
δηλαδή ειδικών αυτόματων
συσκευών στις οποίες τοποθε-
τούνται ακίνδυνα βακτηρίδια.
Τα βιοστοιχεία αυτά θα μάς
μεταδώσουν από το Διάστημα
πληροφορίες για την αντίδρα-
ση των βακτηριακών κυττά-
ρων.

ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 6

Να με γυρέψεις μέσα στο ποτάμι
στο ποίλι
και στο σούρουπο.

Είναι όρες που νοιώθει κανείς πνευ-
ματοποιημένος και διαμοιρασμένος μέσα
σ' όλα τα πράγματα. Νοιώθει όλα να
τον έκφράζουν σά να περνούν από μέσα
του, ή σάμπως ο ίδιος να περνάει και
να μιλάει μέσα από όλα τα πράγματα.
Η ανθρώπινη παρουσία διαπερνάει και
διαποτίζει τα πάντα. Τα πράγματα μάς
γιομίζουν με την όμορφιά τους και τα
γιομίζουμε με την ψυχή μας.
Στη σελίδα 322 με τον τίτλο "Ένα
Ζευγάρι" διαβάσαμε το παρακάτω ποιή-
μα του Νίκου Παππά.

Εκείνος έλαχε στο γραφείο του
να μην τον βλέπει εκείνη,
εκείνη έβγαζε λυγμούς στο σπίτι
να μην την βλέπει εκείνος.
Τόξεραν πώς κι' οι δυό τους κλαίν
την ίδια ώρα,
πώς ξαλαφρώνανε τα στήθια τους
άπ' τα μαύρα πουλιά που τους

(ραμφίζουν,
δεν είχαν για να μη λυπήσει ο ένας
(τον άλλο,
να μην άρχίσουν κάποτε κι' οι δυό
(μαζί
να κλαίν χωρίς ποτέ να σταματή-
(σουν

Δυό άνθρωποι ζούν ένα κοινό όραμα,
που ο καθένας για να μη λυπήσει τον
άλλο, θέλει να το σκρώσει δόλοκληρο μό-
νος του. Από εύγνεια και από άξιαρέ-
πεια δεν αλληλοσπασκαλεύονται. Ο κα-
θένας κλαίει χωριστά, προσπαθώντας
και οι δυό να δημιουργούν μια ατμό-
σφαιρα όταν είναι μαζί, σά να μη συμ-
βαίνει τίποτα. Όμως και στών δυό τα
στήθη θράζει ή ίδια τρικυμία. Το ύπο-
ψιάζονται αλλά δεν το λένε. "Αν το έ-
λεγαν θα έσεπούσαν κι' οι δυό μαζί σ'
έναν θόηνο ατέλειωτο. Δεν είναι λίγες
οι περιπτώσεις εκείνων που έζησαν ή
ζούν μια τέτοια κατάσταση, δραματική
και άνεμυστήρευτη.

Τα τελευταία αυτά χρόνια που διαλαμ-
δώνονται στην Ανθολογία του Φέξη, έ-
λάχιστα πράγματα γράφηκαν σε παρο-
δοσιακό στίχο. Αναδημοσιεύω τον "Α-
πόλογο" της Διαλεχτής Ζευγώλης από τη
σελίδα 184.

Καιρός να κλείσουμε τα στόματα,
άλλο δεν έχουμε να πούμε.
Κι' έμεις, που τόσο αγαπήθήκαμε,
σε λίγο άγέρας θα γενούμε.
Βάλε το χέρι σου στο χέρι μου
ν' ακούσεις την καρδιά μου ακόμα.
Κι' έμεις, που τόσο αγαπήθήκαμε,
χώρα θα γίνουμε στο χώμα.
Τρέμει στα χείλη μας ο απόλογος,
τρέμει στο χέρι μας το χέρι.
Κι' έμεις, που τόσο αγαπήθήκαμε,
θα φύγουμε, ακριβό μου ταίρι.
Καιρός να κλείσουμε τα στόματα
και να σταυρώσουμε τα χέρια.
Μήτε κι' εκείνοι που αγαπήθηκαν
στη μάχη γης δεν πάνε ταίρια.

Κάνοντας κανείς τις συγκρίσεις του,
βλέπει πώς ή ποίηση είτε σύμφωνα με
τους παλιούς ρυθμούς είναι γραμμένη
είτε σύμφωνα με τη νέα μορφή, μάς
συνγκινεί άνάλογα με την ποιητική δι-
ναμη που κλείνει μέσα της. Η ποίηση
είναι μία.

Η ΠΟΛΙΟΜΥΕΛΙΤΙΣ

ΣΤΗΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 21
Τό δυνατό ναρίτερο. Με τις κατάλληλες ασκήσεις τα μέλη μπορεί ν' αρχίσουν και πάλι να κινούνται, άρκει να μην έχουν δημιουργηθεί άγκυλώσεις από την άκνησία των πρώτων ημερών. Γι' αυτό μόλις πέσει ο πυρετός της μολύνσεως ο άρρωστος πρέπει ν' αρχίσει να κάνει μυϊκές ασκήσεις στο κρεβάτι του. Χρησιμοποιώντας την αρχή του 'Αρχιμήδους, ο άρρωστος βυθίζεται σε μία ειδική μπανιέρα, όπου το νερό μειώνει το βάρος του και διευκολύνει τις κινήσεις του.

Τα οργανωμένα κινησιοθεραπευτικά κέντρα διαθέτουν άμειβητα μηχανήματα που αποδίδουν όλα σ' ένα σκοπό: Να βοηθήσουν τους μυϊκούς ιστούς να ξαναδούν τη συστατική τους δύναμη. Χρησιμοποιείται π.χ. ένα όργανο γυμναστικής με αντίθετα και μοχλούς που επιτρέπει στο παράλυτο μυϊκό σύστημα να καταβάλει άκριβώς την προσπάθεια που είναι σε θέση να καταβάλει. Επίσης το μασάζ συντελεί στην αναζωογόνηση των παράλυτων μυϊκών ιστών.

Άλλα το αποτέλεσμα της κινησιοθεραπείας γενικά εξαρτάται κυρίως από τη θέληση του άσθενούς και, δυστυχώς, από τα οικονομικά του μέσα. Τα συστήματα αυτά είναι μακροχρόνια και πολυδάπανα. Γι' αυτό και πρέπει να καταβάλλεται μία προσπάθεια για να προλαμβάνεται ή εκδήλωση της άρρωστειας. Προς το παρόν, το μόνο προληπτικό μέσο κατά της πολιομυελίτιδος είναι ο έμβολιασμός, ιδιαίτερα των παιδιών, που είναι πιο εύπρόσβλητα από τους μεγάλους.

ΠΟΙΟΣ ΉΤΑΝ Ο ΝΕΛΣΩΝ

ΣΤΗΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 30
διαπέρασε την πλάτη και μου τρύπησε τα νεφρά.

Τα πράγματα ήταν πράγματι φανερά. Τό βλήτη είχε έσφιγνθώ στη σπονδυλική στήλη και δεν υπήρχε τρόπος ν' αφαιρεθεί.

Ακούγοντας τό πλήρωμα του «Βίκτορ» να ζητωκραυγάζει, ζήτησε να μάθει τό λόγο. Τού απάντησαν ότι τώ ζήτη αυτό πανηγύριζαν την παράδοση έχθρικού πλοίου. Με έπιμονή ζήτησε τότε να έρθει κοντά του ο πλοίαρχος Χάρντν, που ήταν κι' αυτός έλαφρά τραυματισμένος, και τόν έβαλε να τού δοκιστεί ότι κανένα άγγλικό καράβι δεν είχε παραδοθεί. Κανένα! ο Χάρντν τόν διαβεβαίωσε.

Φεύγω πολύ γρήγορα... δέ μου μένει πιά πολλή ώρα... Θα κόψετε τώ μαλιά μου και θα τώ δώσετε στη λαίδη Χάμιλτον, καθώς κι' όλα τώ προσωπικά μου πράγματα είπε.

"Τότερα ή σκέψη του ξαναγύρισε στους καπνούς της μάχης. Ο Χάρντν τού είπε πως είχαν κυριεύσει 14 ή 15 έχθρικά πλοία.

Εγώ λογάριζα τουλάχιστον είκοσι, παρατήρησε.

Όταν τού άνήγγειλαν ότι την διεύθυνση των επιχειρήσεων θα την ανέλαμνε ο Κόλλινγκκουντ, ο έγωισμός του είχε μία τελευταία ανάλαμψη:

— Όχι, όσο θα είμαι ζωντανός.

Τά τελευταία λόγια του ήταν για να θυμίσει στον ίερέα τού πλοίου, τόν σεβασμιώτατο Σκότ, πως έμπιστευόταν στη λαίδη Χάμιλτον και την κόρη του Όρα-

τία στη χώρα του. Μη ξεχάσετε ποτέ την Όρατία.

Τό σαιξπήρεν αυτό τέλος ενός ήρωος έγινε στις 4 και 30' λεπτά κι' έσβησε με μία πνοή τρυφερότητας. Ο λόρδος Νέλσον με την μεγαλοπρέπεια τού θανάτου του πού έπληξε στην αποθέωση της νίκης, είχε πλυθεί απ' όλα του τώ σφάλματα.

Σέ ανάμνηση τού θανάτου τού υπέροχου αυτού ναυτικού, τού μεγαλύτερου που έτυχε να έχει ή Άγγλία, οι Βρετανοί ναύτες φορούν και σήμερα μαύρη γραβάτα. Μα και οι Γάλλοι ναυτικοί τή φορούν, κάτω από τόν άσπρο γιακά, σε ανάμνηση αυτής της 21ης Οκτωβρίου τού 1805. Με τή διαφορά ότι είναι τό πένθος τών έλλείπων τού αυτοκρατορικού Ναυτικού που διαιωνίζει, αλλοίμονο, αυτό τό έμβλημα.

PAUL FLEURIOT DE LANGLE

ΒΡΗΚΕ ΠΡΙΝ ΠΕΘΑΝΕΙ

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΤΟΥ 2000;

ΣΤΗΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 32
για τόν Φέργκιουσον. Η δικογραφία έγινε ένας τεράστιος όγκος από 3.000.000 λέξεις, από 10.500 σελίδες — τό αντίστοιχο 60 μυθιστορημάτων. Ο Φόρντ II πηγαίνονερόταν άδίσκοπα με τό άεροπλάνο του από τό Νητρώιτ στη Νέα Υόρκη. Ο Φέργκιουσον περιωριζόταν να πηγαίνονερόται από τό έξοχικό σπίτι του στο Στόου στή καινούργια εργοστάσιό του — δικά του, αυτά — που είχε χτίσει στο Κόβεντρυ για να τροφοδοτεί σέ τρακτέρ τό άμερικανικό δίκτυο πωλήσών του. Μέσα σέ δυό χρόνια ή «Εταιρεία Φέργκιουσων» απέφερε στην Άγγλία 22.000.000 στερλίνες. Όταν, όμως, τόν ρωτούσαν για την επιχείρησή του, ο Χάρντν είχε μία στερεότυπη απάντηση:

— Δεν μ' ενδιαφέρει τό χρήμα. Μ' ενδιαφέρουν ο σεβασμός στο δασμένο λόγο και τώ δικαιώματα τών έφευρετών.

Στις 9 Απριλίου 1952 ο Φέργκιουσον έμαθε, από ένα τηλεγράφημα από τή Νέα Υόρκη, την τελική έκβαση τού δικαστικού άγώνος: Ο Φόρντ II είχε καταδικασθεί νά τού πληρώσει 3.303.570 στερλίνες. Τό ποσό απέχει πολύ από τώ 62.000.000 που ζητούσε ο Φέργκιουσον, αλλά τώ δικαιώματα τών έφευρετών είχαν διασωθεί. Και οι 3.303.570 στερλίνες αντιπροσώπευαν τό μεγαλύτερο ποσό που πληρώθηκε ποτέ ένα άτομο για άποζημίωση.

Τί θα έκανε ο Φέργκιουσον μετά τή νίκη του; Έκανε και πάλι αυτό που κανένας δεν περίμενε. Πούλησε όλες τις επιχειρήσεις του στον Μάσσεϋ Χάρρις, τό μεγάλο Καναδό ανταγωνιστή. Τό ποσό ήταν τεράστιο: 5.000.000 στερλίνες.

Η λύση από τη σελίδα 38

1. Τό χέρι της πρώτης κολυμβητριάς που είναι ξεπλυμένη κάτω δεξιά είναι ένωμένο με τό σώμα και πιά μακριά από τή βάση.
2. Φαίνεται και τό κεφάλι τού κολυμβητού κάτω από τή εφημερίδα αυτού που φορεί τό πουαντιγιέ μαγιώ.
3. Ο γιακάς της φανέλλας τού έφημε ριδοπώλη έχει πέτα.
4. Τό γέισο τού κασκέτου τού έφημε ριδοπώλη είναι προς τώ κάτω.
5. Η εφημερίδα που κρατά στο δεξί του χέρι ο έφημε ριδοπώλης έχει μεγάλο άνοιγμα.
6. Τό μπουκαλάκι δίπλα στα γυαλιά είναι μικρότερο.
7. Η γραμμή της βάσεως κάτω άρι στερά είναι άκείρα.

Τί θακανε μ' αυτές; Έχτισε ένα μοντέρνο μικρό εργοστάσιο στο Κόβεντρυ, που τό όνόμασε «Έρευνες Φέργκιουσων». Αποτραβηγμένος εκεί, άρχισε καινούργιες έρευνες.

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ άποκαλύπτεται άπροσδόκητα: Τή στιγμή άκριβώς που τελείωσε ή Αυτοκινητιστική Έκθεση τού 1955 στο Λονδίνο, δυό υπάλληλοι, που είχαν άπολυθεί από τό εργοστάσιο τού Κόβεντρυ, άποκαλύπτουν ότι ο Φέργκιουσον έτοιμάζει ένα επαναστατικό αυτοκίνητο. Άμέσως άρχίζουν να κυκλοφορούν οι πιο έξωφρενικές φήμες, να διατυπώνονται οι πιο άνεύθυνες υποθέσεις: Γίνεται λόγος για ένα αυτοκίνητο όπου ή κίνηση μεταδίδεται με ύγρό, που κάθε τροχός του κινείται από μία τουρμπίνη. Οι υποθέσεις, όμως, καταρρίπτονται ή μία μετά τήν άλλη. Ο καιρός περνά. Και σέ λίγο τό «μυστικό αυτοκίνητο» γίνεται «αυτοκίνητο φάντασμα». Λέγεται ότι ο Φέργκιουσον απέτυχε. Κανένας δέ θυμάται πιά τήν απάντηση που είχε δώσει μία μέρα σέ κάποιον που τού μίλουσε για τήν επιχείρησή τών τρακτέρ του:

— Τό πιο δύσκολο δεν είναι να έπινοήσεις κάτι, ούτε να τό πραγματοποιήσεις. Είναι να ξέρεις τί θα χρειάζονται οι άνθρωποι σέ τριάντα χρόνια.

Έπρεπε να πεθάνει ο Φέργκιουσον για να ξανάρθει τό μυστήριο στην επικαιρότητα. Τό μυστήριο δεν έχει διαφωτισθεί, υπάρχουν όμως ένδειξεις ότι θα διαφωτισθεί πολύ σύντομα. Πρώτον, τό μυστικό αυτοκίνητο — τό επαναστατικό αυτοκίνητο τού έτους 2.000 — υπάρχει. Τό έχουν ιδεί έπισκέπτες τού εργοστασίου τού Κόβεντρυ να τρέχει με άπίστευτη ταχύτητα και να έλίσσεται με ήλιγγιώδη εκκίνηση. Έξωτερικά τό αυτοκίνητο αυτό μοιάζει με τό «Κόνσουλ», αλλά έσωτερικά διαφέρει ριζικά.

Όσοι ώδήγησαν αυτό τό αυτοκίνητο λένε ότι δεν πρόκειται για αυτοκίνητο, αλλά για ένα σύστημα έφαρμόσιμο σ' όλα τ' αυτοκίνητα, βαρεία ή έλαφρά. Οι λεπτομέρειες τού συστήματος κρατούνται άκόμα μυστικές. Έκείνο που είναι βέβαιο, είναι ότι τό επαναστατικό αυτοκίνητο τού Φέργκιουσων είναι ά σ φ α λ έ ς για τούς έπιβάτες του. Παρά τήν έκπληκτική ταχύτητα του, παρά τήν άπίστευτη εύλυγισία του, παρά τήν εύκολη ώδήγησή του, τό αυτοκίνητο τού Φέργκιουσων είναι καμωμένο για ν' άντέχει στά δυστυχήματα και να μη δημιουργεί κίνδυνο για τή ζωή τών έπιβατών του. Η πρώτη έμφάνισή του θα γίνει στην Αυτοκινητιστική Έκθεση τού 1962 στο Λονδίνο. Η κατασκευή του στοίχισε στον έφευρέτη του 4.000.000 στερλίνες.

Νκυβέλλα της ΑΓΚΑΘΑ ΚΡΙΣΤΙ

Ο κύριος Μωραίου

Μιά συναρπαστική άστυνομική περιπέτεια με συγκλονιστικές φάσεις και άπρόοπτη λύση

Μετ. Ε.ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ: Τή στιγμή που ναυαγούσε τό υπερωκέανειο «Ειρηνικός» και κατέβαιναν οι ναυαγοσωστικές βάρκες, ένας Άγγλος πλησίασε μία νεαρή Άμερικανίδα και τής παρέδωσε, τυλιγμένο σέ κηρόχαρτο, ένα μυστικό έγγραφο που έπρεπε να παραδοθεί στην Άγγλία. Ο Άγγλος μυστικός πράκτωρ παραδίδοντας τό έγγραφο στην άγνωστη Άμερικανίδα πίστευε ότι θα τό έσωζε γιατί, σαν γυναίκα που ήταν είχε περισσότερες πιθανότητες να γλυτώσει από τό ναυάγιο απ' ό,τι αυτός. Μερικά χρόνια μετά άνταμώνουν τυχαία στο Λονδίνο δυό παιδικοί φίλοι, ή Προυίντενς Κόουλεϋ, με τό παρατσούκλι Δεκαρίτσα, κι' ο Τόμυ Μπέρεσφορντ, άνεργοι και οι δυό κι' άπένταροι. Αποφασίζουν να ιδρύσουν μία άνώδυμη εταιρεία «Οι νέοι τυχοδιώκτες» και να δημοσιεύσουν μία άγγελία στους «Τάιμς» στην οποία να ζητούν να τούς άνατεθεί μία οποιαδήποτε έπικίνδυνη άποστολή. Κάποιος κ. Ουάιγκτον, που άκουσε τή συζήτησή τους, καλεί τή Δεκαρίτσα στο γραφείο του και τής προτείνει να μπει σαν κηδεμονευμένη του στο άριστοκρατικό οικότροφείο της Κας Κολομπιέ στο Παρίσι, χωρίς όμως να τής άποκαλύπτει για ποιο λόγο τής άναθέτει αυτή τήν περιεργή άποστολή.

50

ΠΑΛΙ σιωπή. Δεν άκούγονταν παρά μόνο θόρυβος από χαρτί, σαν να γύριζαν κόλλες.

— Και ή ήμερομηνία; ρώτησε ο Νούμερο Ένα.

— Στις 29.

— Κάπως γρήγορα.

— Ναι. Μα οι ήγέτες της άριστεράς ώρισαν αυτή τή μέρα και δεν μπορούμε να τούς πούμε όχι. Πρέπει να νομίζουν πως είναι άνεξάρτητοι. Δεν πρέπει να υποπτευθούν πως έμεις δοούμε για δικούς μας σκοπούς άνεξάρτητους με τούς δικούς τους. Είναι τίμιοι. Περιέργοι αλήθεια να μην μπορούε να κάμνεις έπανάσταση χωρίς τίμιους ανθρώπους.

— Τους ξεφορτώνεσαι μετά, έκανε ο Νούμερο Ένα.

— Στο άναμεταξύ πρέπει να ξεφορτωθούμε τόν Κλίμ. Γίνεται πολύ περίεργος. Θα τόν αναλάβει τό Δεκατέσσερα.

Μιά θοαχνή φωνή απάντησε:

— Όλ ράιτ! Κι' αν πιασώ;

— Θα έχεις τόν μεγαλύτερο δικηγόρο της Άγγλίας για να σε ξελασπώσει. Όπως κι' αν έχει τό πράγμα όμως θα φοράς γάντια που θα έχουν τώ δακτυλικά άποτυπώματα γνωστού διαρρήκτη.

Έτσι δεν έχεις να φοβηθείς τίποτε.

— Δεν φοβούμαι.

Ο Νούμερο Ένα ξαναπήρε τό λόγο:

— Όλα πάνε καλά λοιπόν. Είμαστε βέβαιοι για τήν έπιτυχία.

— Νομίζω.

Μα ή φωνή τού προέδρου δεν ήταν και τόσο πειστική.

— Έπαρχει κάποια δυσκολία, όπως καταλαβαίνω, έκανε πάλι ο Νούμερο Ένα. Ποιά είναι αυτή;

— Οι μετριοπαθείς ήγέτες, που άποτελούν και τήν πλειψηφία. Άδραγνται

για τις 29, εκτός αν ή κοινή γνώμη είναι μαζί μας. Διαφορετικά πορτομούν συμβιβασμό με τήν κυβένηση.

— Μα νόμιζα, έκανε τό Νούμερο Ένα με φανερό έννευρισμό, πως υπήρχε κάποιο έγγραφο που εξασφαλίζει τήν έπιτυχία.

— Ναι, αν τό έγγραφο αυτό τό δούν οι ήγέτες;

— Γιατί λοιπόν δεν τούς τό δείχνετε;

— Γιατί δεν τό έχουμε.

— Πώς; Δεν τό έχετε; Ξέρετε όμως που βρίσκεται.

— Όχι.

— Κανένας δεν ξέρει;

— Ίσως μόνο ένα πρόσωπο. Μα δεν είμαστε βέβαιοι.

— Ποιό είναι αυτό τό πρόσωπο;

— Μία κοπέλλα.

Ο Τόμυ κρατούσε τήν άπάντησή του.

— Γυναίκα; έκανε περιφρονητικά ο Νούμερο Ένα. Δεν είναι και τόσο δύσκολο νομίζω να αναγκάσεις μία γυναίκα να μιλήσει.

— Πρόκειται για ειδική περίπτωση, μονομούσις ο πρόεδρος.

— Ειδική; Απλάδι;

Έμεινε μία στιγμή άμίλητος και πάλι ρώτησε:

— Πού βρίσκεται τώρα;

— Η γυναίκα;

— Ναι.

— Βρίσκεται...

Μα ο Τόμυ δεν άκουσε παρακάτω. Κάτι τό τρομερό τόν χτύπησε στο κεφάλι κι' όλα βούλιαξαν στο σκοτάδι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

Η ΔΕΚΑΡΙΤΣΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ

ΤΑΝ ο Τόμυ έτρεξε πίσω από τούς δυό άνδρες, ή Δεκαρίτσα κρατήθηκε να μη τόν ακολουθήσει.

Παραγορήθηκε ώστόσο με τή σκέψη ότι ό,ς τήν ώρα τουλάχιστον οι διαισθήσεις της δεν τήν είχαν γελάσει. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι οι δυό άνδρες είχαν βγει από τό διαμέρισμα τού δευτέρου πατώματος, όπου έμενε ή περίφημη Ρίτα.

Τί να κάνει τώρα; Έριξε μία ματιά στην πολυκατοικία απ' όπου είχε βγει πριν από λίγη ώρα κι' αποφασιστικά ξαναπήκε μέσα. Αυτή τή φορά ή είσοδος γάτω δεν ήταν άδεια. Ήταν ένας μικρός γκροβύ που γυάλιζε με μανία τό πόμολο της πόρτας τού άσανσέρ σφυρίζοντας.

Η Δεκαρίτσα τώ είχε πάντοτε καταφέρει να συνεννοείται θανάσια με τώ παιδιό τών δεκατεσσάρων και δεκαπέντε ετών. Σκέφθηκε ότι ένας σύμμαχος στο έχθρικό στοατόπεδο δεν θα ήταν καθόλου κακό. Πλησίασε λοιπόν και ρώτησε εύθιμα:

— Βλέπω ότι είσαι στα κέφια σου σήμερα, Ουίλλιαμ.

Ο γκροβύ της έριξε μία γρήγορη ματιά και φάνηκε να ικανοποιήθηκε από τήν εξέτασή του.

— Άλμπερτ, δεσπονίς, τή διώρθωσε μ' ένα πλατύ χαμόγελο.

— Έν τάξει Άλμπερτ.

Έριξε γύρω της ένα μυστηριώδες βλέμμα, μόνο και μόνο για να ξυπνήσει τήν περιέργεια τού μικρού κι' έσκυψε προστά:

— Θα ήθελα να σοϋ έλεγα δυό λόγια, Άλμπερτ.

Ο Άλμπερτ παρατήρησε τό πόμολο και τήν κότταζε με άπορία.

— Κόττα! Ξέρεις τί είναι αυτό;

Με δραματική κίνηση σήκωσε τό ρεβέρ τού πανωφοριού της και τού έδειξε ένα μικρό σήμα από σιάλτο. Δεν υπήρχε πιθανότητα να ήξερε ο Άλμπερτ τί ήταν αυτό τό μικρό σήμα, γιατί τότε τώ σχέση της Δεκαρίτσας θα πήγαιναν χαμένα.

Πραγματικά τό σήμα ήταν κάποιος άβλητικός δογάνωσης τού Λίττλε Μίσσεντελ όπου έκαμνε κήρυγμα ο πάστορ Κόουλεϋ. Η Δεκαρίτσα τό είχε πάρει να τό χρησιμοποιήσει τήν προηγούμενη μέρα για να καμφισώσει ένα λουλούδι στο πέτο της. Μα τό έρευνητικό μάτι της είχε δει να ξεφεύγει από τήν τσέπη τού μικρού ένα άστυνομικό μυθιστόρημα της τσέπης και έτσι διάλεξε άμέσως αυτήν τήν τακτική σαν πιο άποτελεσματική.

— Άμερικανική άστυνομία, τού ψιθύρισε.

Ο Άλμπερτ έπεσε στην παγίδα.

— Άντε! έκανε πνιγμένος από συγκίνηση.

Η Δεκαρίτσα τού έβλεπε τό ματί.

— Θα κατάλαβες βέβαια ποιόν παρακολούθω.

Ο Άλμπερτ με κοιμένη άναπνοή ρώτησε:

— Κανένα από μέσα από τό σπίτι;

— Τό διαμέρισμα τού δευτέρου. Τή Βάνταμγιερ, όπως λέει. Άς γελάσω! Βανταμγιερ!

— Καμιά κλέφτρα;

— Και τί κλέφτρα! Στόν τόπο μου, στην Άμερική, τή λέμε Ρίτα ή Κόκκινη.

— Ρίτα ή Κόκκινη! έπανελάβε ο Άλμπερτ που νόμιζε πως άνειρευόταν. Μοιάζει με σινεμά.

Η Δεκαρίτσα τόν κότταζε χαμογελώντας δοιαμθεντικά. Ποτέ δεν θα φανταζόταν πως θα τώ κατάφερνε τόσο καλά.

— Καλά λέει ή "Αννυ πώς δέν άξι-
ζει μεγάλη πράματα, συνέχισε ό "Άλμ-
περτ.

— Ποιά είναι ή "Αννυ; ρώτησε τάχα
μέ άδιαφορία ή Δεκαρίτσα.

— Η καμιάτέρα της. Φεύγει σήμερα.
Μά πολλές φορές μου είπες: «Δέν θά ά-
πορήσω καθόλου, "Άλμπερτ, άν έρθει
καμιά μέρα νά την έπισκεφθεί ή άστυ-
νομία». Λόγο τιμής μου τό είπες. "Ομορφη
γυναίκα όμως, έ;

— Καλούτσικη, έκανε ή Δεκαρίτσα
συγκαταβατικά. Καί δέ μου λές, φοράς.
καμιά φορά τά σμαράγδια της;

— Κάτι πρόσινες πέτρες; Ναι, ναι, νο-
μίζω πώς τά φοράει.

— Αútές ψάχνουμε νά βρούμε. "Έχεις
άκούσει γιά τό γέρο Ράισντέλ;

— "Ο "Άλμπερτ κούνησε τό κεφάλι του
άρνητικά.

— Είναι δυνατόν! Τόν Πέτερ Ράισν-
τέλ καλέ, τόν βασιλιά τού πετρελαίου.

— Κάποτε νομίζω άκουσα τ' όνομά του.

— Σ' αυτόν άνήκουν τά σμαράγδια.
"Η ωραιότερη συλλογή τού κόσμου.. Κά-
που ένα έκατομμύριο δολάρια.

— "Αλήθεια;

— "Ο "Άλμπερτ δέν κρατιόταν.

— "Ακόμη ωραιότερο κι' από σνεμά.
Δέν είναι δηλαδή έντελώς βέβαιο,

συνέχισε ή Δεκαρίτσα. Μά αυτή τή φο-
ρά νομίζω πώς την κρατούμε.

— "Ο "Άλμπερτ κάτι πήγε νά πεί, μά πνι-
γόταν από συγλήνηση.

— Προπαντός ούτε λέξη σέ κανένα,
άκούς; Έκανε άσπρηρά ή Δεκαρίτσα. Κα-
νονικά δέν θάπορευε νά σου μιλήσω, μά
έμεις οι "Αμερικανοί άμέσως καταλα-
βαίνουμε τίς άποψίδες.

— Μπορείτε νά έστε ήσυχη γιά μέ-
να, έκανε ό "Άλμπερτ. Θέλετε νά σάς
δοηθήσω σέ τίποτε; Νά την παίρνω τό
κατόπι όταν βγαίνει;

— "Οχι άκόμη, μά άργότερα ίσως
χρειασθεί. Στό άναμεταξύ πές μου γι-
ατί αυτή ή καμαριέρα φεύγει;

— Η "Αννυ; Τσακώθηκε μαζί της.
Οι ύπνρέτριες, μου έλεγε, έπαψαν νά εί-
ναι κλωστοσυκούφια τών κυράδων. "Αν
την καταδώσει πού φέρεται έτσι άσχημα
στό μεσιτικό γραφείο, ή κυρία Ρίτα δέν
πρόκειται νά βρεί άλλη καμαριέρα στόν
αίωνα τόν άπαντα.

— Τό πιστεύεις αυτό; Έκανε ή Δε-
καρίτσα σκεπτική. Κι' άν.

Μιά ιδέα άρχισε νά σχηματίζεται στό
μυαλό της. "Έμεινε μιά σιγνή συλ-
λογισμένη και μετά χτύπησε τόν "Άλ-
μπερτ στόν ώμο.

— Γιά πές μου, μικρέ.. "Αν έλεγες
σ' αυτήν εκεί πάνω ότι έχεις μιά ξα-
δελοφύλα ή μιά γνωστή πού θά μπορούσε
νά της κάνει τή δουλειά της.. Μπάρκες;

— Και βέβαια μπήκα. Μείνετε ήσυ-
χη. Θά την πάρετε τή θέση.

— Είσαι χουσός! Νά της πείς ότι εί-
μαι έτοιμη ν' άρχίσω δουλειά όποτε
θελήσει. Νά μου γράφεις κι' άν είναι
όκέυ θά είμαι έδώ αύριο τό πρωί στίς έν-
δεκα.

— Πού νά γράφω;

— Στό Ρίτς άπάντησε λακωνικά ή
Δεκαρίτσα. Μίς Κάουλεϋ.

— "Ο "Άλμπερτ της έριξε μιά ματιά ό-
λο θαυμασμό.

— Καλά θά πληρώνονται οι ντέ-
τεκτις, έ;

— Βέβαια. Και νά ξέρεις ότι άν
τά πράγματα πάνε καλά, δέν θά σέ
ξεχάσουμε.

Πάνω σ' αυτά άποχαιρέτησε τό νέο

σύμμαχό της κι' έφυγε από τή Σάουθ
"Οντλεϋ Μάνιους πολύ εύχαριστημένη
από τό πρωινό της.

Μά δέν είχε καιρό γιά χάσιμο. Γύρισε
κατ' εϋθείαν στό Ρίτς κι' έγραψε με-
ρικές λέξεις στόν κ. Κάττερ. "Αφού έ-
στειλε τό γράμμα της και βλέποντας πώς
ό Τόμμυ δέν γούριζε — πράγμα πού δέν
την έκανε ν' άπορήσει καθόλου — πήγε
στό μεγάλο καταστήματα. Τά ψώνια της
της έφαγαν όλο τ' άπόγευμά της μ' έ-
να διάλειμμα γιά τσάι, πού τό συνώ-
δευε ένα πελώριο σουά-λά-κρέμ. "Η
τελευταία εργασία της, ήταν μιά επί-
σκεψη σ' ένα κομμωτήριο. Γυρίζοντας
στό ξενοδοχείο, κλειδώθηκε στήν κά-
μαρά της και ξεδιλώσε τίς άγορές της.

Πέντε λεπτά μετά, όρθια μπροστά στόν
καθρέφτη της, χαμογελούσε σέ μιά νό-
στιμη ξανθούλα. Είχε έλαφρότατα άλ-
λάξει τά φρύδια της μέ τό μολύδι, πρῶ-
τα πού σέ συνδυασμό μέ τίς ξανθές
μαυκιές της άλλαξε τελείως τό πρόσωπο.

"Ακόμη κι' ό Ουάιτιγκτον δέν θά την
αναγνώριζε. Θά φορούσε πρόσθετα τα-
κούνια μέσα από τά παπούτσια της και
ή ποδιά μέ τόν σοκούφο της καμαριέρας
θά συμπλήρωνε τέλεια μεταμόρφωση.

"Ηξερε, από προσωπική πείρα, ότι συ-
χνά οι άρρωστοί δέν αναγνωρίζουν τίς
νοσοκόμες τους όταν τίς βλέπουν χωρίς
τή στολή τους.

— Μάλιστα, έκανε ή Δεκαρίτσα χα-
μογελώντας κοκέτικα στόν καθρέφτη.

Νομίζω, δεσποίνε, πώς θά μάς κάνετε
γιά τή δουλειά μας.

Και πάνω σ' αυτό ξεφορτώθηκε τά
ξανθά μαλλιά της και ξαναπήρε τήν
παλιά της όψη.

Τό βράδυ έφαγε όλόμονη. Με κάποια
άπορία τώρα ή Δεκαρίτσα έβλεπε ότι ό
Τόμμυ είχε άργήσει κάπως νά γυρίσει
από τήν άποστολή του. "Είπατε κι' αυ-
τός ό Τζούλιους, άν κι' αυτό δέν την
έκανε ν' άπορεί. Οι νεαροί τυχοδιώκτες
είχαν συνηθίσει τίς «έξαφανίσεις» του
και δέν θά παραξενεύονταν άν έφενγε
χωρίς νά είδοποιήσει κανένα γιά τήν
Κωμωδία νουβέλ ή άν έπαιονε ξα-
φνικά τό αεροπλάνο γιά τήν "Ινδία σέ
άναζήτηση της χαμένης εαδέλφης του.

"Ο δραστηριότατος αυτός νέος τά εί-
χε καταφέρει νά κάνει τή ζωή μαρτυρι-
κή σ' όλους τούς υπαλλήλους της Σκότ-
λαντ Γυάρδ και της Νομαρχίας. Είχε
πάει γιά τρείς ώρες και στό Παρίσι, απ'
όπου είχε έπιστρέψει άποιασμένος μέ
τήν ιδέα — θά τού την είχε ίσως σφρυ-
ξει κανένας άστυνομικός από κεί μπαφ-α-

σμένος από τήν παρουσία του — ότι τό
κλειδί τού μυατηρίου θοισκόταν στήν "Ιο
λανδία, όπου είχαν άποδίδασθεί οι έπι-
ζήσαντες τού ναυαγίου.

Γιά νά παρηγορηθεί από τήν μονα-
ξιά της ή μίς Κάουλεϋ άναπαντικά ξα-
πλωμένη στό κρεβάτι της, βάλθηκε νά
κατνίξει διαβάζοντας τήν «Γκόντφραμψ
Ουίλλιαμς, ντέκεντβ 15 έτών» πού εί-
χε άγοράσει μιά μέρα μαζί μέ άλλα
άκόμη βιβλία τού ίδιου τύπου. Καταλά-
βαινε ότι πριν συναντηθεί ξανά μέ τόν
"Άλμπερτ έπρεπε νά ξήσει τήν άμύσφαι-
ρα.

Τό πρωινό ταχυδρομείο της έφερε ένα
γράμμα τού κ. Κάττερ.

«Αγαπητή μίς Δεκαρίτσα, έχετε κάνει
καταπληκτικές προόδους και σάς συγχαί-
ρω. Πάντως θεωρώ καθήκον μου νά έ-
πιστήσω τήν προσοχή σας στούς κινδύ-
νους πού διατρέχετε και πού είναι με-
γάλοι. Οι άνθρωποι αυτοί δέν γνωρί-
ζουν τί σημαίνει όικτος. Νομίζω ότι ύ-
ποτιμάτε τόν κίνδυνο και σάς επανα-
λαμβάνω γιά δεύτερη φορά ότι δέν μπο-
ρείτε νά ύπολογίζετε στή βοήθειά μου.

"Ηδη μάς δώσατε πολύτιμες πληροφο-
ρίες κι' άν άποφασίσετε ν' άποσυρθείτε κα-
νένας δέν θά σάς κατηγορήσει. Σκε-
φθείτε καλά πριν άποφασίσετε. Σχετι-
κά μ' αυτά πού σάς χρειάζονται: έχετε
ύπηρετήσει δυό χρόνια στή μίς Ντάφε-
ριον στό Πέрсонνέτζ Λάνελλυ και ή κ.
Βαντεμέγιο μπορεί νά της ζητήσει συ-
στάσεις και πληροφορίες. Και τώρα, άν
μου τό έπιτρέψετε, μά συμβουλή. Νά
κρατήσετε όσο τό δυνατόν πλησιέστερα
πρός τήν αλήθεια, οι κίνδυνοι έτσι θά
είναι μικρότεροι. Νά παρουσιασθείτε
αυτή πού είστε, μά άνεργη δηλαδή νοσο-
κόμος πού άποφασίζει νά γίνει καμαριέ-
ρα. Δέν θά έλστε ή μόνη. "Εξ άλλου
αυτό θά έξηγησει ώριμένους τρόπους σας
ή κουβέντες, πού διαφορετικά μπορούν νά
γεννήσουν ύποψίες. "Οποιαδήποτε κι' άν
είναι ή άπόφασή σας, καλή τύχη! "Ο ελ-
λικρινής φίλος σας, Κάττερ».

"Η Δεκαρίτσα ηρθούσε από τή χαρά
της. Τίς προειδοποιήσεις τού Κάττερ τίς
άγνόησε μ' ένα σήκωμα τών ώμων. "Ηταν
πολύ σίγουρη γιά τόν έαυτό της γιά
νά τούς δώσει σημασία. Μά μ' έναν ά-
ναστεναγμό άπογοητευσώς άπαρηγόησε
τόν όλομ πού έτοιμαζόταν νά παίζει.

Είχε άρκετή κρίση γιά νά καταλάβει ό-
τι τουλάχιστον σ' αυτό τό σημείο οι
συμβουλές τού Κάττερ ήσαν σωστές.

Από τόν Τόμμυ τίποτε. Μά κατά τίς
δέκα πήρε μιά καρποστάλ μ' ένα «όκέϋ»
έπάνω.

Στίς δέκα και μισή ή Δεκαρίτσα έβγαυε
από τού Ρίτς μέ μιά παλιά βαλίτσα στό
χείρι πού την έκανε νά κοκκινιάσει μπρο-
στά στόν γκαρούμ. Πήρε ένα ταξί ως τό
σταθμό τού Πάντινγκτον, μπήκε στήν
τουαλέττα, βγήκε από κεί μεταμορφωμέ-
νη, παρέδωσε τή βαλίτσα της στή σκενο-
δηχη και πήρε τό λεωφορείο.

Στίς ένδεκα και πέντε άντάμωσε μέ
τόν "Άλμπερτ στή Σάουθ "Αουντλεϋ Μάν-
ιους. "Ο μικρός δέν την αναγνώρισε
άμέσως κι' ό θαυμασμός του δέν λεγόταν
όταν την κατάλαβε.

— "Όσο γιά καλλιτέχνις είστε κατα-
πληκτική. Θά έπαιονα όρκο ότι πρώτη
φορά σάς βλέπω.

— Χαίρομαι πολύ, "Άλμπερτ, έκανε μέ
μετριοφροσύνη ή Δεκαρίτσα. "Αλλά α-
λήθεια... Είμαι ξαδέλφη σου;

— "Αμ' ή φωνή σας! άναφώνασε ό
μικρός. Χάσατε ξαφνικά τήν άμερικανική

προφορά σας. "Οχι, είπα ότι είστε ά-
δελφή κάποιου φίλου μου. "Η "Αννυ ή-
ταν μαρτυρία. Έμεινε ως σήμερα γιά
νά έξυπηρετήσει δήθεν, μά στήν πραγ-
ματικότητα είναι γιά νά σάς βάλει λό-
για έναντίον της κυράς.

Και πραγματικά, όταν ή Δεκαρίτσα
χτύπησε τό κουδούνι και είπες στή κυναί-
κα πού της άνοιξε τήν πόρτα: «"Ηρθα
γιά τή θέση», ή άλλη της είπες άδίστακτα:

— Νά ξέρεις, ότι δέν είναι καθόλου
καλά έδώ. "Η παλιοστρίγγλα χώνει παν-
τού τή μύτη της. "Ακου κεί νά πεί
ότι της διάβαζε τά γράμματά της! Δες
και ύπήρχε και κανένα πάραπταμένο.

Πάντοτε τά καίει μόλις τά διαβάσει.
"Αλλόκοτη γυναίκα! Καλοντυμένη, μά
δέν ξέρεις από πού της έρχονται. "Η
μαγεύτρια ξέρει ένα σωρό πράγματα γιά
λογαριασμό της, μά δέν τολμά νά τά
πεί γιατί τή φοβάται. Και μιά καχόπο-
πη! Μόλις μιλήσεις μέ κανένα...

"Η Δεκαρίτσα δέν έμαθε ποτέ τή συ-
νέχεια, γιατί μιά φωνή καθαρή και με-
ταλλική φώναζε:

— Αννυ!

"Η νέα γυναίκα τινάχτηκε, σάν νά την
είχαν πιάσει επ' αυτοφώρω.

— Μάλιστα κυρία!

— Μ' έπουν μιλάς;

— Είναι ή νέα καραμέρα γιά τή
θέση...

— Φέρε την έδώ. Άμέσως.

— Πολύ καλά, κυρία.

"Η Δεκαρίτσα μπήκε στό ένα από τά
δωμάτια πού ήσαν σ' ένα μακρύ διάδρο-
μο δεξιά. Μιά γυναίκα στεκόταν όρθια
δίπλα στό τζάκι. Δέν ήταν πιά στήν πρῶ-
τη νεότητά της και τό πρόσωπό της, ό-
ταν τό κτύπαζες από κοντά, ήταν μαρα-
μένο και σκληρό. "Αλλοτε έπρεπε νά ή-
ταν έξαιρετικά ωραία. Τά χρυσόξανθα
μαλλιά της, θαμμένα φυσικά, σκίαζαν
δυό μάτια γαλανά μέ διαπεραστικό βλέμ-
μα. "Η σιλουέττα της, έξαιρετικά φίνα
και λεπτή, θόμιζε μαννένιν. Φορούσε μιά
μακρόν γαλάζια όρμπα από ζορζέττα.
Παο' όλη τήν όμορφιά της ή παρουσία
της σέ πάγωνε.

Γιά πρώτη φορά ή Δεκαρίτσα ένοιωσε
πραγματικό φόβο. Δέν είχε φοβηθεί τόν
Ουάιτιγκτον, μά αυτή ή γυναίκα ήταν
διαφορετική. Σάν γοητευμένη κύτταζε
τήν κατακόκκινη γοαμψή αυτών τών λε-
πτών και σκληρών χειλιών της. Θυμή-
θηκε τήν προειδοποίηση τού Κάττερ.
Πραγματικά αυτή δέν ήξερε τί σημαίνει
όικτος.

Παλεύοντας μ' όλες τίς δυνάμεις της
έναντίον τού πανικού πού την είχε κυ-
ριεύσει, ή Δεκαρίτσα άνέχθηκε μέ στα-
θερότητα τόν λεπτομερή έλεγχο πού της
έκανε ή κ. Βαντεμέγιο. "Η τελευταία
φάνερκε ίκανοποιημένη και της έδειξε
μιά καρτέλα.

— Κάθισε. Πώς έμαδες πώς ζητώ
καμαριέρα;

— Από τόν αδελφό μου, πού είναι
φίλος τού γκαρούμ της πολυκατοικίας σας,
κυρία. Φαντάσθηκε πώς θά σάς έκανα.

Τό διαπεραστικό βλέμμα της κ. Βαν-
τεμέγιο την είχε καρφώσει.

— Μιλάς σάν μορφομένο χορίτσι.

— Είμαι νοσοκόμος, κυρία. Μ' απέ-
λυσαν μέ τήν οικονομική κρίση. "Εργά-
σθηκα δυό χρόνια στή μίς Ντάφεριν.

Δίνοντας κι' άλλες λεπτομέρειες της
φραντσέσκις σταδιοδρομίας της ή Δε-
καρίτσα άντιλήφθηκε ότι ό πάγος έλνω-
νε σιγά — σιγά.

— Πάει καλά. Θά σου δίνω έξήντα
λίρες και πρέπει νά ξέρεις ότι αυτός
είναι μεγάλος μισθός. Θέλω όμως σέ άν-

ταλλαγμά νά μου κάνεις καλά τή δου-
λειά μου. Μπορείς ν' άρχίσεις από σή-
μερα;

— Μάλιστα, κυρία. "Η βαλίτσα μου
είναι στόν σταθμό τού Πάντινγκτον.

— Νά τή φέρεις μ' ένα ταξί. Θά δείς
πώς δέν θά έξεις κουραστική δουλειά στό
σπίτι μου. Βγαίνω πολύ. Μά αλήθεια,
πώς λέγεσαι;

— Προύντενς Κούπερ, κυρία.

— Καλά Προύντενς. Μπορείς νά πάς
νά φέρεις τή βαλίτσα σου. Δέν θά εί-
μαι έδώ τό μεσημέρι. Θά σέ κατατοπίσει
ή μαγειρίσα.

— Εύχαριστώ, κυρία.

"Η Δεκαρίτσα βγήκε από τό δωμάτιο.
"Η "Αννυ είχε εξαφανισθεί. Στό χώλ
της πολυκατοικίας ένας μεγαλοπομπής
ήσαντος είχε άντικαταστήσει τόν "Άλμ-
περτ. "Η Δεκαρίτσα δέν τού έριξε ούτε
ένα βλέμμα κών όταν βγήκε ταπεινά.

"Η περιπέτεια είχε άρχισεί, μά ή Δε-
καρίτσα δέν αισθανόταν τόσο σίγουρη
γιά τόν έαυτό της, όσο τό πρωί. Σκε-
φτόταν τή Τζέιν Φιν. "Αν είχε πέσει στό
χέλια της κ. Ρίτας Βαντεμέγιο, τά πράγ-
ματα δέν θά είχαν πάρει εχάριστη τρο-
πή γι' αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 100

Ο ΣΕΡ ΤΖΑΙΗΜΣ ΕΝΤΓΚΕΡΤΟΝ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΕΠΙ ΣΚΗΝΗΣ

Η ΔΕΚΑΡΙΤΣΑ έπιδόθηκε μέ ερση-
νειδισία στή νέα εργασία της. Οι
κόρες τού πάστορα ήξεραν κατά
βάθος ότι είχε σχέση μέ νοικοκυριό.

"Επαγγελματίως είχαν εντρεσάρεϊ μια
καινούργια, μέ μόνο άποτέλεσμα όμως
ή καινούργια μόλις ντρεσσαριζόταν να
φεύγει γιά νά βρεί μιά άλλη θέση πύ
καλοπληρωμένη απ' ό,τι τό επέτρεπε τό
φτωχικό πάστορικό ποργί.

"Η Δεκαρίτσα λοιπόν δέν φοβόταν τί-
ποτε απ' αυτήν τήν πλευρά. Προσπα-
θούσε νά προκαλέσει τή συμπάθεια της
μαγεύτριας. "Η τελευταία αυτή έτρεψε
τήν κυρά της. Μά ήταν περιφρη στή
δουλειά της, όπως δόθηκε ή εύχαρία
στή Δεκαρίτσα νά τό διαπιστώσει τό έ-
διο εκείνο βράδυ. "Η κ. Βαντεμέγιο
περίμενε ένα καλεσμένο γιά φαγητό και
ή Δεκαρίτσα έτοιμασε τραπέζι γιά δυό
άτομα. Οι προσελάνες και τά άσημικά
τού σπιτιού ήσαν από τά όμορφότερα. Νά
ήταν ό Ουάιτιγκτον ό καλεσμένος; Παο'
όλο πού ήταν βέβαια πώς δέν θά την
αναγνώριζε, θά προστιμούσε όσόποσο νά
εργάταν κανέναν ξένο.

Στίς όκτώ περίπου χτύπησε τό κου-
δούνι και ή Δεκαρίτσα μέ καρδιά πού έ-
τρεψε πήγε ν' άνοίξει. Χάρηκε πού εί-
δε τόν δεύτερο άνδρα πού είχε βγει έ-
κείνο τό πρωινό από τήν πολυκατο-
κία και πού είχε αναλάβει ό Τόμμυ νά
παρακολουθήσει.

"Εδωσε στή Δεκαρίτσα τό όνομά του
Στεπάνωφ και ζήτησε νά τό άναγγείλει.

"Η κ. Βαντεμέγιο σήκώθηκε μέ χαρού-
μενο χαμόγελο.

— Έπιτέλους σέ ξαναβλέπουμε, αγα-
πητέ μου Μάρις "Ιδάνοβιτς.

— Χαίρομαι κι' έγώ ιδιαίτερα!

Κι' έσκυψε νά της φίλησει τό χέρι.

"Η Δεκαρίτσα δέν είχε δικαιολογία νά
μείνει περισσότερο και γύρισε στήν κου-
ζίνα.

— Ποιος είναι αυτός ό Στεπάνωφ;

— Ένας Ρώσος νομίζω.

— Έρχεται συχνά;

— Πότε — πότε. Γιατί ρωτάς;

— Μου πέρασε ότι τού πονάει λιγάκι
τό δόντι του γιά τήν κυρά, αυτό είναι.

Και πρόσθεσε, σάν νά είχε θυγεί.
— Δέν πρέπει νά μου θυμώνεις γι'
αυτό.

Καθόλου, χορητάζι μου, είπες ή
μαγειρίσα. Είμαι λίγο άνήσυχη γιά τό
σπιτάκι.

"Εσύ, κυρά μου, κάτι ξέρεις; σκέφθη-
κε ή Δεκαρίτσα. Και δυνατό:

— Πρέπει νά σεβίρω από τώρα;

Σεβρίζοντας στό τραπέζι ή Δεκαρί-
τσα είχε τ' αυτιά της τεντωμένα γιά νά
μή της ξεφύγει τίποτα. Θυμόταν ότι αυ-
τός ό άνθρωπος ήταν ένας απ' αυτούς πού
ό Τόμμυ είχε πάρει από πίσω εκείνο
τό πρωί. Και κατά βάθος, παο' όλο
πού δέν ήθελε νά τό όμολογήσει ούτε
στόν έαυτό της, ήταν άνήσυχη γιά τόν
σύντροφο της. Πού νά θοισκόταν; Γιατί
νά μή γράψει ή τηλεφωνήσει; Πριν έγ-
καταλείψει τό Ρίτς είχε συνεννοηθεί ώστε
όλα τά γράμματα πού θά της έρχονταν
θά μεταβιβάζονταν άμέσως σ' ένα γει-
τονικό περίπτερο όπου ό "Άλμπερτ πύ
γανει συχνά. "Η αλήθεια είναι ότι είχε
χωρίσει από τόν Τόμμυ τήν προηγούμενη
ουερά τό πρωί και ήταν άνόητο ν' άνη-
μοχεί από τώρα. "Όσόποσο αυτή ή σιωπή
ήταν παράξενη.

Παο' όλο πού είχε τεντώσει τ' αυ-
τιά της, ή συζήτηση στό τραπέζι ήταν
από τίς πιο φρεσολογικές. "Ο Μάρις
και ή κ. Βαντεμέγιο μιλούσαν γιά θεά-
ματα, γιά κοσμικά κουτσομπολιά, γιά
μόδες. Μετά τό φαγητό άποσύρθηκαν στό
μικρό μπουντουάρ, όπου ή κ. Βαντεμέ-
γιο ξαπλωμένη σέ ντιβάνι φαινόταν πύ
επικίνδυνα όραία από πριν.

"Η Δεκαρίτσα έφερε τόν καφέ και τά
λιχέρ κι' άποσύρθηκε. Ξανακλείνοντας τήν
πόρτα πίσω της άκουσε τόν Μάρις νά
ρωτά:

— Καινούργια, έ;

— Από σήμερα. "Η άλλη ήταν άπαι-
σία. Αύτη φαίνεται καλή.

"Η Δεκαρίτσα στάθηκε μιά στιγμή πί-
σω από τήν πόρτα κι' άκουσε τό Ρώσο
νά λέει:

— Είναι έμπιστοσύνης;

— Τέλοσπάντων Μάρις είσαι απελ-
πισία. Νομίζω πώς είναι ξαδέλφη τού
γκαρούμ ή κάτι τέτοιο. Κανείς δέν ύπο-
πτεύεται τίς σχέσεις μας μέ τόν κ.
Μάρις.

— Τίποτε Θεέ, Ρίτα, πρόσθεσε! "Η
πόρτα αυτή δέν είναι καλά κλειστή.

— Κλείσε τή τοίτη.

"Η Δεκαρίτσα έφυγε όλοταξώς. Στήν
κουζίνα έβλεπε τά πιάτα της γούρρα
— γούρρα, ύστερα πήγε πάλι πρὸς τό
μπουντουάρ. "Η μαγεύτρια πού ήταν πύ
άσχη καταιγισμός άκούη μέ τήν κου-
ζίνα της και φαντάσθηκε πώς θά είχε
πάει νά ξεστρώσει τό κρεβάτι.

Μά δυστυχώς ή κουβέντα μέσα γινό-
ταν πολύ χαμηλόφωνα κι' έτσι δέν μπο-
ρούσε νά συλλάβει καμιά λέξη. "Η νά
ζάνει; "Ηθελε νά κάθε τόπο ν' άκού-
σει. Μπορεί νά είχαν συζητήσει τίποτε ά-
ποδοπτα πού έπρεπε νά τά μάθει ή νά
έλεγαν γιά τόν Τόμμυ. Ξαφνικά της ήρθε
μιά ιδέα. Άπόσχιος γούρρα τό διάδρο-
μο και μπήκε στήν κρεβατοκάμαρα της
κ. Βαντεμέγιο, της οποίας τά παράθυ-
ρα έδιναν σ' ένα μακρύ μπαλκόνι πού έ-
παινε βόλτα όλο τό σπίτι. Περνώντας
από τό παράθυρο ήθελε κατόντας στό νύ-
χια ως τό παράθυρο τού μπουντουάρ πού
ήταν μισανοιχτό. Τώρα τά άκουγες όλα
πολύ καθαρά, μά δέν γινόταν λόγος γιά
τόν Τόμμυ. "Η κ. Βαντεμέγιο κι' ό Ρώ-
σος έμοιαζαν νά τσακώνονται και στό
τέλος αυτός άναφώνασε:

ΠΙ ΣΤΝΕΧΕΙΑ: Στό επόμενο

Κ Ο Σ Μ Ο Σ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έγκυκλοπαιδική
Έβδομαθίαία Έπιθεώρηση

Υπεύθυνος έκδότης
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

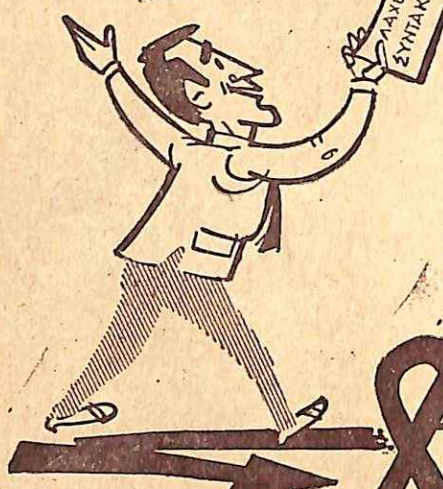
Λεωφόρος 'Αγ. Φιλοθέης 32
ΦΙΛΟΘΕΗ — ΑΘΗΝΑΙ

Υπεύθυνος τυπογραφείου
ΕΥΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

Χαραυγής 3 — 'Αμαρούσιον

Έκδόσματα και έπιτογαί έπ'
όνόματι Λουκή 'Ακριτά, δόδς Πα-
τησιών 636'.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

**Τ' ΕΝΑ λαχείο
γίνεται: ΔΥΟ!..**

Όταν τὸ λαχείο σας
εἶναι ἀπὸ τὰς

8

**ΠΡΩΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΥΣ
ΣΕΙΡΑΣ**

**Διότι με' 1 λαχείο
μετέχετε:**

1^{ου}

Τῆς εἰδικῆς κληρώσε-
ως ἡ ὁποία δίδει μό-
νον εἰς τὰς προνομιού-
χους Σειράς κέρδη ποῦ
θ ἄ φ θ ἄ σ ο υ ν

τὸ **1.500.000** Δραχ.

καὶ

2^{ου}

Τῆς μεγάλης γενικῆς
κληρώσεως καὶ τῆς
κληρώσεως τῶν Σειρῶν
μὲ τὰς ὁποίας θα διανε-
μηθοῦν κέρδη ἄνω τῶν

30.000.000 Δραχμ.

Κυκλοφοροῦν αἱ προνομιούχοι Σειραὶ:

*** ΠΡΩΤΗ, ΔΕΥΤΕΡΑ, ΤΡΙΤΗ, ΤΕΤΑΡΤΗ,
ΠΕΜΠΤΗ, ΕΚΤΗ, ΕΒΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΓΔΟΗ.**

Σφύρος:

**ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΕΡΔΗ...
ΠΕΡΙΞΟΤΕΡΟΙ ΤΥΧΕΡΟΙ...**